

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsakega jada popoldne izvešča: Jedetje in praznike — Inzerati do 50 petiti vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 250 do 100 do 300 vrst a Din 3. večji inzerati petiti vrsta Din 4.— Popusti po dogovoru inzeratni davke posebej — Slovenski Narod vsakega meseca v Jugoslaviji Din 12.—, za izvozništvo Din 25.— Rokopis se ne vračaja

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. SLOVENIJSKI GRADEC, Slomškov trg št. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10351.

Finci se pripravljajo na odločilni napad

Vesti o finski zmagi preuranjene — Sovjetske čete pri Salli dobro opremljene in v ugodnem položaju — Sovjeti so doslej izgubili kakih 150.000 mož in vojnega materiala v vrednosti 2 milijard frankov

Helsinki, 20. jan. s. (Reuter) Pri Marki jaeriju so po poročilih nevtalnih novinarjev še vedno v teku ogorčeni boji. Finski uradni krogi sami označujejo vesti o finski zmagi v tem odseku kot preuranjene. Sovjeti so se sicer zadnje dni res umaknili do Markijaerija, toda bitka še ni stupila v odločilno fazo.

Sovjetska vojska pri Salli šteje dve do tri divizije. Čete so dobro opremljene in nudijo Fincem mnogo boljše odpor nego divizije, ki so bile v prejšnjih bitkah poražene. Tudi strateško so pri Markijaeriju v ugodnem položaju in zavzemajo pri Salli in okolici v polkrogu pozicije v pričakovanju finskih napadov.

Značilno je, da včerajšnji sovjetski vojni komunikacije bojev pri Markijaeriju sploh ne omenja.

Helsinki, 20. jan. s. (Reuter) Po zadnjih poročilih se Finci pripravljajo na odločilni napad na sovjetske položaje pri Salli oziroma Markijaeriju. Sovjetske čete so pri Markijaeriju svoje položaje utrdele. Ena izmed obeh sovjetskih divizij pri Salli je baje odrezana od zaledja in ji grozi nevarnost obkolitve.

Sovjetska letala so zadnje dni ponovno bombardirala okolico Kemijaerija, da preprečijo zbiranje finskih čet.

Sovjetske izgube

Helsinki, 20. jan. s. (Havas) Po približnih cenitvah so sovjeti v dosedanjih bojih izgubili okoli 150.000 mož na mrtvih in ranjenih. Vrednost obeh zaplenjenega ozirnoma uničenega sovjetskega vojnega materiala cenijo na 3 milijarde frankov.

Na severu Ladoškega jezera je večji sovjetski oddelki pri Pitkaranti odrezani od zaledja in je v nevarnosti, da bo obkrojen in uničen.

Uradno potrjujejo, da so se sovjetske čete pri Salli umaknile.

Šest sovjetskih letal je vrglo 18 januarja okrog 150 bomb na mesta med Salmijaerijem in Kemijaerijem. Do Kemijaerija so dospela samo tri letala.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 20. jan. s. (Fin. tel. ag.) Finsko vojno poročilo, izdano včeraj popoldne o dogodkih 18. januarja, pravi: Na kopnem: Na Karelijski zemeljski ožini ni novoga Sovražnik nadaljuje z utrjevanjem svojih pozicij.

Na severu od Ladoškega jezera so naše čete napadle več sovražnih postojank. Zapolnile so 5 tankov, 4 strojnice in 5 brzostrelnih pušk.

V bojih pri Inamantiu je bil uničen sovražni oddelki 5 oficirjev in 45 mož. Pri Kukli sta bila zajeta dva tanka.

Na Laponskem ni novega. Pri Martijaeriju so se boji ves dan nadaljevali. Na morju: Sovražna letalstva je bombardiralo obalne postojanke in utrdebe v vzhodnem delu Finskega zaliva. Naše obalne baterije so bile aktivne na severni obali Ladoškega jezera.

V zraku: Sovjetska letala so 18. januarja bombardirala na jugu zlasti otoke pri mestih Abo in Hangö ter mesto Hamina na severu pa predvsem mesti Kajaani in Nautsi. Napadi so bili izvršeni tudi na Karelijski zemeljski ožini kjer je sedelo 250 bombnikov. Skupno je bilo pri napadih udeleženih 450 sovjetskih bombnikov. Po dosedanjih podatkih je bila ena oseba ubita, štiri pa ranjene. Tri sovjetska letala so bila sestreljena.

Švedski prostovoljci letalci so uspešno sodelovali pri bombnih napadih na sovražne kolone v zaledju.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 20. januarja. AA. (Reuter) Poročilo generalnega štaba leningrajskega vojaškega okrožja se glasi: Udeleževanje patrol na vseh odsekih. Na nekaterih odsekih borbe manjših enic. Pri Kiteju na odseku Petrozavodsk je neka sovjetska izvidniška enota uničila sovražni bataljon, ki je pustil na dvorišču 26 strojin. Na Karelijski ožini so bile borbe med predstražniki. Sovražnik je imel znatne izgube. Letalstvo je izvršilo več izvidniških poletov ter bombardiralo vojaške objekte.

Resnica o bombardiranju finske prestolnice

Helsinki, 20. jan. s. (Reuter) Ker je sovjetska agencija Tas pred dnevi po radiu razširila uradni demanti, da sovjetska letala niso nikdar bombardirala Helsinkov, zlasti pa ne delavskega dela mesta, je poseben poročevalec angleške radijske družbe včeraj posetil delavska predmestja, da se sam prepriča, kaj je resnica. Videl je na lastne oči več hiš porušeni od sovjetskih bomb, govoril z mnogimi očividci napadov in ugotovil, da so mnoge delavske rodbine imele smrtne žrtve in ranjene pri napadih. Poročevalec pripominja, da mu ni jasno, kakšne namene je mogel sovjetski demanti zasledovati. Če bi ga bili sovjeti razširili samo v ruskem jeziku, bi bilo še razumljivo, da je namenjen samo za domačo porabo. Moskvska radijska postaja pa ga je dajala tudi v tujih jezikih in celo v — švedščini.

Švedski prostovoljci

Stockholm, 20. jan. AA. (Reuter) Kontingenti švedskih prostovoljcev, ki so odlično opremljeni in dobro preskrbljeni, od-

hajajo skoraj vsak dan na Finsko. Smatra se, da njihovo število znaša več tisoč.

Ameriško posojilo

Washington, 20. jan. s. (Havas) Demokratski senator Brown je izjavil, da namerava staviti v kongresu predlog za tako posojilo Finski, ki bo zadovoljilo vse glavne finske potrebe. Predlagati namerava posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev. Prvotno je hotel predložiti dvakrat večjo vsoto, naletel pa je na prevelik odpor izolacijskih politikov, ki so se bali, da bi pomenila dovolitev take vsote predprilago za dovolitev posojil vojnočim se državam. Včeraj se je glede posojila Finski Browna posvetoval s predsednikom Rooseveltom in predsednikom odbora za posojila Jonesom.

25 milijonov kitajskih dolarjev

Sanghai, 20. jan. AA. (Havas) Finski poslanik na Kitajskem Tanner je poslal kabinogram v Helsinko, da je poslal 25 milijonov kitajskih dolarjev kot prispevek Kitajcev in tujcev v Sanghai za Finsko. Od tega zneska pojdejo tri četrtine v vojaške namene, ostanek pa za Rdeči križ.

Konferenca za pomoč Finski

Zeneva, 20. jan. s. (Reuter) Predsednik panevropske lige dr. Coudenhove Calergi je izjavil, da je poslal portugalskemu ministrskemu predsedniku Salazarju predlog, naj bi ta sklical v Lisbnu konferenco za pomoč Finski. Dejal je, da bi bila Portugalska za tako akcijo posebno primerna ker je v dobrih odnosih tako z demokratičnimi kakor tudi s totalitarnimi vladami in ima razen tega ugoden geografski položaj.

Čsl. vojska v Franciji

Pariz, 20. jan. br. V glasilu češkoslovaške vojske, ki se je formirala v Franciji, je včeraj objavil bivši prezident republike dr. Beneš članek, v katerem pravi, da se bo nova češkoslovaška vojska borila v istem duhu in z istim pogumom, kakor so se prve formacije češkoslovaških bojevnikov v zadnji svetovni vojni. Vojska se je osnovala po načelih demokracije, prav tako kakor se je armada prve republike. Tudi nova čsl. armada se bo borila za novo demokracijo, za politično in kulturno svobodo svojega naroda ter za ideale vsega človeštva.

Potopljene nevtalne ladje

London, 20. jan. s. (Reuter) Ob obali španske Galicije je nemška podmornica potopila 2000-tonsko dansko ladjo »Kandian Rifer«, ki je bila na poti iz Haifa v Glasgow. 26 članov posadke je rešenih. Istotako je nemška podmornica potopila 7000-tonski švedski parnik »Palaas«. Ladja se je potopila v 25 minutah. 35 članov posadke je rešenih. Parnik je plul natovaren s pšenico iz Buenos Airesa proti Stockholmu.

S tem se je povečalo število v zadnjih dneh potopljenih nevtalnih ladij na 9.

Angleške fotografije nemških oporišč

London, 20. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo prve fotografije, ki so jih posnela angleška letala na izvidniških poletih nad Nemčijo. Slike kažejo otok Selt, Wilhelmshafen in neko letališče pri Hannoveru, slednje ravno v trenutku, ko se iz njega dviga 30 nemških letal.

Nemški zdravnik v Montevideu odpuščen

Montevideo, 20. jan. s. (Reuter). Zdravnik v državni bolnišnici v Montevideu dr. Walter Meierhoff, Nemec po poreklu, je bil odpuščen iz službe. Na podlagi njegove diagnoze je svoičas nemška vlada javila, da so Angleži v pomorski bitki z »Admiralom Graf Spee« uporabljali strupene pline. Ko je uradna urugvajska zdravniška komisija ugotovila, da je obdolžitev neutemeljena, je dr. Meierhoff javno napadel komisijo in ponovil svoja trditve. Sedaj je kazensko sodišče zaradi tega proti njemu uvedlo preiskavo.

Anglija kupuje ameriške ladje

New York, 20. jan. s. (Reuter). Ameriška mornariška komisija je odobila prodajo 6 trgovinskih ladij Angliji.

Tesno sodelovanje severnih držav

Tako Danska kakor Norveška in Švedska simpatizirajo z napadeno Finsko ter ji pomagajo, vendar hočejo ostati strogo nevtalne

Kodanj, 20. jan. s. (Reuter) Danski parlament je včeraj soglasno sprejel resolucijo, ki naglašja, da mora Danska ohraniti svojo nevtalnost, mir in neodvisnost. Obenem izraža simpatije za svoje brate in sestre na vzhodu. Glasoval ni samo nemški poslanec.

Kodanj, 20. jan. s. (Havas) Tri danske politične stranke, izjemski komuniste in socialiste, so predložile Folketingu (drugi zbornici danskega parlamenta) načrt resolucije, ki pravi, da si je danski narod eden v tem, da je treba ohraniti sedanjo nevtalnost Danske. Uporabiti je treba vsa sredstva, s katerimi razpolaga država, da v primeru potrebe doseže spoštovanje danske nevtalnosti.

Oslo, 20. jan. s. (Reuter). V debati v norveškem parlamentu je poudarjal predsednik parlamenta Hambro, da je Norveška sicer nevtalna, da pa to ne zahteva, da bi skrivala svoja čustva za pravico.

Norveška se neče aktivno udeležiti vojne na strani Finske. Zela bi, da bi bil mir čim prej vzpostavljen.

Zunanji minister Koht je izjavil, da nobena vlada ne more preprečiti norveškemu narodu, da ne bi izražal svojih simpatij do Finske. Država sama pa mora kljub temu ostati nevtalna, enako kakor Švedska in Danska. Sodelovanje med nordijskimi državami sicer obstoji, ne predvideva pa vojaških ukrepov.

Koht je dalje omenil, da je zahtevala norveška vlada od nemške vlade pojasnila zaradi potopitve treh norveških ladij po nemških podmornicah. Nemška vlada pa je odgovorila, da nobena nemška podmornica ni zagrešila takih dejanj.

Oslo, 20. jan. s. (Reuter). V norveških uradnih krogih smatrajo, da nota sovjetske vlade, v kateri se je ta opravičila zaradi poleta sovjetskih letal nad norveškim ozem-

ljem, ne bo imela nobenega vpliva na sedanji mednarodni politični položaj.

Stockholm, 20. jan. br. Švedski ministrski predsednik je dal nekaj izjav kodanjskemu poročevalcu lista »Politiken«. Med drugim je naglasil, da je tesno sodelovanje nordijskih držav eden glavnih političnih postulatov vseh skandinavskih narodov. Švedska in Finska sta se pokazali solidarni že pred letom dni, ko sta sporazumno pričeli urejati vprašanje ponovne utrditve Aalandskih otokov.

Stockholm, 20. jan. s. (Reuter). V ponejtek začno v vseh večjih švedskih mestih nujno graditi zaklonišča proti letalskim napadom. V Stockholmu so zaklonišča v petih velikih javnih parkih že v gradnji.

Stockholm, 20. jan. br. Švedski poslanik v Moskvi je bil premeščen v Buenos Aires. Za novega poslanca v sovjetski Rusiji je bil imenovan dosedanji poslanik v Mehiki.

Dr. Kis je osumljen, da je zapleten v novo afero, odnosno da je član nove teroristične organizacije, ki je hotela odstraniti najuglednejše predstavnike madžarskega javnega življenja. Hkrati z njimi je bilo aretiranih še 7 oseb. a v zvezi s tem se trdi, da bodo oblasti zahtevale od parlamenta, da jim izroči tudi dva narodna poslanca, člana pušičastih križev, ki sta zapletena v afero.

Davi je umrl senator Borah

Washington, 20. jan. s. (Havas). Senator Borah je umrl ob 20.45 lokalnega časa (2.45 srednjeevropskega časa danes zjutraj).

New York, 20. jan. AA. (Havas). Senator Borah je umrl zaradi izliva krvi v možganih. Stanje bolnika takoj po padcu dne 18. januarja ni bilo tako, da bi povzročalo velike skrbi, kar so smatrali, da bo njegov močni organizem prebolel padec. Toda v sredo zvečer je padel v nezavest in zdravniki so opustili vsako upanje, da bi ga rešili.

Smrt madžarskega kirurga

Budimpešta, 20. jan. AA. Havas. Umrl je slavn madžarski kirurg dr. Humer Hilty, ki je bil posebno znan kot operator želodca.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Odgovornost za sedanjo vojno

Francoski odgovor na pravkar izšlo nemško Rumeno knjigo

Pariz, 20. jan. s. (Havas). Pravkar objavljena nemška Bela knjiga skuša napram francoski Rumeni knjigi dokazati, da je Francija le oklevaje pristala na vojno zaradi napadov na Češko in Poljsko in da je prav za prav Anglija potegnila Francijo v vojno.

K temu pripominjajo v francoskih političnih krogih, da ne more biti nobena trditev manj resna nego ta. Nemčiji se ne bo nikdar posrečilo preorici svetovnega javnega mnenja, da francosko in an-

gleško sodelovanje v vojni ni prav tako ozko, kakor je bilo pred vojno. Enako je bilo to sodelovanje tako ob priključitvi napadov na Poljsko kakor tudi na Češko.

V obeh primerih sta bili Anglija in Francija pripravljene mnogo žrtvovati za mir in do začnjenega trenutka sta poskušali odstraniti nevarnost vojne. Nemčija je očividno že takoj po Monakovem sklenila, da uniči češkoslovaško državo in da prične kampanjo osvajanja in aneksij.

Teroristična organizacija na Madžarskem

Nove aretacije pristašev narodnosocialističnega pokreta, ki hoče s silo spremeniti sedanji red

Budimpešta, 20. jan. e. Aretarja Geze Kisa, zagovornika nedavno aretirane vodje pušičastega križa Salasija, je dala povod za novo afero.

Pred dvema tednoma je namreč policija v zvezi z atentatom na narodna poslanca Halmaja in Meška odkrila skupino pušič-

astih križev, ki so bili organizirani kot posebna enotica, da v svrhu zaščite narodnosocialistične ideologije v primeru potrebe tudi s silo odstranijo vse one, ki bi nasprotovali tej ideji. Takrat je bilo aretiranih 6 oseb, ki so pripravljale in izvršile te atentate.

Iz notranje politike

PREUREDITEV DRŽAVE IN SKUPŠČINSKE VOLITVE

V beograjskem listu »Napred« odgovarja dr. Mihajlo Ilić, eden izmed treh srbskih strokovnjakov pri pogajanjih za sporazum, nekemu zagrebškemu dnevniku ter pravi med drugim:

Največji del ugovorov ali očitkov proti sporazumu z dne 26. avgusta bi odpadel, ako bi se po istih načelih in na isti način, kakor je bila osnovana banovina Hrvatska, izvršila tudi preureditev ostalih delov države.

Nato navaja članek omenjenega zagrebškega lista, ki je trdil, da bi SDK ne nasprotovala, kolikor bi prišla vpostev ustanovitve srbske enotice pred skupščinski volitvami, toda v tem primeru bi bilo treba računati z voljo Hrvatov islamske in katoliške veroizpovedi, ker hrvatska javnost ne bi mogla sprejeti, da se vsi krstni vbojci no ob banovine Hrvatske priključijo bodoči srbski enotici. Zato je v interesu demokratskega reda — zlasti še ker ni soglasnosti glede obsega bodoče srbske enotice — da se svobodno izvolijo zastopniki Hrvatov, Srbov in Slovencev, ki naj v novi skupščini razpravljajo o teh aktualnih vprašanjih.

Dr. M. Ilić pravi, da ta argumentacija ni v zvezi z načelom enakopravnosti, kajti tudi pred ustanovitvijo hrvatske enotice ni bilo konzultacije vsega naroda, niti srbske javnosti. Razlog, ki je diktilal ustanovitve hrvatske enotice, obstoja še vedno tudi za ustanovitve srbske enotice, ker se mednarodne razmere po 26. avgustu niso izboljšale, temveč so morda še resnejše. Morebiti je prav tako neprimerno poudarjati kot nekaj, kar se ne more sprejeti, dejstvo, da so vzhodno od banovine Hrvatske tudi Hrvati, kakor je dejstvo, da so ostali v banovini Hrvatski tudi Srbi. Ni potrebna predhodna konzultacija teh Hrvatov, ko ni bila zahtevana taka konzultacija Srbov, ki so priključeni ali pa so bili v banovini Hrvatski.

Polemika o teh vprašanjih postala brezpredmetna, odkar je dr. Maček preciziral svoje stališče o nadaljnjih preureditvi države, ki bo, kakor vse kaže, sporazumno z najvišjim mestom odložena do sestanka nove Narodne skupščine.

ČUVANJE IN PRANIMO SVOJ LEPI JEZIK

Pod tem naslovom pribečuje beograjski »Srpski Glas« članek, v katerem pravi:

»V banovini Hrvatski se danes vrši očiščenje hrvatskega jezika od vseh »srbskih« primesti. Upravnik postaja spet »srbski«, služitelj »podvornik«, nadleštvo »ureda« itd., medtem ko se nevarne skovance kakor »skolodvor« skrbno čuvajo. Tega postla so se lotili učeni ljudje, ki delajo vse, kar morejo, da bi zabrisali sled vsemu, kar je skupnega, torej narodnega. Čudno, zelo čudno je to, da srbski del našega naroda ravnodušno gleda na vse to ter celo podpira one, ki stikajo po njegovih svetlinah in po njegovem lepem materinskem jeziku. Čudno je in žalostno, da se danes glede jezika ne čuti vpliv Beograda niti v njegovi najbližji okolici n. pr. v Zemunu.

SRBI IN HRVATSKA DALMACIJA

Prva številka novega beograjskega tednika »Srpski Borac« prinaša med drugim članek pod gornjim naslovom, v katerem pisec kritizira dr. Bičaničev predavanje v Splitu, kjer je predavatelj izjavil, da je Jadransko morje samo hrvatsko in Italijansko. »Srpski Borac« odgovarja na to zares čudno trditev takole:

To je prvič, da Hrvati govorijo, kako je Jadransko morje italijansko in hrvatsko. Toda ni prvič, da usmerjajo svoje pravice nasproti Srbom. Njihovo državno pravo se ne razprostira proti Avstriji, Madžarski in Italiji. Nasprotno, ono se sklozi avstro-srbski legitimizem poudarja baš v pravih srbskih pokrajini. Res je, danes je dosti Hrvatov v srbskih primorskih krajih, toda ti so pokolicevanji Srbi. Katoli. Srbi v Dalmaciji so se razlikovali od Hrvatov po tem, ker so se posluževali cirilice. Zgodovinsko srbsko pravo je potrjeno v dejstvih, državno srbsko pravo na del Dalmacije od Neretve do Skadra je starejše in pozitivnejše od hrvatskega. Srbi so donirali mnogo žrtv za svoje morje. Srbija je vodila v tem stoletju dve vojni za izhod na Jadran.

GLAVNA BORBA NAS SE ČAKA Glasilo sarajevske nadškofije »Katolič« tje dni se poteguje za to, da ostaneje Hrvati skupaj in piše:

Nismo dosegli vsega, kar hočemo, niti ni to, kar smo dosegli, sigurno. Definitivna ureditve države šele pride. Glavna borba nas še čaka. Bosna je še odprto vprašanje. Čeprav nevtaliziramo, dato sed non concessa, bosanske muslimane, je še vendar cela vrsta srezov v srednji Bosni in na severu, kjer je več Hrvatov nego Srbov. Tudi vprašanje Banjevece je odprto. In vprašanje definitivnih kompetenc je še odprto. Tudi to, kar smo dobili, bo treba še dolgo braniti. Mnogo jih je, ki nam tega ne priznavajo.

»POSMRTNA SENZACIJA«

Tednik »Delo«, ki ga izdaja pravosodni minister dr. Jaza Marković, trdi v članku »Nikola Pašić in sporazum s Hrvatci«, da je Pašić nekoč pisal Protiču, »da bi srušil celo federacijo, samo da bi Jugoslavija postala močna in jakaa. Nedvomno bo ta trditev zvala v srbskih krogih zanimivo polemiko.

Italija za sporazum med Rumunijo in Madžarsko

V Rimu so odločno proti vsakemu morebitnemu paktu med Rumunijo in sovjetsko Rusijo — V Bukarešti zanikajo, da bi Moskva oficijelno predlagala nov sporazum z Rumunijo

Rim, 20. jan. Rimski politični krogi posvečajo največjo pozornost neki vesti iz Moskve, v kateri se pravi, da sovjetska Rusija svetuje Rumuniji, naj podpiše nenapadalni pakt.

Ob tej priliki opozarjajo na politiko sovjetske vlade pred spremembami v Baltskih državah in ki je tudi dovedla do oboroženega finsko-sovjetskega spopada. Iz izkušenj se lahko trdi, da se nameni sovjetske Rusije ne razlikujejo od tistih, ki so bili napravljeni v baltskih državah. Vedeti je namreč treba, da sovjetska Rusija misli na Besarabijo ali pa, da dobi važne pozicije okrog Črnega morja kakor tudi v južnovzhodnem delu Evrope, za kar bi v zameno pristala na pakt o nenapadanju z Rumunijo. Ne eno, ne drugo se ne bi v Italiji povoljno sprejelo, zlasti pa ne druga možnost, ki bi bila naperjena proti Madžarski.

Zato je razumljivo, da se položaju v Rumuniji posveča največja pozornost. Če, da v Rimu ne bi povoljno sprejeli pakta med Rumunijo in sovjetsko Rusijo, ker mislijo, da ne bi mogel biti sklenjen brez ka-

kih koncesij v korist sovjetske Rusije v tem delu Evrope. Rimski politični krogi izražajo mnenje, da se mora najti način za realni sporazum med Rumunijo in Madžarsko.

Po mišljenju vatikanskega glasila »Osservatore Romano« je zelo značilno, da je Moskva stavila predlog o nenapadanju v trenutku, ko bodo balkanske države proučevale stališče svoje politike, da ustvarijo stalen in učinkovit način za obrambo miru na Balkanu.

Rumunski demanti

Bukarešta, 20. jan. e. Vesti, ki so se pojavile v inozemskem tisku, da gre za nov sporazum med sovjetsko Rusijo in Nemčijo v tem smislu, da Nemčija zavzame ozemlje na severu Poljske, Madžarske in Slovaške, da bi imela kakor pred vstopom Rusije v vojno skupne meje z Rumunijo, se ne potrjujejo. Obsejne straže niso opazile nobenega gibanja čet na severni rumunski meji.

Bukarešta, 20. jan. e. Tržaški »Piccolo« je objavil vesti, da je sovjetska Rusija

stavila Rumuniji predlog glede zaključitve pakta o vzajemni pomoči. V zvezi s tem v službenih krogih poudarjajo, da gre samo za komentar nekega članka, ki je bil objavljen v reviji komunistične stranke »Komintern«. V tem članku, ki je bil napisan pred mesecem dni in je bil podpisan od nekega Borisa Stefanova, je bilo navedeno, da je Rumunija v interesni sferi sovjetske Rusije in da je Moskva pripravljena izvršiti pritisk v tem smislu. Poudarja se, da je bil ta članek objavljen pomotoma in da ne izraža mnenja sovjetske vlade kakor tudi ne mišljenja komunistične stranke, temveč samo mišljenje direktorije revije. V Bukarešti in Moskvi niso bili objavljeni nobeni predlogi.

Bukarešta, 20. jan. i. Rumunski zunanji minister Gafencu je odpotoval v Temišvar, da bi se srečal s sovjetskimi uradniki.

Prijateljski odnosi med Turčijo in Bolgarijo

Predsednik turške vlade o zunanji politiki svoje države

Carigrad, 20. jan. e. Na plenarni seji turškega parlamenta je predsednik vlade Saidam podal obširen ekskurz o politiki Turčije. Predvsem je govoril o notranjem položaju in izjavil, da sta red in varnost v državi zadovoljiva. Govoril je nato o svobodni tisku, poudarjajoč, da je turški tisk popolnoma svoboden. Svoboden tisk smatra za temelj reda in zela, da bi bilo vedno tako. Sistem, ki streži, da bi zadušil vse, ki smatrajo, da mora biti država brez kritike, po njegovem mnenju, ne bi bil vreden spoštovanja.

Nadalje je govoril o potresni katastrofi in ostro žigosal tendenciozno propagando, ki jo širijo zlobne osebe glede ponoci prizadetemu prebivalstvu. Izjavil je, da ta propaganda ni našla zaslonbe v narodu. Ves narod je prepričan o potrebah skupnega dela okrog glavarja države. Čigar velike zasluge izpopolnjujejo najlepše strani turške zgodovine.

Glede zunanje politike je izjavil, da gre po normalnem tiru soglasno z načeli, ki jih je že večkrat razložil pred skupščino. Turška delegacija, določena za pogajanja z Anglijo in Francijo glede kreditov, je dovršila svoj nalog v Londonu in Parizu. Sklenila in podpisala je v imenu vlade znani sporazum. Razgovori, ki jih je imel s turške delegacije ob priliki svojega bivanja v Sofiji z dr. Kiselevanom, so nudili priložnost za manifestacijo prišrnega prijateljstva med obema državama in le bila tudi pri tem ugotovljena identičnost stališč v naporih za stabilizacijo miru na Balkanu.

Nato je ministrski predsednik govoril še o zakonu za zaščito narodnega gospodarstva, ki ga je skupščina tudi sprejela. Skupščina je bila nato odročena do 18. marca.

Ostri napadi ministra Göttsbea na Francijo in Anglijo

Snoči je imel nemški propagandni minister v Poznaniu dolg govor, v katerem je izjavil, da Nemčija ne podcenjuje svojih sovražnikov

Poznanj, 20. jan. AA. (DNB) Nemški propagandni minister Göttsbe je imel snoči govor v palači velesajma V veliki dvorani se je zbral 15.000 Nemcev, ki so se iz baltskih držav in Bolivije vrnili v Nemčijo in ki so ministru dr. Göttsbeu priredili navdušene ovacije. V svojem govoru je Göttsbe med drugim dejal:

Vojna na Poljskem je stala prastaro nemško pokrajino Poznani mnogo žrtev. Stevilni nemški ljudje so morali zaradi ljubljene do svoje narodnosti plačati svojo zvestobo z življenjem in pogosto z največim trpljenjem, iz njihove krvi bo zrastle novo narodno življenje. Tedaj bodo nemški kmetje stali tu na vzhodu na straži. Angleska plutokracija je dejal dr. Göttsbe, ni nikoli resno mislila na to, da bi resno prihitela na pomoč poljski sezonski državi. Za londonsko plutokracijo so bili Poljaki samo figure na njeni šahovski deski. Poljaki so v minulem letu imeli samo nalogo, da iz incidenti izvežejo Nemčijo. London je upal, da bo tako zanetil ogenj svetovnega požara. V stvari je sedanja vojna spopad med zastarelo plutokracijo in novo nacionalno socialistično Nemčijo. Sterilna plutokracija je uvidela, da ne more dolgo vzdržati, če se v srcu Evrope ustanovi država 80 milijonov, ki bi bila zavezana na zakon notranjega reda in socialne pravice.

London in Pariz bi morala vedeti, da je tako vojaško kakor politično nesmiselno boriti se proti Nemčiji, ki je vojaško in gospodarsko oborožena za vsak resen položaj. Toda London in Pariz sta smatrala, da je za nju prišel ugoden čas. Francija in Anglija nista objavili vojne zaradi Nemčije, ker bi v tem primeru saj poskušali pomagati Poljski v njenem težkem položaju. London in Pariz imata namen zdrobiti Nemčijo in nemški narod izključiti iz vodstva aktivne evropske politike. Kovala sta načrte za še hušji Versailles. V angleških in francoskih listih so se pojavile trditve, da je treba po vojni Nemčiji vsiliti nov versajski mir. Svetovna javnost mora energično zavrniti pokušus angleško-francoske plutokracije, pripisati Nemčiji krivdo za to vojno. Vsi dokumenti od začetka vojne dokazujejo nasprotno.

Nato je Göttsbe dokazoval, da sta edino Anglija in Francija odgovorni za sedanja vojno, ker sta vedno odklanjali rko, ki ji imajo iz roke Nemčija za pomiritev.

Nemčija je bila napadena kot država dela, reda in socialnega miru od kaotičnih sil mednarodne plutokracije. Ta plutokracija ogroža tudi angleški in francoski narod. Ta dva naroda nista najbogatejša na svetu. Nad njima vlada samo nekaj plutokratov, ki so v vsakem primeru najbogatejši ljudje na svetu. Ti drže vedno zemlje pod svojo kontrolo. Oropali so vse narode brez ozira na njihovo kulturo. Glavni cilj sedanje vojne je, da se s tem enkrat za vselej konča 80 milijonov Nemcev zahteva, da se izpolnijo njihove najvišje pravice. Sterilna plutokracija evropskega zapada hoče z vojno preprečiti, da bi Nemčija prišla do svojih pravic. Neki angleški minister je te dni trdil, da sta angleški in francoski narod mlajša od nemškega. Toda podatki o rojstvih povedo, kje je minulost

in kje je bodočnost. Samo v Nemčiji se je rodilo minulega leta 300.000 ljudi več kakor v Angliji in Franciji skupno. Nemčija je šele na začetku svojega vzpada, medtem ko se plutokracije približujejo očitno svojo moč koncu. Plutokracije Nemčijo sovražijo zato, ker se je bojuje. Nemčija iz leta 1940 se ne more primerjati z Nemčijo iz leta 1914. Nemška oorožitev in gospodarska sredstva ter prehrana so več kot zadostna, da vojno zmagovalno konča. Stirlitni gospodarski načrt je vnaprejem onemogočil Angliji obnoviti blokado iz let 1914-1918.

Zapadni velesili imata o današnji Nemčiji popolnoma napačno predstavo. Nasprotno pa se Nemci trudijo točno spoznati svojega sovražnika ter ga v nobenem primeru ne podcenjujejo. London in Pariz se trenutno bavita z rešitvijo političnih rebusov. Vprašanje cene miru, o katerem se v listih zapadnih demokracij še vedno razpravlja, se zavija v še večje fantazije kakor bo cena, ki jo bo Hitler postavil nekoč v Londonu in Parizu. Trdilo se je, da Hitler ne ve več za drugi izhod in da je prošil zaradi tega posredovanje nevtralnih držav ter Vatikana in Rima ali Washingtona, da bi na ta način bil sklenjen mir. Nekoliko dni pozneje se je zopet trdilo, da se je Hitler odločil za ofenzivo, ki jo je vsak dan pričakovati. Toda nemško vodstvo ni nasledilo tem histričnim alarmom, Nemški narod vidi v tem samo izraz strahu in njevoze. Naloga vodstva nemške države ni v tem, da reagira na vsako alarmantno vest, ki jo širita London in Pariz. London in Pariz bosta pravčasno izvedela, kaj bo vodja Nemčije napravil. Veliki nemški narod mora zmagati v tej usodni borbi.

Snežni zameti na Madžarskem

Budimpešta, 20. jan. e. Ze tri dni na Madžarskem nenestano sneži. Silni snežni meti povzročajo v prometu velike ovire. Ponekod so zametena vsa pota, a na 25 železniških prokah je promet popolnoma ustavljen. Brzi vlak, ki je snoči krenil proti Trstu, je ostal v metožu na progi pri Fonjodu. Skoraj po vsej Madžarski je v osnovni šoli šoljak ukiniten pouk. V Nirekhu se 500 dijakov iz okolikih vasi ni moglo vrniti domov, ker je bil ustavljen ves promet. V Budimpešti 5000 delavcev dan in noč čisti ulice. Take zime in takih snežnih zemetov na Madžarskem ne pomnijo že od leta 1920 dalje.

Naklada angleške »Modre knjige«

London, 20. jan. br. Včeraj so bili objavljeni zanimivi podatki o nakladih začetne angleške »Modre knjige«, ki je bila izdana v celni vrsti jezikov. Naklada v angleščini je bila prodana že v 1 milijonu izvodov, naklada v francoščini v 300.000, v nizozemščini v 6000, v danščini v 3.500 izvodih. Počeg tega se »Modra knjiga« prevaja v nemščino, italijanščino, švedščino, srbohrvaščino, rumunščino, turščino in še nekatere druge jezike.

Socialno skrbstvo ljubljanske občine

Izdatki za socialne namene ne naraščajo sorazmerno s povečanjem proračuna

Ljubljana, 18. januarja

Samo po sebi je razumljivo, da sprito naraščanja izdatkov v proračunih mestne občine naraščajo tudi od leta do leta izdatki za socialno skrbstvo, vendar pa nam račun pokaže, da izdatki za socialno skrbstvo ne naraščajo tako sunkovito, kakor se povečuje proračun, in da njihovo povečanje ni v sorazmerju s povečanjem proračuna. Temu se ne smemo čuditi, saj skušajo vse občine najti sredstva za socialne namene pri drugih virih in ne med rednimi proračunskimi dohodki. Zato tudi lahko delimo izdatke za socialne namene v dva dela, v izdatke za stalne mestne socialne ustanove in v stroške za izredne razmere, predvsem za podpiranje nezaposlenih.

Ljubljanska občina deli izdatke na več strok socialnega skrbstva: tako: mladinsko skrbstvo; skrbstvo za odrasle in onemogle; delavsko skrbstvo in na razne podpore, med njimi tudi na podpore dobrodelnim društvom. Ker se denar razteka v toliko smeri, je razumljivo, da posamezni oddelki mestnega socialnega urada ne dobe mnogo, čeprav se zdi vsota vseh izdatkov na prvi pogled precej visoka. V sedanjem proračunu je za socialne namene dovoljen kredit 7.270.129 din. Za novo proračunsko leto so določeni za 427.976 din višji izdatki na 7.698.105 din kar znaša 5,9% vseh izdatkov mestnega proračuna. Ogledimo si, kako so se gibal izdatki za socialno skrbstvo v proračunih prejšnjih let.

V primeri z mnogo manjšimi proračuni so bili izdatki za socialno skrbstvo sorazmerno višji, dokler niso bile priključene mestu okolice občine. L. 1922-23 je bil mestni proračun skoraj dvajsetkrat nižji kakor sedaj, saj je znašal le 11.398.954 din. Izdatki za socialno skrbstvo pa so bili v približno enakem razmerju kakor sedaj znašali so 5,5% proračuna ali 632.673 din. L. 1924 je bilo za socialne namene določenih 2.679.195 din ali 10% proračuna, ki je znašal 26.386.501 din. V približno enakem razmerju so bili izdatki za socialne namene v primeri z višino proračuna do nastopa svetovne gospodarske krize. L. 1930 je znašal proračun 48.442.308 din, izdatki za socialno skrbstvo pa 4.464.614 din torej približno 9%. L. 1931 je bila kriza že zelo občutna in proračun se je povečal za nad 2 milijona din, izdatki za socialne namene so sorazmerno za okrog 200.000 din. Leta 1932 v času najostreje krize se je proračun zmanjšal — v znamenju splošnega varčevanja — na 47.68 milijon din, izdatki za socialno skrbstvo pa so znašali 4,3 milijona din. L. 1933 se jim je povečalo proračun skrbstva na 45.81 milijona din za socialno skrbstvo pa je bilo določeno 4,30 milijona din (9,6%). L. 1934 je kriza že znatno popustila in mestni proračun se je povečal na 47,70 milijona din. Za socialne namene so določili 4,47 milijona din izdatkov (9%).

Ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Ta pregled nam dovolj zgornjo kaže, da se izdatki za socialno skrbstvo v splošnem niso razvijali z naraščanjem proračuna od nosno, da bi se moral proračun marsikatero leto še bolj povečati, če naj bi dali za socialno skrbstvo več, da bi ostalo nespremenjeno razmerje, kakršno je bilo v letih, ko se je v proračunskem letu 1935/36 mestni proračun povečal skoraj za polovico na 54,53 milijona din, so se izdatki za socialne namene celo nekoliko skrbili na 4,09 milijona din. To se pravi, da je bilo za socialne namene določeno samo še 4,8%, medtem ko so pred 10 let izdatki za iste namene dvakrat več v primeri z višino proračuna. L. 1936/37 je znašal proračun 103 milijone 580.542 din, izdatki za socialne namene 4,51 milijona din (4,3%). L. 1937/38 proračun 99,23 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 6,07 milij (6,1%). L. 1938-39 je znašal proračun 117,82 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo 7,14 milij din (6,1%). V tem proračunskem letu znaša proračun 123,60 milijona din, izdatki za socialno skrbstvo pa 7,27 milijona din ali 5,9%.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 20. januarja: Fabjan in Boštjan

JUTRI: Nedelja, 21. januarja: Neža, Janja
DANASNE PRIREDITVE
KINO MATICA: Po ovinkih k sreči
KINO SLOGA: Ljubimec po naročilu
KINO UNION: Vražji študentje
KINO SIKSA: Werther
KINO MOSTE: Donaski kozaki in Zrcalo življenja

DRŽAVNO PRVENSTVO V UMETNEM DRSANJU ob 14.30 na Pilirji
SLOVANSKI VEČER OB 20.30 NA TABORU

SENTJAKOBSKI ODER »Ujez« ob 20.15
FILOZOFSKO DRUŠTVO: predavanje dr. Simona Dolarja »Filozofija v srednji šoli« ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi

PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFI ISTI SPEDJO
DRŽAVNO PRVENSTVO V UMETNEM DRSANJU ob 11. na sportnem drsalšču Pilirji

SENTJAKOBSKI ODER »Ujez« ob 20.15
DRUŠTVO LJUBLJANSKIH KONSERVATORISTOV matineja ob 10.30 v Hubodovi dvorani

DEŽURNE LEKARNE
DANES IN JUTRI: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovska cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47
MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljala od sobote ob 8. zvečer do ponedeljka do 8. zjutraj mestna zdravilnica dr. Žitko, Pleteršnikova ul. 13/L, telefon št. 47-64.

Snežne razmere

Porčilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

20. I. 1940
Rateče Planica 870 m: —16, oblačno, 40 cm snega na 35 podlage, skakalnica uporabna,
Planica-Slatine (Dom Pilirja) 950 m: —16, oblačno, 35 cm snega na 40 podlage, drsalšče uporabno,
Planica-Tamar 1108 m: —15, oblačno, 35 cm snega na 50 podlage,
Peč Petelinjek 1440 m: —14, oblačno, 55 cm snega na 45 podlage,
Dovje-Mojstrana 650 m: —15, pooblačeno, mirno, 52 cm snega, pršič, skakalnica uporabna,
Erjavčeva koča na Vršcu 1515 m: —14, 50 cm snega na 50 podlage,
Jesenice 534 m: —10, barometer se dviga, oblačno, sneži, 25 cm snega na 15 podlage,
Bled 501 m: —12, pooblačeno, 40 cm snega na 25 podlage, jezero za drsanje uporabno,
Bohinj-Sv. Janez 530 m: —12, sneži, 90 cm snega, pršič,
Bohinj-Zlatorog 530 m: —12, sneži, 5 cm snega na 95 podlage,
Bohinjska Bistrica 512 m: —12, oblačno, 80 cm snega, pršič, skakalnica uporabna,
Dom na Komni 1520 m: —6, sneži, 10 cm snega na 180 podlage,
Dom na Kravcu 1700 m: —8, sneži, 110 cm snega, pršič,
Koča na Veliki planini 1558 m: —6, sneži, 100 cm snega, pršič,
Kamniška Bistrica 601 m: —15, oblačno, 26 cm snega na 20 podlage,
Polzevo 620 m: —15, oblačno, 32 cm snega, pršič,
Kureček 873 m: —8, oblačno, 40 cm snega, pršič,
Bleke 900 m: —10, barometer se dviga, oblačno, 40 cm snega, pršič,
Sodražica 550 m: —16, oblačno, 20 cm snega na 20 podlage,
Polstuka 1300 m: —14, pooblačeno, 60 cm snega na 65 podlage,
Sv. Marjeta v Zlebeh: —10, oblačno, 25 cm snega na 15 podlage,
Ruška koča 1249 m in Sokolski dom 1100 m: —7, pooblačeno, vetrovno, 40 cm snega na 15 podlage,
Seniorjev dom 1522 m: —20, oblačno, sneži, 30 cm snega na 20 podlage,
Koča pri Sv. Treh kraljih 1191 m: —11, oblačno, 35 cm snega na 10 podlage,
Ribnica na Pohorju 715 m: —13, visoka megla, 30 cm snega na 12 podlage,
Peen 1654 m: —13, pooblačeno, 40 cm snega na 40 podlage,
Rimski vrhovi 530 m: —13, pooblačeno, 26 cm snega na 10 podlage,
19. I. 1940
Koča na Kremzarjevem vrhu 1161 m: —16, sneži, 20 cm snega na 25 podlage,
Lisca 917 m: —12, sneži, 20 cm snega na 15 podlage.

Inozemske borze

Curli, 20. januarja Beograd 10.—, Pariz 10.01, London 17.675, New York 410.—, Bruselj 75.10, Milan 22.50, Amsterdam 237.10, Berlin 178.65, Stockholm 106.15, Oslo 101.25, Kodanj 80.05, Sofija 5.20, Bukarešta 3.30.

ko so žrtvovali za socialne namene 9 do 10%. Če bi letos dali za socialne namene 10% proračunske vsote, bi ti izdatki znašali nad 12 milijonov din v prihodnjem proračunskem letu pa nad 13 milijonov ter bi bili za nad 5 milijonov din višji.

Večina izdatkov za socialne namene gre za mladinsko skrbstvo, v sedanjem proračunu znaša ta znesek 3.130.439 din. Za onemogle in druge odrasle, podpore potrebne — ki pa ne spadajo med nezaposlene — bodo izdali v tem proračunskem letu 2 milijona 949.290 din. Na tako zvano delavsko skrbstvo, na nezaposlene, odpade samo 603.400 din.

Izdatki za socialno skrbstvo so v osnutku novega proračuna razdeljeni tako:

Največ izdatkov odpade zopet na mladinsko skrbstvo, skupaj 2.967.685 din. Za redne mesečne podpore mladini namenavajo izdati 530.000 din. Za izredne podpore v gotovini je določeno 60.000 din in prav tako 60.000 din za izredne podpore v blagu, obutvi in obleki ob priliki božičnice. Podpore za šolske potrebščine bodo znašale 40.000 din. Za mestno otroško zavetišče Antona Jerine bodo izdali 351.955 din. Za 11 dnevnih otroških zavetišč je določeno 540.230 din. Ta zavetišča so: zavetišče v Florjanski ulici (25.650 din), zavetišče na Poljanskem nasipu (v cukrarni, 31.400 din), v Sp. Šiški (81.280 din), za Bežigradom (61.450); zavetišče Marje Mehletove (15 tisoč 500 din); zavetišče za dojenčke in otroke v predšolski dobi za Bežigradom (31.000); zavetišče v Zelenu jami, in sicer pripenek k stavbnim stroškom za ustanovitve 100.000 din; deklji kot zavetišče na Kodeljevem, prispevek k ustanovitvi 30.000 din; novo mestno dnevno otroško zavetišče na Viču (50.000).

Za šolske kuhinje, za zajtrk 840 otrokom v 17 šolah namenavajo prispevati 130.000 din. Za počitniške kolonije so določili 155 tisoč din. Za prehrano dijakov (akademikov) v mestnem zavetišču za onemogle so določili 67.500 din. Za oskrbo otrok v zavodih bodo izdali 530.000 din. Za rejne otrok je namenjeno 250.000 din. V Ljubljano pristojne vajece ki so potrebni javnih podpor namenavajo izdati 150.000 din.</

Nekdanje hude zime v naših krajih

Tudi naše prednike je zeblo — V hudih zimah so bila posamezna naselja po več tednov, pa tudi mesecev od rezana od sveta

Izredno ostra zima, ki je pritisnila nad vso Evropo, nas spominja na ono v letu 1893. Tudi takrat je oklepal nenavadno hud mraz od juga do severa ter od vzhoda do zahoda vse evropske države. Toplomer je kazal takrat celo hujši mraz kakor sedaj, do 30 stopenj pod ničlo. Pa ljubljanski humor tudi v oni hudi zimi ni zmrznil, temveč je pogruntal, da so imeli v Gmejnih takrat 90 stopenj mraza. Nenavadno huda zima je bila tudi v južni Evropi, in zgodilo se je čudo, da je snežilo celo v Aleksandriji in Kairu v Egiptu. Poročila iz starih časov nam dokazujejo, da so tudi naši predniki mnogo trpeli od hudih zim.

Hude zime na Kranjskem

V starih časih promet se ni bil tako razvit kakor danes in je trajalo v hudih zimah pogosto po tedne in mesece, da so pršli ljudje iz samotnih, zasneženih gorstih v dolino. Mnogo so trpeli od snega, zametov, mraza in gladi. Marsikdo je v snegu obšel in zmrznil. V mnogih primerih pa so bili ljudje sami vzrok take smrti, zlasti na veselem Dolenjskem. V visokem snegu in hudem mrazu so se vračali, obteženi od preobilo zaužitih kobilic iz vinskih hramov, ter za večno zaspali v globokih zametih.

Cepprav poročevalska služba današnjega časa sja v starih časih ni bila tako razvita kakor danes, vendar imamo v tem pogledu tudi iz one dobe zanimive podatke. Bletweisove Novice so poročale 12. marca 1853 iz Gozda pri Kamniku: »Na višjih krajih kamniške okolice kakor na Gozdu, v Luti in Cernevcu se je pretečen mesec toliko snega naložilo, da ga tukajšnji prebivalci že od leta 1830 takšnega ne pomnijo. Na enih krajih, kjer ga je burja skup nanosila, doseže visokost 3 sežnje, drugej je sploh po sežnju visok. V Luti pri Raku, mejašu med Kranjskim in Štajerskim, je celo 9 pedit visok. V spričo recenega vam pričujočo žalostno prigodo podam: Simen Urh, po domače Kveder iz Spodnjega Hriba Nedeljske fare nad Kamnikom je dva dni zaporedoma čez Cernevec v Gornji grad na Štajersko pešjal, se je revček javljale ni nadjal, da je bila zadnja pot. Ni ga bilo nazaj Na Cernevcu je v snegu obležal ter zmrznjen svojo dušo izdihnil. Vdova s 5 otroci joka po njem.« Leta 1854, so pisali s Koprivnika na Gorenjskem: »Od vsih Svetih 1. 1. do božiča ni bilo toliko snega viditi ko gost in mrazla megla, ki je ravnala po vejah dreves, ne livja, tudi pozelec, ampak nekaj garjev led, ki je vsaki dan težji prihajal. Imenovana zmrzalina je bila ostra ko žaga, da je človeku, ki je skozi hosto šel, če se varoval ni, obraz razpraskala, in vedno težji na drevesnih vejah prihajajo, je verhe in močnejše veje pokvečile in do čineša sadnemu drevu in po gozdih od napravila toliko nevarnosti, da bi morali, da ga in toča

pobila. Drevice povsod stule kvišku molli. Deset let bo preteklo, preden se bodo gozdi in sadno drevje obrasli.« Dne 30. januarja 1855 so tožili z Gorenjskega, da je pritisnil tako hud mraz, da so vse fužine zamrzle in so ljudje ob vsak zaslužek. Dne 16. februarja 1856 pa so pisali z Bleda: »Na sv. Tomaža dan smo imeli — 17 stopenj R. Led se je na jezeru trikrat napravljal na novo leto. 17. dan januarja, tretjič 30. januarja si pa nismo upali derstat. Povpraševali sem stare moše, pa nobeden trikrat v eni zimski ledu na jezeru ne pomni.«

Z Dolenjskega so poročali 7. februarja 1858: »Potoki in reke so letos tako zamrzle, da se po ledu čez nje hodi. Ceravno se majhno nad Catežem stekate Kerka in Sava, je vendar vsa voda tako stisnjena bila, da je pri Cateškem brodu Sava tako zamrznila, da so ljudje po ledu čez Savo hodili; zavoljo varnosti so bile nekatere lestvice po ledu in na nje deske položene, to je trpelo od 10. do 13. t. m. Ze več kot 50 let, kakor pravijo ljudje, ni bila Sava tako zamrzljena kakor letos. Za veden spomin naj se to v Novicah ohrani.«

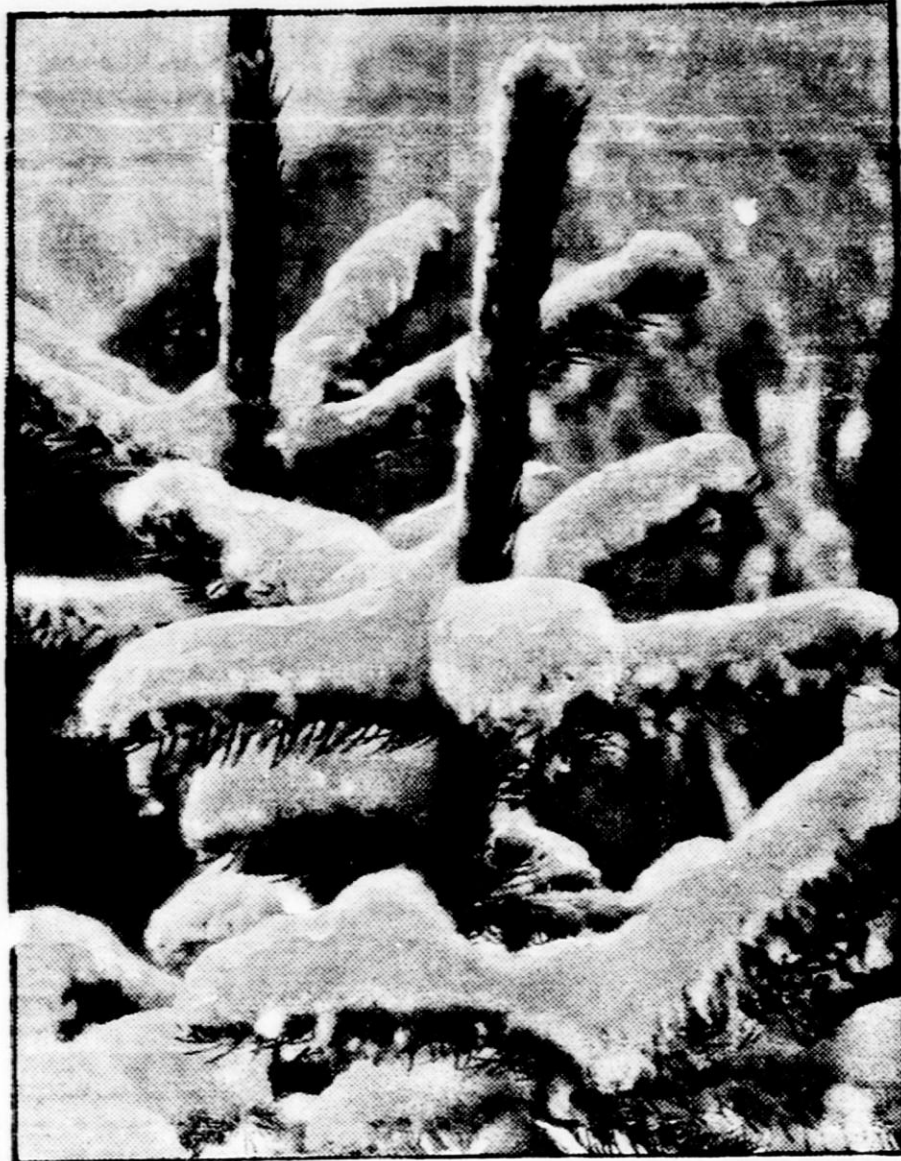
Volčki in medvedji so pritiskali

Iz Železnikov so pisali 5. decembra 1859: »Po besedah pratike se nahajamo še v jeseni, ali bela oprava cele narave in mrzla burja nam dejansko spričujeta terdo zimo. Grudnov sneg je jeklen, pravi narodni pregovor. Kar že mnogo let ne, se je letos pripetilo, da sta se ris in volk pritepla v naše hribe. Posebno volk je hudo gospodaril in je nekemu nasamnemu kmetu devet glav drobnice pokončal. Pri svojem okrutnem početju se je obnašal tako prederzo, da je res čuda, kako ga ni puška zadela. Sledili so ga celo v ravnini in iz tega prerokujejo ljudje hudo zimo. Zdaj se je nek zatepel v poljsko dolino in silili smo, da ima tudi tam še vedno nabrušene zobe.«

Tudi sicer topla Bela Krajina je v hudih zimah mnogo trpela. Iz Črnomlja je poročal dopisnik 1. februarja 1868: »H. da zima z nenavadnim snegom, kakoršnega se tukaj v južnem kraju kranjske dežele dolgo ne spominjamo, je cele trume divje zverine iz kočevskih in hrvaških hribov pritrla. Pretekli teden je pogumen lovec v Poljanah staremu medvedu, ki je ravno čez Kolpo prmahal in se še ni dobro vode otrese, s kroglo »pos« p-p-pisal, da je mahoma obležal. Ker je deželni zbor

premije za divje zverine odpravil, se ne zna, da bi toliko volkov pobitih bilo. V prejšnjih letih se je v Črnomlju vsako leto 70 do 100 goldinarjev za pobite volkove plačalo, to nas v mislih potrjuje, da se je za nekaterga na bližnjem Hrvaškem, kjer se že davno niso premije plačevalo, ubitega volka iz kranjskega deželnega žepa lepi forinti plačali. Gotovo bo pa tudi sedaj lovec rad volka pokončal, ker mu koža in meso, kateremu ljudje tukaj posebno čudodejno moč pripisujejo, kakih 10 goldinarjev vrže. Pravil je nek kmet, ki

januarja 1858 javlja: Silni sneg, ki je 5. t. m. zapadel, ne le našo Učko in druge hribe, temveč celo do morja in tudi po sednjih otocih, nam je napravil zimo, da že osem let ni bilo tako. — Iz Zagorja na Notranjskem so pisali, da so ljudje zmrznili blizu vasi; iz Senožeč, da je zaradi hude zime »beračev sedaj več ko zvezd na nebu.« — Z Nabrežine je poročal dopisnik 6. januarja 1864: Zavoljo sneženih zametov so trije hišniki (lokomotive) med Nabrežino in Trstom v snegu zaostali. Poštno štafeto so

je neki dan dva volka ubil, da je v malo dneh vse meso prodal, drago ko maslo. Naj »Novice« razglasijo to neumno vražjo in ljudem dopovedo, koliko bolj korstno bi bilo, ako bi namesto funta volčjega mesa, ki stane znatni kakih osem grašev osem funtov živinske soli kupili. Premije za ustreljene volkove so bile pozneje povisane, in sicer so znašale za volkujo 50 goldinarjev, za starega volka 40 za mladega pa 20 goldinarjev. Vraževerni ljudje so za drag denar kupovali in sušili volčje meso, kot dobro in uspešno sredstvo proti raznim boleznim, zlasti proti mrzlici in živinskim boleznim, katere so imenovali »volčiči« (v v-menu, na parkljih, pod kožo itd.). Z volčjim mesom so hoteli pregnati »volčiče«.

O zelo hudi zimi v januarju 1880 so pisali s Črnega vrha nad Polhovim gradcem: »V soboto 22. t. m. popoldne so ljudje videli velikanskega medveda, ki je lažno korakal čez nje pod cerkvijo in potem v bližnjem gozdu izgubil. Naglo se zbera 4 lovci in ga zasledujejo. Niso še dolgo hodili, kar ga lovec Sovov Francej stoji na meter visokej skali zagleda komaj dobrih 10 korakov pred seboj ležečega za grmom. Vesel malo zakriči po domače: »Je že tukaj!« da bi prihitel; še drugi lovci Na ta vzklik vzdigne medved glavo, vstane in pogledata se s Francetom. Le ta akoravno res junak, kakor sam pravi, se ustraši in — pozabi, da ima puško! Gledal ga je, ne da bi streljal. Ko so prišli njegovi tovariši, jih je medved zaslišal in odkoracal v gozd, kjer je od same jeze lomil veje. Odšel je proti Poljanski dolini. Drugi dan so napravili gonjo, vendar pa mu niso mogli slediti, ker je sneg med tem že skomel. Kaj bi naredili ljubljanski lovci, če bi bilo to na Rožniku?«

Kraška burja in zameti

Ze od nekdanj so bile znane kraške hude zime, burja in sneženi zameti. Se več pa so trpeli ljudje zaradi nenavadno ostrih zim v sončni Gorški in mlem Primorju. »Novice« so pisale 3. decembra 1853: Vožnja med Ljubljano in Trstom je zaradi debelega snega že 12 dni ustavljena. Vozniki so bili primorani na poti ostati in brez zaslužka v gostilnicah denar trčati. — In 10. decembra iz Komna na Krasu: Letos nas je zima zlo prehitela, ker je že čez en čevljev snega pri nas padlo, še veliko repe in zelja je pod njim. — Dopis iz Istre 27.

morali v Trst in čez hribe in doline peš pošiljati in po telegrafu ni bilo mogoče naznaniti pošiljati. Veliko popotnikov je bilo prisiljenih te dneve tukaj prebiti: državni minister Schmerling je bil primoran zavoljo hudega vremena v Gorici ostati. Vojvoda modenski iz Laškega prišedi je s posebnim vozom pot do Trsta srečno zmoget Med Nabrežino in Devinom so v tem hudem vremenu trije popotniki zmrznili. — Iz Trsta so poročali 9. januarja: Novo leto nam je prineslo strah in grozo. Uže prvi dan je vstala močna burja in sneg je šel, kakor bi cunjje trgal. Ponoči je nastopil mraz in dobili smo led skoraj po vsem mestu, burja je rasla in 4. dne tako

narasla, da je dimnike podirala. Naši ljudje pravijo, da od leta 1802 ni bilo take vihrine, da se je zgledilo tisoč nesreč. V pristanišču so bile skoro vse ladje poškodovane, več ljudi je burja ubila, v mesino bolnišnico so prinesli 24 hudo in nad 100 lažje ranjenih. — Iz Gorice so pisali 9. novembra 1878: Takega vremena že nismo imeli: leta in leta kakor sinoči Burja je hatela vse unesti: korce je metala s streh. — Tudi strašna zima 1879—80 ni prizanesla Gorici: ter so poslali od tam 25. januarja poročilo: Led na Soči — po mestih čez in čez! To je redka prikazen pri nas.

E. Justin: »Zimac, lesorez

In prinesel nam je ta dan tisti god, o katerem pravi laški pregovor: San Bastian porta la viola in man. (Sv. Boštjan nosi vijolico v roki.) Res sred preteklega tedna smo imeli poštenih 9 stopenj mraza, kar je za Gorico — Nizzo celo nenavadno. Zapisane naj ostane v Noviški kroniki za pomem, kakor so tudi naši stari nam pustili zročilo, da so nekdanj »cele lodrice vina po ledu čez Sočo vozili.« Mraz tem bolj občutimo, ker piše ona tenka burja, ki človeku gre skozi kosti in mozeg. — Leta 1890 je poročal dopisnik iz Ajdovščine: Pri nas je razsajala 28. decembra tako strahovita burja, da je kar strehe odkrivala ter korčevino in kamenje z njih s tako silo metala, da ni nobeden upal na ulico. Metala je po tleh ljudi kakor muhe in eno ženo ubila. Tudi takega mraza ne pomnijo ljudje že mnogo let. Ipava zmrznila je čez in čez, kar se ni zgodilo od leta 1866. — Tudi poznejše zime 1893 in 1895 so bile zelo ostre.

Na štajerskem je zmrznilo vino

Tudi štajersko deželo, kjer poleti vroče sonce žlahtno grozdje meči, so prizadele v preteklih časih hude in ostre zime. Tako so pisali 1. januarja 1854 s Štajerskega Novicam, da je nastopila zelo ostra zima. O božiču je bilo 22 stopenj mraza in je Savinja popolnoma zamrznila. — Od sv. Trojice v Slovenskih gorah so pisali 9. februarja 1858: Pri nas je zima huda tako, da se voda v vodnjakih suši, tako da moramo daleč ponjo hoditi; tudi za živinico je hudo, ker jo moramo daleč napajati goniti, pot je pa zamerzljena. Ters ali vinska trta je tu in tam pozebla. — Na Martinovo 1858 je tožil mariborski dopisnik: Posestniki vinogradov, kateri niso še obrali, z žalostnim obrazom hodijo po svetu. V vinogradih naših je še dosti grozdja potergati. Večji posestniki so polovico spravili na prešo, ker je sneg zadnji dan oktobra se je prikazal in do 8. t. m. prav globoko tersje pokopal. Nekteri so v snegu brali, al iz 42 brent (put) komaj polovnjak dobili. Drugi počakajo lepšega vremena. Tako na priliko so presvetli nadvodna Janez prepovedali svojemu vinogradniku, naj ne bere, dokler toplo vreme grozdja ne otali. — Iz Maribora so pisali 29. decembra 1879, da je Drava zamrznila, od ledu zajezila, vse nižje kraje izpremenila v ledeno morje in več sežnjev na debelo led natisnila. Po ustnem izročilu ljudje že 81 let niso pomnili take zime. — Z Bizeljkega so poročali v januarju 1880, da je vino v mnogih kletah tako zmrznilo, da ga ni mogoče točiti. — Iz Celja so pisali 5. februarja istega leta, da je Savinja popolnoma zamrznila in je cestar Saiko z dinamitom uspešno razbil led na Savinji pri mostu ter tako most iz nevarnosti otel. Tudi iz Ptuja so poročali, da je Drava naplavila silne množice ledenih plošč. Južno vreme je nato podrla mnogo mostov zaradi plavajočega ledu. Skoro vse reke so prestopile bregove. — Leta 1890 je sporočil ljubumerski dopisnik, da so imeli 20 stopenj pod ničlo.

Tudi stari Ljubljanci so zmrzovali

Zime v stari Ljubljani se niso mnogo razlikovale od sedanjih, mogoče edino v tem, da je sneg še malo dalje obležal na ljubljanskih ulicah. Hišnim gospodarjem je zadostovalo, da so odkidali sneg tik izpred vrat, toliko, da so mogli v hišo, vse nadalje pa je opravilo pomladansko sonce. Krivda za vso zimsko nadlogo se je zvrčala na magistrat. Ta pa se tudi ni ganil in si je mislil: Bog ga je dal, Bog ga bo tudi vzel.

Zelo huda zima je pritisnila leta 1858. Novice so poročale 1. februarja: Takega mraza kot to zimo že ni bilo veliko let. Mraz je bil sicer že hujši, pa tako stanovalen ne. To se je videlo na Ljubljanci, ki je bila kmali nad malim grabnom zamrzljena. Samo v hudi zimi 1829—30 je bila tudi zamrzljena kot vedo ljudje pripovedovati. Enako so pisale tudi 15. januarja 1862: V soboto in nedeljo je padlo toliko snega, da se je voznja po vseh železnih kakasnila. Tudi po mestnih ulicah se vé, da ga je bilo vse polno; al naš gospod župan Ambrož, zapustivši tudi v tem staro kopito, po katerem je veliko najetih delavcev, ki so sneg nakladali, čakalo na malo voznikov, ki so sneg odvažali, je to reč pametno osnoval, da se prihrani mestni kasi nepotrebnih stroškov in se sneg veliko hitrejši iz ulic spravi. Kakor iz mravljišča pridno mravljinici svigajo na vse strani, tako so s snegom obloženi vozovi križem po mestu dirjali te dni, da je voznike pot pol'val. Kdo jih nek podi, da tako hitro delajo? je vprašal nekdo. Vsek se sam priganja, da s svojim konjičem več zasluži. Za vsaki voz ki si ga mora sam naložiti pa tudi sam sprazniti v Ljubljanco, dobi 5 krajcarjev. Bolj ko je priden, tem več 5 krajcarjev vjame, marsikdo si zasluži po 2 goldinarja na dan. Da se ve, koliko je kdo zvozil, prejme vsak spraznjeni voz marko. Dobra ta naprava je tudi drugod posnema vredna.

Uredništvo Novic je poročalo leta 1871: Ljubljani »gemeinderath«, ki bi zdaj moral posebno skrb obrabati na to, da mesto ni podobno zanemarjeni vasi, da bi se tedaj veliki kupi snega odstranili vsaj od taceh krajev, kjer so ulice ozke in kjer se ob tržnih dnevih shaja veliko ljudi, ki preklinjajo nečimernost rotovža, se raji spreha v taceh sklepih, kateri kažejo, da — namesti da bi teptal sneg s svojimi nogami — tepta pravice naroda slovenskega v šolah. — V februarju 1876 je pisal Slovenski Narod: Vse ulice so še polne snega kakor na kmetih. Od hiš ne kidajo sneg, pa saj niti magistrat svoje dolžnosti ne stori. Zadnjo nedeljo zjutraj je bil tak mraz, da je Ljubljanka na močvirju čez in čez zmrznila, kar se pri nas redko zgodi. —

Zima leta 1879—80 je bila posebno huda in dolgotrajna. Ze omenjeni list je poročal 6. januarja: »Po kratkem presledku nov mraz. Pota po mestu so vsled tega zopet nevarna, ker je na nekaterih mestih gladko, kakor bi po steklu hodil, a nikdo se ne potruži, da bi tja vrge pest smeči ali peska. Na to paziti je se vé dolžnost magistrata, ali kaj hočemo!« V tej hudi zimi so se dobri ljudje zelo zavzeli za stradalajoče ljudi in živali. Po trgovinah in gostilnah so se pojavile lesene hišice z napis: »Prosim pice za uboge tiče.« Nadaljeje zelo hude zime so bile v letih 1890—91 in 1892—93 ter izredno huda z velikimi množinami snega v potresnem letu 1895. V tem letu je izdala mestna občina Ljubljanska za k'danje in odvažanje snega nad petnajst tisoč goldinarjev, kar je bila za tisto dobo pač silno velika vsota. Takšne so bile ljubljanske zime v preteklem stoletju, kar je bilo pa novejših, jih imamo še v živem spominu.

Edo Deržaj razstavlja

Ljubljana, 20. januarja. Ljubitelji slovenske likovne umetnosti bodo jutri zopet imeli priliko uživati v Japkočevem paviljonu dela slovenskega slikarja, ki se je popolnoma posvetil planinskemu slikarstvu. Edini je med slovenskimi likovniki, ki neguje te vrste slikarstva, lahko bi rekli sistematsko. Jutri ob pol 11. bo otvoril svojo razstavo olj, akvarelov in grafik g. Edo Deržaj, ki se je lani v jeseni tako odlično predstavil prvi kritični zagrebški publikaciji ter s svojo prvo razstavo pri bratih Hrvatih popolnoma uspel. Po tej razstavi smo poročali, kako laskave so bile kritike zagrebških recenzentov, kakšno navdušenje je vladalo za Deržaja v Zagrebu, čeprav čas za razstavo zaradi političnih dogodkov ni bil ugoden, in kako je uspel tudi v tem pogledu, da je večino svojih večjih del v Zagrebu prodal.

Ko je Edo Deržaj prvič razstavil v Ljubljani, je s svojim delom prepričal, da je izredno talentiran in sposoben slikar, ki išče lepoto v gorah z marljivo vstoj in vztrajnostjo, ki je lastna samo nekaterim slovenskim likovnikom. Z nadaljnjimi razstavami svojih »hribovskih« slik se je Deržaj popolnoma uveljavil in dosegel lani naravnost triumfalen uspeh v Zagrebu.

Na razstavi, ki bo jutri otvorena, bo Edo Deržaj pokazal povečini nova dela, ki so nastala lani v juliju in avgustu v slovenskih gorah, posebno pozornost pa bodo brez dvoma zbudila njegova dela, ki so nastala v septembru in oktobru v Srbiji, ko je bil vojak v Skopju. Ze za laika je Skopje s svojo okolico eno najbolj zanimivih mest in si zato lahko predstavljamo, kakšen vtis je mesto naredilo na slikarja-umetnika Krasni akvareli iz te dobe pričajo o slikarjevem mojstrstvu v akvarelnem slikanju, ki je najtežja slikarska tehnika, ki pa obenem daje bolj kakor druge slikarju možnost za oblikovanje svojih impresij.

Okrog 120 del bo to pot razstavil Edo Deržaj. Med njimi bodo tudi nekatera starejša dela. Z zanimanjem bomo še vedno ogledovali Deržajevе motive iz Anglije, v kateri se je mudil l. 1833. Novejša slikarjeva dela kažejo znaten napredek v obvladovanju tehničnih sredstev in v poslobitvi umetniške vsebine. Deržajeva umetniška razstava bo odprta do 4. februarja.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
		11		12		13	
14	15		16		17		18
19		20		21		22	
	23		24		25		26
27		28		29		30	31
32	33		34		35		36
37		38		39		40	
41			42		43		44
45					46		

Pomen besed

1. unesek, obraba, 5. angleški državnik, 9. poljedelec, 10. vrstni števec, 11. svojili, 12. zaimek, 13. ujeta, 14. del voza, 16. ozirni zaimek, 18. nota v skali, 19. svetopisemska oseba, 21. vodna žival, 23. ruska reka, 25. del parnega stroja, 28. kemična prvina, 30. ptič, 32. iniciali slovenskega pisatelja, 34. riba, 36. osebni zaimek, 37. moško ime, 39. del cerkve, 41. egiptanska sveta žival, 43. veznik, 45. prislov časa, 46. drobiž starih Grkov.

NAVPIČNO

1. slovenski skladatelj, 2. površinska mera, 3. industrijska rastlina, 4. svetopisemska osebnost, 5. vrsta pesnitve, 6. glasbena nota, 7. hlapljiva tekočina, 8. poljska reka, 12. planina v Srbiji, 15. posoda, 17. jugoslovanski otok, 20. poljski pridelek, 22. del strehe, 24. del glave, 26. prislov kraja, 27. živo bitje, 29. moško ime, 31. moško ime, 33. slovansko drevo, 35. geslo, 38. kratica za valuto slovanske države, 40. nesvoboden človek, 42. kem. znak za prvinjo, 44. predlog.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

VODORAVNO

1. gama, 4. Oger, 7. os, 8. ris, 10. ti, 11. safir, 12. oh, 14. kip, 15. Ga (galij), 16. bor, 18. tor, 19. močeril, 20. čep, 21. pav, 23. ar, 24. vim, 26. re, 27. vojak, 28. ep, 30. dan, 31. te, 32. kava, 33. Agis.

NAVPIČNO

1. golob, 2. as, 3. arak, 4. Osip, 5. et, 6. Rihar, 9. Ifigenija, 13. Homer, 15. Golar, 17. rop, 18. tip, 20. Capek, 22. Veles, 24. voda, 25. mana, 29. pa, 31. ti.

DVE RAZLIČNI BESEDI

Zena obuja spomine: Prav danes je minilo 15 let od dne, ko si me na kolenih prosil, naj bi izgovorila čudno besedo, ki bi te osrečila za vse življenje. Mož: No, ti si pa izpregovorila ravno napacno besedo.

NA ZENITOVANJSKEM URADU

— Ali ste vi ženin te dame?
— Ah ne, jaz sem nevtralec.

DNEVNE VESTI

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani: gg. Karel Orel, Miran Ogrin, Vladimir Pezdirc, Oroslav Erjavce, vsi iz Ljubljane, Miroslav Vehovec in Ciril Žakelj iz Stare vasi pri Logatcu. Čestitamo!

— Iz legije koroskih borcev, 2 ukazom kr. namestnikov (»Službeni vojni list« št. 37 z dne 21. X. 1939) je bila ustanovljena posebna spominska kolajna za one, ki so se v letih 1918—1919 borili za našo severno mejo. Legija je za prijavo za podelitev kolajne izdala z odobrenjem vojaških oblasti poseben obrazec, ki ga prejmejo vsi člani društva. Pozivamo člane, naj dvignejo obrazec čim prej v društveni pisarni na Cankarjevem nabrežju št. 7-1 v času od 8. do 12. in od 14. do 19. Članstvo zunanjih krajevskih organizacij prejme tiskovine pri svojem upravnem odboru. Vabimo tudi še neorganizirane borce naj se v lastnem interesu prijavijo društvu kot redni člani. Ruk za prijavo je odreden po komisiji pri štabu IV. armijske oblasti ter se prijave po 31. januarja 1940 ne bodo več sprejemale. Glavni odbor LKB.

V četrtek, dne 1. februarja 1940 ob 20. uri
planinski ples SPD

v Sokolskem domu na Taboru v Ljubljani

— Vinjski sejem v Ivanjkevcih. Ta vsakoletna prireditelja bo odprta v sredo 24. t. m. ob 8. v dvorani tik kolodvoru. Prijavljena so v pretežni večini sortirana vina, pa tudi 1263 hl mešanega nasada. Izmed izbranih vin je prijavljenih 707 hl šipona, 517 hl laškega rizičja, 279 hl muškatske silvanca, 219 hl belega burgundca, poleg tega pa tudi znatne množice renskega rizičja, zelenega silvanca, rulanca, dišečega traminca, muškatske damasčane, zastopana pa bosta tudi Bouverova rana in portugalska. Vina bodo vsa izklopljena iz ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. Železniške zveze so ugodne, da je posej možen v vsakem vremenu. Cene bodo zmernje in bo lahko vsak interesent zadostil potrebam. Prijatelje jeruzalemske vabi Vinarska zadruga »Jeruzalemska«.

— Razstava našega rokaja v Trstu. Slikar Slavko Spacal razstavlja v Trstu svoja grafična dela, linoreze in monotypije. Razstava je nameščena v dvorani Jere v ul. Sv. Spiridijona, nasproti pravoslavne cerkve in bo odprta do 25. t. m.

— Podpisanje trgovskega sporazuma med Jugoslavijo in Slovaško. Trgovinski promet med Jugoslavijo in Slovaško je bil urejen v drugi polovici lanskega leta s provizorijem. Ta začasni sporazum je zdaj podlaga za pol leta, torej do konca junija. Do tega časa bodo sklenili definitivni trgovinski sporazum. Nedavno je Slovaška dolgovala Jugoslaviji v blagovnem prometu 6 do 7.000.000 Ks, zdaj pa že mi dolgujejo v klirinskem prometu okrog 800.000 Ks. Izvažamo predvsem kmetijsko blago, največ prašičev in masti. Skupna vrednost medsebojnega prometa je znašala doslej okrog 20.000.000 Ks, pričakujejo pa, da se bo promet znatno povečal, ko bo sklenjen definitivni trgovinski sporazum.

Izborno kuhinjo in pijačo nudi svojim gostom

restavracija »Slon«

vhod iz Franciskanske ulice

V EKSPRESU

vhod iz Prešernove ulice

dobite poleg izborne pijače okusno pripravljene prigizke.

Vsak dan sveže pečivo iz domače slaščičarne. Krofi po din 1.50.

V KLETI

vsako soboto in nedeljo godba s plesom!

Za obilen obisk se priporoča

KRIZ — restavrater

— Dohodki našega turizma. Po uradnih podatkih računajo da je znašal tujski promet lani okrog 5,5 milijona nočnin. Domačih gostov je bilo 70%. Skupni kosmatni dohodki znašajo približno milijardo din in od tega odpade na domače goste 62%, na tuje pa 38%. Tuji so pustili lani pri nas okrog 384.000.000 din. Po tem sprevidimo, da je imela naša država lani dvakrat več dohodkov od turizma kakor od izvoza pšenice.

— Zagreb dobi javna carinska skladišča. Vprašanje javnih carinskih skladišč v Zagrebu se je vlečlo okrog 20 let po prevratu in do rešitve je prišlo šele zdaj. Doslej so vse blago carinili v Mariboru. Zagreb bo z novimi carinskimi skladišči mnogo pridobil, precej bo pa prizadet Maribor.

— Zagreb brez drv. Pred dnevi smo poročali o občutnem pomanjkanju premoaga v Zagrebu, zdaj pa primanjkuje že drv. Prodajalci kuriva so razprodali vsa bukova drva in si jih najbrž ne bodo mogli tako kmalu dobiti. Zagreb porabi 15.000 do 20.000 vagonov bukovih drv in zdaj, ko so vse zaloge izčrpane, se ne bodo mogli založiti z drvni tako kmalu že zaradi tega, ker ne bo dovolj vagonov za prevoz.

— Obtok bankovcev se je zmanjšal. Po poročilu Narodne banke z dne 15. t. m. se je obtok bankovcev v drugem tednu januarja zmanjšal za 101.285.700 din na 9.578.331.200 din. Povečala se je pa zlata podlaga banke za 2.019.092 na 1.990.714.012 din. Devizna podlaga se je zmanjšala za 60.615.136 din na 678.725.182 din.

— Izplačilo dividend delničarjem Narodne banke. Na plenarni seji Narodne banke v Beogradu so sklepali te dni o obnem zboru, ki bo 3. marca. Določen je bil dnevni red in sklenjeno je bilo, da bodo plačali dividende po 400 din na delnico kakor prejšnja leta. Po obitku dividendnega davka bodo delničarji prejeli po 136 din na delnico.

— Radijski naročniki dobro vedo, da jih radio najhitreje obvešča o najnovejših dogodkih. Če pa hočete svoj sprejemnik pravilno uporabljati in biti točno poučeni, kdaj oddajajo različne postaje poročila in ostalo, morate biti naročnik »Našega vala« ki je najboljša slovenska radijska rešila in prinaša obširne sporede vseh važnejših evropskih radijskih oddajnih po-

staj. Stevilka »Našega vala« za prihodnji teden objavlja med drugim tudi članek o važnosti radijskega prometa, dva zabavna fejtona, poučno rubriko »Radio in televizija« in še marsikaj zanimivega, poleg tega pa tudi poseben izvešek najboljših oddaj za prihodnji teden. Zahtevajte se danes na oglede brezplačno številko, ki vam jo bo uprava takoj poslala: »NAS VAL«. Ljubljana, Knaf, čeva ulica 5. Mesečna naročnina stane samo 10 din.

— Obnovev prometa na liški progi. Ker je mraz nekoliko popustil in ker ni več tako močna burja so večeraj vzpostavili promet na liški progi, tako da je bil zopet obnovljen na vsej prog. med Zagrebom in Splitom. Vlaku pa voziyo z velikimi zamudami.

— Mušlmanjski prazniki kurban bajram Muslimani v naši državi so začeli danes praznovati svoje velike letne praznike kurban bajram.

— Poskovočanci. Piskarski vajence Srečko Jarc iz Tacna se je peljal večeraj popokine s kolesom po opravkih, a je v turgu tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. 59letni mizar državne železnice Ivan P.čulin iz s.ške, je šel večeraj čez progo na gorenskem kolodvoru, kjer ga je podir premikajoči se vagon ter ga poskodoval na rami in po životu. 10letni mizarjev sinček Jože Sepec iz Loza se je smučal večeraj na bregu nad mestom, pri tem pa je padel in si zlomil desno nogo. V bolnico so s njo prepejili tudi 35letnega posestnika Vinka Zora iz Gorican pri Medvodah ki je padel na cesti in si zlomil desno roko.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma jasno, mrzlo in spremenljivo vreme. Večeraj je smetlo v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Splitu, deževalo pa v Dubrovniku in Kumboru. Najvišja temperatura je bila večeraj v Dubrovniku 5, na Visu in Kumboru 3, v Splitu 2, v Ljubljani in Mariboru —6,8, v Zagrebu in Beogradu —9, v Sarajevu —10. Davi je kazal barometer v Ljubljani 758, temperatura je znašala —11,8, na aerodromu pa —16,6.

Iz Ljubljane

— Iz Edo Deržaj — alpski slikar — razstavlja. Jutri bo otvoril v Jakopičevem paviljonu razstavo svojih olj, akvarelov in grafiki priznani alpski slikar Edo Deržaj. Preteklo leto je z velikim uspehom razstavljal v Zagrebu. Vsi, ki ljubite zares dobro sliko, se potrudite v nedeljo 21. januarja ob pol 11. v Jakopičev paviljon, kjer bo otvoril slikar svojo letošnjo razstavo, ki bo odprta od 21. januarja do 4. februarja t. l.

— Iz Filozofsko društvo bo imelo danes ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi svoje redno predavanje. Predaval bo g. ravnatelj dr. Simon Dolac o temi »Filozofija v srednji solki. Vstop prost. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

— Iz Poljudno predavanje prirodoslovnega društva v Ljubljani. V torek 23. t. m. bo predaval v mineraloški predavalnici na univerzi ob 18.15 docent dr. Oskar Reya o temi: »Najzrnejši in najtoplejši kraji v Sloveniji«. S tem predavanjem otvori prirodoslovno društvo serijo poljudno-znanstvenih predavanj.

— Iz Svetosavska proslava dne 27. t. m. bo po naslednjem redu: Ob 10. bliturgija v pravoslavni cerkvi, ob 11. pa šolska proslava v Narodnem domu (dvorana Ljubljanskega Sokola, Bleiweisova 28). Vstop prost. Zvečer ob 21. bo svečana Beseda v »Kazini« s sodelovanjem častnega damskega odbora in pravoslavne cerkvene pevskega društva. Predavaja o pomenu dneva bo imel novinar g. M. Milanović. Domačin letošnje proslave bo g. univ. prof. ing. Aleksej Kopylov. Vabila se bodo razpošiljala te dni. Reklamacije se sprejemajo v pisarni Srbske pravoslavne cerkvene občine, Šubičeva 3/II (telefon 43-93), kjer se bodo tudi vstopnice za večerno Besedo po 20 din za osebo, za dijake 10 din.

Kavarna »Tabor«

danes vsa noč odprta

— Iz Nov grob. V svojem domu na Cesti 29. oktobra je večeraj za vedno zatisnil oči znani gostilničar »Pri Koruzniku« g. Pavle Novak. Že pred dobrim letom je pričel bolehati, ko se ga je lotila zahrbtna bolezen v pljučih. Pavle je povsod iskal zdravniške pomoči, ki pa je bila brezuspešna. Izidilni je star komaj nekaj nad 40 let. Pokojnik je preveč znan Koruznikovo gostilno pred leti po svoji skromni materi, ki je bila tudi znana ljubljanska gostilničarka. Pokojnik, ki je bil vedno vnet naprednjak je bil izredno priljubljen ne samo med svojimi ožjimi prijatelji in znanci, marveč so ga imeli radi zaradi njegove iskrenosti ter blagega srca tudi širši krogi. V njegovi gostilni so se radi ustavljali zlasti ljudje od Polhovega Gradca in iz horkulске doline, s katerimi se je znal pogovoriti o vseh težavah, ki tarejo uboga kmeta. Pogreb Pavla Novaka, ki zapušča ženo Nežiko in mnogo sorodstva, bo v nedeljo ob 16 na pokopališču k Sv. Križu. Blagumu možu bodi ohranjen lep spomin, žalujočim ostalim naše iskreno sožalje!

— Iz Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani vabi svoje člane. Naj se udeleže pogreba umrlega člana gostilničarja Pavla Novaka. Pogreb bo v nedeljo 21. januarja 1940 ob 16. s Ceste 29. oktobra št. 19 na pokopališču pri Sv. Križu. Uprava združenja.

— Iz Pravice na orožne vaje poklicanih delavcev in nameščencev. — Mestno poglavarstvo opozarja, da po določilih § 221 obrtnega zakona delojemalcu, ki je zaradi

Velikačna himna ljubezni v filmu

WERTHER

po Goethejevemu romanu. — V glavnih vlogah: Annie Vernay, Pierre Richard Willm

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9. jutri ob pol 9. uri

V dopolnilo: Foxov zvočni tednik

POZOR! — ORNOVLJENA ZVOČNA APARATURA!

Prihodnji spored:

Donavske melodije

SMEL VAM JE DANDANES IZREDNO POTREBEN, DA PREZENATE SKRBI! Zato si morate še danes ogledati odlično in nadvse zabavno češko filmsko komedijo

Soglasna sodba vseh, ki so film že videli, je: Najboljša komedija sezone! Izvrstni češki igralci in nadvse zabavna vsebina! Danes ob 16., 19. in 21., jutri ob 10.30 dopoldne (znižane cene) ter ob 15., 17. in 21. uri.

Last: EMONA FILM — LJUBLJANA

KINO UNION — Telefon 22-21

Po odrskem komadu »Sola zaklad življenja«

Vražji študentje

Vesela in zabavna filmska komedija, v kateri so komika, pikanterija, glasba in plesi odlični činitelji najbolj uspelega filma te sezone.

HELI FINKENZELLER, THEO LINGEN, HANS HOLT

KINO SLOGA

Telefon 27-30

Ljubimec po naročilu

DISKRECIJA ČASTNA ZADEVA! Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri

opravljanja vojaške vaje zadržan od svoje službe, ne preneha službeno razmerje in mu ostane pravica do denarnih prejemkov za dobo 4 tednov, če je njegovo službeno razmerje nepretrgoma trajalo leto dni in za ta čas ne prejema od države ustreznih odškodnine. Ker je mogoče, da bi nekateri delodajalci skušali to zakonsko določilo obiti, opozarja mestna občina vse vpolklicane obveznike, ki imajo pravico do te ugodnosti, na njo in hkrati tudi vse njihove delodajalce, da izpolnijo svojo dolžnost. Zupnikom je naročeno strogo izvajanje tega zakonskega določila in vestno nadzorstvo in korist socialno šibkejših slojev. Tudi odbor za podpore še posebej pazi na izpolnjevanje tega določila in bo moral v vsakem primeru, kjer delodajalec ni izpolnil svoje dolžnosti, napraviti prijavo.

— Iz Smuški tečaj za obveznike telesne vzgoje. — Minilo nedeljo se je pričel tedajski smuški tečaj za učence strokovnih nadaljevalnih šol, ki so obvezniki telesne vzgoje. Tečaj je organiziral mestni odsek za telesno vzgojo in ga vodi zvezni smuški učitelj Pavel Kveder s pomočjo drugih učiteljev obvezne telesne vzgoje. Tečaj je vsako nedeljo tega in prihodnjega meseca. Obveznike vabimo, naj se redno udeležujejo tega tečaja, ki jim bo mnogo pripomogel k pravilnemu smučanju, delodajalce pa prosimo, naj svojih vajencev ne ovirajo pri udeležbi, temveč naj jim prigravajo, da se ob nedeljah s smučanjem okrepe na svežem zraku. Jutrišnja nedeljo bo že drugi pouk v tem tečaju ter je zbor obveznikov ob 8.45 pred staro cerkvijo v Sp. Šiški.

— Iz Potrdila za 50odstotni popust pri rednih gledaliških predstavah v ljubljanski drami in operi dobe delavci in delavke v knjižnici delavske zbornice v Ljubljani (uradne ure vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne in od 17 do 20.). Nepoznani se morajo legitimirati Potrdilo velja za vsako določeno predstavo in za vsakega posameznika. Za svoje ne velja ta ugodnost. Privatni nameščenci tega popusta niso deležni.

— Iz Pregled obveznikov pasivne zaštite v Ljubljani. Te dni razpisalja mestni zaščitni urad pozive za obvezni pregled vseh moških in žensk, ki so po čl. 20 uredbi o zaštiti pred zračnimi napadi obvezani, da opravljajo kakršnokoli službo pri pasivni zaštiti mesta pred zračnimi napadi. Po tem zakonitem določilu so lahko poklicani v to službo vsi moški, ki v vojni ne pripadajo operativni vojski in so stalno nesposobni, torej vsi stalno nesposobni moški v starosti 21 do 49 let ter vsi moški od 50 do 60. leta, prav tako pa tudi vse ženske od 17 do 40. leta. Pregled naj ugotovi, kateri obvezanci so sposobni za pasivno zaščito in za katero vrsto službe so po svojem poklicu in strokovni izobrazbi najbolj usposobljeni, torej nekateri za sanitetsko-kemijsko, gasilsko, tehnično ali policijsko-varstveno. Opozarjamo torej vse prebivalstvo, da je pregled obvezen in da bo imel sitnosti, kdor se neopravičeno ne odzove pozivu. Pregled bo ločeno za posamezne okolišče Ljubljane, seveda pa tudi posebej za moške in posebej za ženske. Delodajalci naj na dan pregleda, ki se prične vselej ob 18. zvečer, odpuste na pregled pozvano pri njih zaposlene osebe iz službe dosti zgodaj, da se bo moglo o pravem času zgledati k pregledu.

— Iz Občni zbor Društva za zaščito in podporo revne dece v Šiški bo 24. januarja ob 20. v lovski sobi restavracije Steple v Šiški. Članstvo vabimo, da se občne zboru udeleži. Odbor.

— Iz Pevsko društvo Krakovo-Trnovo v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom dne 27. januarja ob 20. v gostilniških prostorih g. M. Sokliča. Pred konjušnico. Udeležba članov obvezna. 38.—

— Iz V petih urah se nauči vsak začetnik vseh najvažnejših družabnih plesov edino v Jenkovem plesnem zavodu — Kazina. Pouk v začetniškim tečaju vsak ponedeljek ob 20 ali pa v posebnih urah vsak dan po dogovoru. Informacije dnevno.

— Iz Kupajoče občinstvo opozarjamo, da so se v zadnjem času naselili v Ljubljani tuji elementi, predvsem z juga, ki prodajajo — ali bolje rečeno — vsiljujejo izrabljajoče sečanje psihološke kupce, razno blago pod pretezo, da je angleški fabrikat. Za blago dosežejo zelo pretirane cene 300 do 400 din za meter, največkrat zaradi tega, ker ima vtikan krajec, na primer »London Shrunke« ali žig slonega besediča. V rešnici je blago ki ga ti slučajni trgovci krošnjariji vsiljujejo nemškega ali domačega izvora in se dobi enaka kakovost v vsaki ljubljanski trgovini že od 120 do 150 din za meter. Najimni kupcem, ki radi nasedejo vsakemu prilecu prevarantu, priporočamo, naj dajo blago pred nakupom oceniti strokovnjaku, ker je možnost in velika verjetnost, da preplačajo kupljeno blago za 100 odstotkov in več. Goljufi pa ki nimajo nič skrupneza s sočidnim ljubljanskim trgovstvom, naj prijaviyo oblastem. 39.—

Smrtna nesreča na kolodvoru

Ljubljana, 20. januarja

Na glavnem kolodvoru se je pripetila sredi 23. smrtne nesreča ki je terjala življenje 65letnega postrežke Franca Tomince, stanujočega na Sv. Petra cesti 49. Tominc je stal sredi dolge ure na kolodvoru brez zaposlitve, pred odhodom ekspresnega vlaka, ki je imel skoro 2 uri zamude, pa je bil pozvan v hotel, da odnese v vlak prtljago nekemu potniku. Tominc je pograbil pripravljene kovčke s katerimi je prišel do vlaka tik pred odhodom. Podal jih je lastniku skozi okno vlaka nato pa je stopil za njim v vagon. Da preime plačilo. Preden je potnik pesteričke izplačal, je vlak že potegnil. Ko je bil že dobrih 20 metrov proč je šel Tominc strnil drobiž v žep in pri vrati skočil iz vlaka, ki je vozil tedaj že z brzino 35 km. Skok pa se staremu možu ni posrečil. V zraku se je

8 filmskega platna

Pustolovščina mladega dekleta, ki jo je hotel oče po sili poročiti z nekim bogatašem. Čast ko so starši svojim otrokom izbirali in določevali ženske — neveste so sicer že minile, toda vendar se včasih še vedno dogajajo take »neusmiljene« dogodoci. Tako je neki oče v skrb za svojo mado in precej živahno, lepo hčerko kratkotalo dal besedo nekemu bogatašu, da bo njegova hčerka vzela nje za moža. Poroka b se morala vršiti kar hitro in oče je tudi sam ne da bi hčerko sploh vprašal, objavil zaroko in pripravil vse potrebno za poroko. Ko je deklet za vse to izvedelo, seveda ni držalo križem rok temveč s svojo strani pripravljala »upor«. Ni zbežala od bise temveč izbrala si je fanta in se na vse načine s tem »ljubimcem« po naročilu kompromitirala dobro vedo, da je po očetu izbrani bogati ženin gotovo ne bo hotel več poročiti, ko bo čul o »skandalih« ki jih je počenjala njegova »zarotnica«. Ta zamisel je bila izvrstna in načrt se je sijajno posrečil. V najbolj pikantnih situacijah je mladenka uganjala pustolovščine, da sta tako oče kakor tudi ženin uvidela svojo slabost napram prekanjam ženski, ki ju je na tak vzlet način spejala v kozji rog. Seveda je bilo pri vsem tem smeha in komike in vse to bodo čitatelji videli v sijajni burki »Ljubimec po naročilu« v kinu Slogi. Burka je imela povsod velik uspeh, zlasti ker so akterji sami dobri igralci, kakor stari Rolf Artur Roberts, Theo Lingene, Wüst, glavna junaka pa Heli Finkenzeller in Hans Holt. V filmu, ki se je imenoval drugod »Močestnost in diskrecija pod častne besede« je mnogo humorja, muzike, situacijske komike, skratka gledalec najde pri tem filmu mnogo prijetne zabave in razvedrila! 36.—

— Donski Kozaki v kinu Moste. Nekdanja veličastna in razkošna carska Rusija je oživela na platnu. Kozaki, otroci svobode, drvo na jurli v smrt! 20 let je čakal revolucijski naboj, da opere čast kozaskega očiščja. Ta film je pravi biser francoske filmske umetnosti, v katerem sodeluje glasoviti pevski zbor Donskih kozakov, katerega mora vsak videti. Kot drug film je Paula Wessely At'la Hörbliger in Peter Petersen v umetni Guze Bolvarija »Zrncalo življenja«.

Iz Litije

— Jutri ob 20. bodo v Litiji peli »Fantje na vase« iz Ljubljane. Naštudirani imajo obširen domač program. Opozarjamo ljubitelje lepega petja, da te prilike ne zamude.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 20. januarja: Tri komedije. Izven. Znižane cene

Nedelja, 21. januarja: ob 15. uri: Neopravičena ura Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Profesor Klepec. Izven. Znižane cene

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 20. januarja: Gorenski slavček. Gostovanje Josipa Gostiča. Izven

Nedelja, 21. januarja: ob 15. uri: Pri bellem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Figarova svatba. Izven. Znižane cene

Iz Kranja

— Ljudska šola začasno zaprta. Ker je zmanjkalo goriva so z večerajšnjim dnevom ukinili pouk v prostorih novozgrajenega ljudskošolskega poslopja. Čim bo prispel premog, se bo pouk redno vršil.

— Kurent na smučkah bo posetili drevi Sokolski dom v Stražišču. Kdor se še ne odločil, naj hitro sklene in odide ob 20. v Sokolski dom, kjer bo lahko pozabil na vse skrbi.

Z Jesenic

— Legija koroskih borcev na Jesenicah priredi ples v vseh prostorih kavarne Novak na Jesenicah.

— Jesenjski rezervni podčastniki bodo ustanovili krajevni odbor URPKI. Jutri ob 10. dopoldne bo v hotelu »Triglava« na Jesenicah sestanek vseh rezervnih podčastnikov z Jesenic in okolice. Na sestanku bodo razpravljali o ustanovitvi krajevnega odbora.

SPORT

Bohinj je pripravljen

Bohinj, 20. januarja

V Bohinju je že precej živo. Z večeraj je prispelo mnogo tekmovalcev, zlasti onih iz oddaljenih krajev, tako Ker tain iz Zagreba. Knap iz Sarajeva in še trije Sarajevčani, poleg teh tudi več članov obeh ljubljanskih smučarskih klubov Ljubljane in Ilirije. Davi so prispeli stiri Nemci in sicer Gustav Mayer, znani Gregor Höll ter junior Douak, ki se bodo tudi udeležili tekmovalca za državno prvenstvo, ki je razpisano kot mednarodno. Start je že ob 14.

Tehnični odbor JZSS v Bohinju je imel in ima polne roke dela s trasiranjem proge. Proga gre od Sv. Janeza proti pokobnem skakalnici, do strmine nad skakalnico, nato dol v Bistrico, čez most odtoč čez senožiž levo od Rudnice na Srednjo vas in na Fužine, od tam na Hudičev most. Gre torej za staro klasično progo, ki ima svojih dobrih 18 km, vendar je niso mogli izpehtiti tako, kakor so jo želeli, da bi bila tipično »norveška«, ker je preveč snega in se zlasti v gozdovih vdira do gležnjev. Zaradi tega je bilo tudi trasiranje proge zelo težavno.

Noč je bila jasna, a davi je zopet začelo snežiti, kar prirediteljem seveda ne gre v račun. Vsekakor pa je upati, da bodo lahko državno prvenstvo na katerem bo letos elita naših in tudi inozemskih smučarjev srečno spravili pod streho.

18 prijav za državno prvenstvo v drsanju

Ljubljana, 20. januarja

Še nikoli ni bila udeležba za tekmovalstvo v umetnem drsanju za državno prvenstvo tako velika kakor letos. Do sredi je bilo v rokah prireditelnege odbora 18 prijav in sicer bodo tekmovali 3 seniorji, 2 seniorke, 7 juniorjev in 6 juniork. Na vsak način je pričakovati poleg številnega tudi velik kvaliteten napredek naših drsalcov, saj to pot Ilirija ne bo sama, kakor običajno, temveč bo imela tudi konkurenco iz Zagreba in Celja. Sredi je bilo zbiranje danes ob 14.30 pa se prične tekmovalstvo z izvalnim obveznih likov po vrstnem redu: juniorji, juniork, seniorke in seniorji. Jutri ob 11. bo drugi del tekmovalstva v istem vrstnem redu, ki bo kakor običajno gotovo privabil mnogo prijateljev te lepe sportne discipline, ki res nudi mnogo estetskega užitka.

Opozarjamo tudi na večerno ekshibicijsko drsanje, ki bo ob 20. in na katerem bo nastopila večina tekmovalcev za državno prvenstvo. Občinstvo se bo lahko pričevalo o sta nem napredku naših drsalcov. Palmetova bo med drugim pokazala, kaj vse se je naučila v šoli svetovnih pravok. Scherfja in Pettra. Današnji večerni spored in jutrišnje prosto tekmovalstvo bo trajalo po eno uro in opozarjamo občinstvo, da se primerno topla obleče in obuje. Vatoniina je 10 din, za dijake in člane Ilirije 8 din, za otroke do 10 let 4 din. Polovična vozina je odobrena z znanim obrazcem K.13, ki naj ga vsakdo kupi na odhodni postaji, a potrdilo, da je bil res na drsalšču, dobi pri blagajni SK Ilirije.

Ugodna zimska sezona v gornji savski dolini

Smučarji imajo letos idealno zimo. Snega je bilo že od sredice decembra v višjih in severnih legah dovolj, le na solčnih rebrih ga je v zadnjih 14 dneh precej vzelo. Te dni pa se je naletela skoraj meter debela plast idealnega snega, ki bo bržkone ostal več tednov in bodo smučarji prišli letos v veliki meri na svoj račun. V splošnem lahko trdimo, da tako lepe in idealne zime še nikaj let nismo imeli in želimo, da bi zimske radosti trajale tja do sv. Matije.

Mrzla zimska nedelja. Jesenice so zagrnjene v meglo, prah in dim. Z Dolne brije mrzel zapadni veter. Na peronu je veliko ljudi, ki čakajo, da jih vlaki odpeljejo v razne smeri. Med njimi so v večini smučarji oboje spola, ki so namenjeni v Bohinj in v gornjo Savsko dolino na smuko. Iz dolih vlakov izstopajo množice ljudi, ki odhajajo v mesto ali naprej na Crni vrh, k savskim jamam in na Roško. Ostali pa se na kratkem postanku odpeljejo naprej proti Rleu, Bohinju in proti Kranjski gori in Planici.

Vlak ki vozi v romantično gornjo Savsko dolino, je z izletniki dobro zaseden. Med potniki je veselo in prijetno razpoloženje. V vogonu igrajo fantje na harmoniko in kitare, iz diravca vagona se čujejo lepe narodne pesmi. Dokim se zjutraj nad Jesenami še vleče megla, se hrbi nad Dovjem že kopiče v zlatem zimskem soncu. Na postaji Dovje-Mojstrani izstopi skupina smučarjev, ki se grede smučati v Vrta ali v Račovo in Krmo. Vsi drugi grede naprej proti Planici. Med prijetnim kramljanjem čopes na postajo Gozli-Martuljek, od koder se silno lep razgled na močvirje Martuljekove strmine, ki tvorijo najlepšo velegrsko panoramo na vsem slovenskem jugu.

Maša naselja v tej divje romantični pokrajini imajo pred seboj lepo budnost. Iz nekdanjega skoraj popolnoma neznane vas se v telu par let nastale daleč znane turistične prometne postojanke, katere razvoj se je prav za prav šele začel.

Pod znano Hlebanjevo domačijo, ki čepi nad prepačim pod Srednjim vrhom kakor sokole mezdijo stoji dve veliki stavbi, ki so jih pred letoma zgradili železnice.

Čarji in državni nameščenci zase in za svoje otroke Hotel in pension »Koop« je središče družabnega življenja v dolini, bodisi v poletju ali pozimi. Središče zimskega sporta pa je nedvomno danes Kranjska gora, ki je močno politisnala v senco Mojstrana, ki se kar ni mogla dovolj hitro zvišati v nove razmere. Kranjska gora je dobro razumela tok časa in je dobro znala prikazati svoje naravne lepote. Zato pa je med katoliškimi božičnimi prazniki in med pravoslavnim novim letom kar mrgolelo gostov. Z razširitvijo smuča se na Podlesju, visoko gor proti vrhu Vitranca je Kranjska gora napravila za povzročilo zimskega sporta in tujeskega prometa zelo veliko delo, ki bo prinašalo vsako leto domačinom lažje obresti.

Priznati moramo, da so Kranjskogorci z ureditvijo smuča na Podlesju in napravo vzpenjače na hrib Vitranca napravili velik skok naprej. Kadar bodo imeli še 40 do 60-metrsko skalnino tečaj bodo imeli prav vse, morda še več kot slovite smučarske postojanke v Italiji. Nemčiji in Švici. Tu se bodo v enem samem dnevu lahko izvršile smučarske prireditve največjega obsega. Od postaje do smuča do skalnina in do drsališča je le po nekaj minut hoda. To je veliko vrh in prav s temi prednostmi si je Kranjska gora priborila prvenstvo.

Člji neletnih smučarjev je tudi naša tva Planica. Močeno skalnino, ki so bile zgrajene z velikimi denarnimi žrtvami pa le nekoliko preveč sameva. Skrajni zapadni konec Doline ima vse oremla mladine, ki bi uporabljala te velike naprave. Za jeseniške skoke, posebno pa za njihove žene — je Planica vendarle nekoliko predaleč. Ostali smučarji, predvsem ljubljenci, pa grede raje v Planico na tugo no smuko in za zaključek v Maribor, kjer se pri dobri jedi in ležanju kapljice — tam pri topli peči — tako radi pravežejo duše.

Vse kaže, da malo smučarske postojanke v gornji Savski dolini pred seboj lepe bodočnost. Zelo le, da bi se danes usodno smernice razmere ostale in da bi ostali tudi gostje.

vajo urediti hladilne naprave tudi v prvem nadstropju sedanje hladilnice. Zadevni proračun znaša 50.000 din. Ker je postala mestna klavnica pretesna, bo občina proučila kako bi se dala klavnica povečati in sodobno urediti ali pa zgraditi v treh letih nova, moderna klavnica.

— **Slinavka in parkljevka na Ostrožnem.** Pred tremi dnevi se je pojavila v hlevu nekoga posestnika na Ostrožnem pr. Celju slinavka in parkljevka. Zaradi tega bodo sejni spet prepovedani.

— **Odobrenje parcelacije.** Mestni svet je odobril parcelacijske načrte za zemljišče Ivana Slokana v Medlogu. Stanka Mirnička v Medlogu in Jožeta Pevca na Spodnji Hudinji.

— **Tlakovanje Mariborske ceste.** Tvrdo ka A. Westen d. d. v Celju je sporodila mestni občini, da je pripravljena na lastne stroške modernizirati državno Mariborsko cesto v odseku med Prečno ulico v Gaberju in Cesto na pokopališče na Sp. Hudinji. Tvrdo ka je dala tlakovati cestnice v širini šestih metrov z malini granitni kockami na makadamski podlagi in napraviti asfaltno stezo za kolesarje. To bi izvršila že letos do 1. julija. Občina bo opozorila bansko upravo na to ponudbo.

— **Nabave za gledališče.** Mestno gledališče v Celju nujno potrebuje dve garancijski zavezi, ki bi stali okrog 8.000 din, prebravati bi bilo treba dve garancijski kulis, kar bi stalo okrog 2.000 din poleg tega pa je treba nabaviti rezervno 300vatno žarnico za oder. O teh nabavah bo sklepal finančni in gospodarski odbor ob enem s posvetovalnim referentom in z gledališkim vodjo.

— **Težke razmere v celjski bolnici.** Javna bolnica v Celju sprejema v zadnjem času vsak dan povprečno 50 bolnikov, medtem ko znaša normalna številka 20 do 25. V bolnici je v zadnjem času zaradi velikega navela v oskrbi 350 do 372 bolnikov, bolnišnični postelj pa je 428, od teh 73 v izolirnici, kjer je sedaj 35 bolnikov. Te številke kažejo, da je postala celjska bolnica pretesna in da ne ustreza več zahtevam, ki od leta do leta rastejo. Zato bo treba čimprej misliti na povečanje celjske bolnice, ker postaja ta zadeva čedalje nujnejša.

— **Čistovanje celjskih šahov v Zagrebu.** Celjski šahovski klub bo gostoval v nedeljo 21. t. m. v Zagrebu in igral ob 3.30 s tamkajšnjim obrtniškim šahovskim klubom revanšo prijateljskega medmestnega celjskega šahovskega kluba. V Celju bomo igrali bodo nastopili celjski z drugimi močvm.

— **Tečaj za prostovoljne bobiljarje.** ki je priredilo društvo Rdečega križa v Celju je od preteklega nedelja zaključen z upiti ki jih je polagalo 35 tečajnikov. Nekateri tečajniki so položili izpite z odličnim uspehom s prav dobrim uspehom prejeli legitimacije za prostovoljne bobiljarje. Teorično in praktično so izkazovali zdravniški gg dr. Podpečan dr. Pantar in dr. Kozin. Ob zaključku je podpredsednik Rdečega križa ga Ela Kanova izrekla zahvale predavateljem čestitila novim bobiljarjem k lepemu uspehu in izrazila željo, da bi pridobili znane uspešno uporabljali v športoljubne in v korist Rdečega križa.

— **Smrt ob železniški progi.** Ko se je letni delavec Mihael Kumberger iz Proseniškega pri St. Juriju ob juž. žel. vračal domov in je hotel v Vrbenem čez železniško progo je prišel v vlak Kumberger, se ni mogel več umakniti. Lokomotiva ga je odbila in treščila s proge. Kumberger je prišel na glavo na kamen pri čemer mu je počila lobanja. Nesrečno je na mestu izdihnil.

— **V gozdu je zmiznil Dne 9. t. m. je bil nesrečni Anton Pec k iz Straže pri Dravljah v Celju po smodnik za občino. Vse ni več vrnil v torek 16. t. m. pa so ga našli nizovj svoji mrtvega v gozdu pri Dravljah. Peček je odvisno ponudil našel in končno omagal ter zmiznil. Pojavil je bil ob 14 otrok.**

Delavske knjižnice

Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je v preteklem letu prav lepo razvijala, bodisi po burji dogodki po svetu v 1. 1939 močno vplivali na ljudi da se brali več naslovov kakor knjig se zdi, da so ljudje prišli do prešli živčno vojno, se živeli v položaj in začeli zopet pridne posegati po knjigah posebno po prirovnih in aktualnih politični literaturi. Tako je ljubljanska knjižnica delavske zbornice izposodila 59.802 knjig, od teh 5.555 znanstvenih po jezikih pa 30.058 slovenskih, 1.472 srbsko-hrvatskih, 27.629 nemških in 143 francoskih in drugih knjig. Zanimanje za knjigo rase čeprav je na mednarodnem knjižnem trgu znaten zastoj v izdajanju novih del. V knjižnici se vpišejo vsak dan povprečno po trije novi člani.

Knjižnica delavske zbornice v Mariboru je izposodila lani 33.977 knjig, od teh 1.210 znanstvenih, 10.007 znanstvenih knjig je torej v Mariboru precej nižji, kar je naravno, ker je v Mariboru manj inteligentnih slojev. Mariborska knjižnica delavske zbornice je v začetku tekočega leta izdala tiskani seznam slovenskih in drugih slovenskih knjig, kar bo še bolj priročno k njenemu razmahu.

Knjižnica delavske zbornice v Celju je začela posloovati šele v poznih jeseni zato po njej še ni moglo podati letnega poročila. Upamo da bo sledila v napredku ljubljanski in mariborski knjižnici.

Tudi delavske knjižnice po deželi so deležne podpore delavske zbornice, ki jim posoja knjige iz svojih glavnih knjižnic. Tako je začela poslovati n. pr. knjižnica v Murski Soboti.

Iz Kamnika

— **Občni zbor Jadranske straže.** Krajevni odbor Jadranske straže v Kamniku je imel v četrtek zvečer, v »Lirije sobi« Narodne čitalnice svoj redni letni občni zbor. Iz poročila odbora je razvidno, da je poslal lani 41 revnih otrok na počitnice na Jadran, kar je veljalo 5.400 din. Odboru ni žal tega denarja, sa se je deca okrepila in navzila lepoto naše obale, pa tudi solca in zraka. Večina je bila prvič na Jadranu. Gg. blagajnik in tajnik se vsem, ki so odbor na katerikoli način podpirali pri njegovem delu, iskreno zahvaljuje in prosita podnoro in naklonjenosti tudi v bodoče. Pri volitvah je bil z malimi izpremembami izvoljen ves stari odbor s predsednikom g. Stergarjem na čelu.

— **Nov način obračunavanja mestne elektrarne s Strankami.** Mestna elektrarna je nabavila nov knjigovodstveni stroj in je zaradi tega uvedla nov način obračunavanja s strankami. Za vse stranke, katerih mesečna plačila brez tovarne ne zneso več kot 100 din so namesto dosedanjih knjižic uvedeni posebni računi. Za stranke, ki plačujejo nad 100 din na mesec, ostane v veljavi dosedanja način plačevanja s knjižicami, če te stranke ne zahtevajo posebnih pottill.

— **Preureditve v mestni klavnici.** Občina bo nahajala za mestno klavnico napravo za čiščenje odpadnih odpadkov. Proračun za to nahavo znaša 35.000 din. Za gradnjo betonskega plotu pri klavnici ob Vojkovi, za preureditev gnojne jame, za srušenje notranjih prostorov ter za razna mizarska, ključavničarska in steklarska dela so predvideni izdatki v skupnem znesku 29.101 din. Do konca aprila namera-

Dolgovi ljubljanske mestne občine

Po osnutku novega proračuna ima Ljubljana 175,23 milijona dinarjev dolgov

Ljubljana, 20. januarja. Koliko prav za prav znašajo dolgovi ljubljanske občine, ni lahko ugotoviti iz sagega osnutka proračuna, zlasti se, ker ni po sešteti in ker so številke o posojilih navedene posamezno in ločeno za mestna podjetja. Lep pregled nad gibanjem posojil mestne občine nam pa nudi »Statistični letopis mesta Ljubljane« za leto 1938; podatki so tam zbrani na podlagi računskih zaključkov. Navedene so številke od 1. 1913 do 1938 (stanje 31. marca). Vendar je tudi vpogled v poglavje o finančni stroki proračunskega osnutka zelo poučen.

Ljubljana je bila precej zadolžena že pred vojno. L. 1913 so znašala posojila mestne uprave in mestnih podjetij 8 milijonov 166.170 kron. Od tedaj se dolgovi skoraj brez izjeme nprestanoma povečujejo. L. 1921 so znašala posojila 4.13 milijona din, naslednje leto so se že povečala na 7.93 milijona, l. 1923 pa celo na 23.35 milijona din. Naslednje leto so znašala 28.28 mil., l. 1925 34.58 mil., l. 1926 50.74 mil., l. 1927 64.46 mil., l. 1928 105.05 mil., 1929 132.42 mil., 1930 149.43 mil., 1931 152.49 mil., 1932 pa opazimo prvi majhno zmanjšanje na 150.96 mil., 1933 sledi zopet povečanje na 157.33 mil., potem leta 1934 zmanjšanje na 154.99 mil., leta 1936 pa na 153.42 milijona. Leta 1937 so posojila zopet narasla, in sicer na 169.84 milijona, predlanskim ob koncu marca so pa znašala 161.39 milijona d'n. Od te vsote je odpadlo na mestno upravo 121.117.556 din, na mestna podjetja pa 40.274.533 din.

V osnutku mestnega proračuna — so pod poglavjem »Finančna stroka — anuiteta posojila« navedena naslednja posojila:

L. 1930 si je mestna občina izposodila pri Mestni hranilnici ljubljanski 700.000 din za popravila magistratskega posojila. Amortizacijska doba traja 10 let. Dolg znaša 82.224 din. L. 1926 je mesto najelo 350.000 din posojila pri istem zavodu na odplačevanje do 50 let. Porabilo ga je za zidavo zavetšča za onemogle. Dolga bo še ob koncu tega proračunskega leta (31. marca) 329.298 din. Leta 1928 je bilo najeto 6 milijonov din posojila pri MHL za zidavo stanovanjskih hiš z malimi stanovanji. Amortizacijska doba traja 50 let, zato je še vedno 5.737.488 din dolga. Za isti namen je bilo najeto že l. 1925 pri MHL 1.939.240 din posojila (za stanovanjske hišice za Bežigrad), tudi na odplačevanje do 50 let. Od l. 1928 je bilo amortizirano 95.348 din, tako da je še dolga 1.843.891 din. Za stanovanjsko hišo ob Jelečevci cesti so najeli 7 milijonov din posojila l. 1926. Amortizirano bo v 50 letih. Dolga je 6.655.725 din. Za stanovanjsko hišo ob Janečevci cesti so najeli 900.000 din posojila, ki bo amortizirano v 50 letih (začetek odplačevanja l. 1924). Dolga je 832.324 din. Za sedesno hišo na Sredini je bilo najeto 2.500.000 din posojila, prav tako dolgoročno Dolga bo ob koncu proračunskega leta 1921.140 din. Tedaj so tudi zidali prvo večjo stanovanjsko hišo za Bežigradom ter so najeli 1.650.000 din posojila. Dolg znaša 1.537.006 din. Za drugo hišo za Bežigradom so pa najeli 1.828.608 din posojila. Odplačati bo treba še 1 milijon 721.667 din. Za 4 naslednje hiše za Bežigradom so najeli 2.600.000 din posojila. Dolga je 2.450.083 din. Za sedmo hišo za Bežigradom so najeli 1.200.000 din posojila. Odplačati bodo morali še 1.135.215 din. Pred 15 leti so najeli 390 tisoč din posojila za nakup motorne brigalne Dolga je še 560.583 din. Za zgraditev kopalšča na Ljubljani je bilo najeto 943.891 d'n posojila Dolga je še 888 tisoč 526 din. Dalje so si izposodili takoj po vojni 550.720 din za plačilo anuitet. Torej dolgi zaradi dolga. Plačati je še treba 395.622 din. Da so lahko nakupili delnice električne cestne železnice, so najeli 2.170.000 din. Odplačati bo treba še 2 milijona 83.200 din. Posojilo, ki je bilo odo-

breno leta 1923 in najeto v znesku 6 milijonov 200.000 din, je bilo potrebno za razne občinske investicije. Dolg znaša 6 milijonov 37.000 d'n. Istega leta je bilo odobreno posojilo za zgradbo mostov v znesku 1.358.494 din. Odplačevati so ga začeli šele leta 1934, zato znaša dolg še 1 milijon 326.709 din. Tedaj je bilo tudi odobreno posojilo 3.500.000 din za kanalizacijska dela. Dolg znaša 3.418.167 din. Leta 1921 je bilo odobreno posojilo 5 milijonov din za tlakovanje cest. Odplačati bo treba še 4.629.390 din. Ena največjih posojil, in sicer 10 milijonov din, je bilo odobreno leta 1924 za tlakovanje cest. Dolg znaša 9 milijonov 737.150 d'n. K tem posojilom moramo pršteti še dolgove okoljskih občin, ki jih je prevzela mestna občina po inkorporaciji. Viška občina je najela leta 1930 1.703.600 din (na 20letno odplačevanje) za gospodarske in kulturne namene. Tega dolga je še 1.497.968 din. Razen tega je najela prav tako na 20letno odplačevanje 758.980 d'n posojila za kanalizacijska dela. Dolga je še 667.316 din. Dolgovi bivše mošonske občine pa znašajo 421.750 din. Vsa ta posojila so bila najeta pri Mestni hranilnici ljubljanski.

Pri Pokoninskem zavodu je pa bilo najeto 7 milijonov din posojila za regulacijo mesta. Amortizacijska doba znaša 20 let. Dolga je še 4.949.115 din. Pri javni borzi dela so najeli tri posojila v zneskih: 4 milijone, 1.700.000 in 3 milijone d'n, in sicer za zgraditev Delavskega doma in zidanje delavskih stanovanjskih hiš. Dolga je še 7.923.462 din. Državni hipotekarni banki dolgujejo na račun dveh posojil (po 6.500.000 in 2.500.000 din) 7.366.465 din. Pri Poštni hranilnici so najeli za regulacijo Ljubljanske 4.455.334 din posojila, ki mora biti amortizirano že v 6 letih. Dolg znaša 1.956.110 din. Pri hranilnici dravske banovine so najeli 300.000 din posojila za regulacijo Gradščice za dobo 20 let. Dolga je še 127.500 din. Za zgraditev ljudske šole v Zg. šiški so pa najeli 2.500.000 din na odplačilo v 12 letih. Plačevati je še treba 1.861.326 din. Pri SUZOR-ju so najeli dve posojili: 5 milijonov din za zgraditev bežigradske šole in 4 milijone din za »Ško meščansko šolo. Dolgujejo še 8 milijonov 740.300 din. Banski upravi dolgujejo od kupnine 1.300.000 din za Auerspergov palačo še 1.100.000 din. Na račun 20 milijonov din obligacijskega posojila za sanacijo Mestne hranilnice ljubljanske odplače na mestno občino in klavnico še 17 milijonov 245.000 din dolga. Roberta Kolmana ustanovi dolgujejo na račun kupnine za posessito od 1.952.967 din še 1 milijon 852.967 din. Dolg bo odplačan v 20 letih. — Mestni delavski zavarovalnici dolguje občina 129.099 din.

Vsi ti dolgovi znašajo skupno 109.176.605 din. V novem proračunskem letu pa namerava občina najeti še 2 milijona d'n za drugo delavsko stanovanjsko kolonijo 910 tisoč za zgraditev kafiterije in druga posojila po potrebi, za kar je določenih milijon din kot anuitete.

V »Poljanskih k proračunu mestne občine ljubljanske za leto 1940-41« pa zasledimo še, da mestna elektrarna dolguje Državni hipotekarni banki 14.821.061 din na račun posojila 17.042.764 din za povečanje elektrarne in na račun kupnine elektrarne Cosenj za električno omrežje itd. v znesku 10 milijonov din še 2.550.000 d'n. Koliko znašajo dolgovi plinarne, ni jamao razvidno. Za cestno železnico sta bili najeti dve večji posojili, po 18 in 12 milijonov din. — Dolgovi klavnice bodo znašali ob koncu proračunskega leta 12.427.874 dinarjev, mestnega pogrebnega zavoda 5 milijonov 266.761 din, mestne priprave 155 tisoč 620 din in mestne zastavljavnice 835 tisoč 50 din. Navedeni dolgovi mestnih podjetij znašajo 68.056.360 din. Dolgovi mestne uprave in podjetij torej skupaj 175.23 milijonov dinarjev.

Razstava sokolskega tiska v Krškem

Krško, 19. januarja. Letos je posvetilo sokolstvo teden dni svojemu tisku, da ga še bolj razširi med člani in sodelavci pa tudi pokaže dosežene uspehe. Zato je prosvetni odbor Sokolskega društva v Krškem pod vodstvom S. Škerletove priredil v okviru tedna sokolskega tiska razstavo, ki naj bi podala kratek pregled in razvoj sokolskega tiska pri nas.

Razstavo v čitalnici Sokolskega doma je okusno aranžiral akad. slikar br. Stiplovec. Na desni strani dvorane je bil v kratkih obrih predloženo razvoj »Slovenskega Sokola« ter prehod do današnjega »Sokolskega Glasnika«. Razstavljene so bile tudi spomence sokolskih društev dravskega zbora in prikazan prehod iz zagrebške župe, pod katero je nekaj časa spadalo tudi krško društvo, od par letnikov Glasnika zagrebške župe k celjskemu župnemu vestniku. Častno mesto je zavzemala krasno vezana celotna »Sokolska volja«.

Sredina dvorane je bila posvečena tehničnemu in idejnemu delu. Posebno pozornost je zbudila med idejnimi knjižnicami knjižnica br. Horvata »Hočemo biti Sokolci«, ki je bila skoraj razpredana. Tudi leposlovne knjige so bile razstavljene, v kolikor se tičejo sokolstva, med njimi »Pokovnik Svec« in Dergančev »Svetozor«. V lepem številu je bila zastopana srbohrvatska sokolska literatura, ki je v zadnjih letih dosegla na tem polju velik napredek.

Na levi je bil razstavljen naš novi, komaj parkrat izšli »Lutark«, ki kaže, da posvečamo v dravski banovini vse premalo pozornosti tej panogi, kar še bolj poudarja razkošna »Biblioteka za pozorišne lutark«, ki zgornjo kaže, da znajo bratje Srbi mnogo bolj ceniti lutkarstvo. Posebno pozornost pa zbujajo spomenica v spomin Viteškega kralja Aleksandra I., ki je razstavila Sokolska matica. Okrog nje pa je v vseh letnikih zastopano sokolski tehnični list »Sokol«. Nato pridemo do najobčutljivejše točke sokolske literature, to je, do mladinske knjižnice, ki kaže tako skromno lice, pa ne morda po krivdi društva, ampak zato, ker te literature sploh nimamo. Kaj pa imamo? Mesečnik »Naša radost«, »Sokolica«, Ganglovec »Mladega Sokola« in dve slikalnici za naše najmlajše pripadnike pa smo pri kraju. Razstavljena je tudi neka

mladinska srbohrvatska knjižnica, da kljub, da tudi pri njih ni mnogo boljše. Tu čaka naše prijatelje mladine še mnogo dela, ter še široko neobdelano, a zato tem bolj hvaležno polje. Torej prijatelji sokolske mladine, na delo!

S tem kratkim pregledom razstave bi bil podan ves razstavljani sokolski tisk. Naj pa še omenim nekaj splošnih opazk k razstavi. Predvsem sem močno pogrčal, da ni bila na razstavi zastopana sokolska češka, poljska in bolgarska literatura, ki bi, čeprav še v tako majhnem obsegu, pokazala, da znajo drugi bratrski narodi na tem polju mnogo več ustvariti, pa tudi, da posvečajo sokolskemu tisku mnogo več pažnje. Nadalje ni bil razstavljen v veliki večini tisk ostalih sokolskih žup v ostalih banovinah, da bi imelo članstvo priliko videti tudi razvoj po drugih župah.

Kakor sem že omenil, je bil namen razstave pokazati članstvu ves razvoj sokolskega tiska od prvih početkov do današnjih dni. To je v polni meri tudi uspelo in je razstava dosegla svoj namen. Zal, pa moramo priznati, da jih je bilo mnogo, ki tega niso razumeli, ali pa niso hoteli, ter so podcenjevali pomen te razstave. Na naše veliko razočaranje moramo prav tako priznati, da se niti eno sokolsko društvo v vsem spodnjem Posavju ni odzvalo vabilu, dasi je bila to prva razstava sokolskega tiska v vsem Posavju. Vso pohvalo pa zasluži naše neustrahovane članice, ki so se tudi to pot odrezale in procentualno številnejše početile razstavo.

Razstava je bila prirejena po večini iz knjig in vestnikov domačega društva, nekaj pa sta prispevali tudi Sokolska matica in Četeljska tiskarna, nekaj pa zasebniki, predvsem S. Škerletova in br. Šterk. V precejšnji meri za odličan uspeh razstave gre tudi zahvala in priznanje br. knjižničarju, ki je obiskovalcem bil vedno na razpolago in s svojim znanjem marsikateremu omogočil popolno razumevanje razstavljenih knjig.

Razstava, ki je trajala vse minuli teden, je bila za nas že drugo prijetno presenečenje, ki ga je društvo pripravilo svojemu članstvu. Le v tem smislu s smotnim delom in kmalu bo izpolnjena Petrova petletka v celoti. Le naprej brez miru...

Nesrečna propaganda za tujski promet lani

Propagandne publikacije, ki več škodujejo kakor koristijo — Propaganda za novo sezono

Ljubljana, 20. januarja. Nekateri sicer mislijo, da bi bila letos vsaka propaganda za pospeševanje tujeskega prometa brez pomena, ker je svet prišel s tira zaradi vojne. Kljub temu pa moramo računati, zlasti v Sloveniji, se vedno s tujskim prometom kot eno najpomembnejših pridobitnih strok. Razumljivo je, da tujski promet ne more biti tako živahen v teh časih kakor prejšnja leta, vendar s tem ni rečeno, da zanj ni potrebna propaganda, pač pa bi bilo treba naglasiti, da je potrebna še tem boljša propaganda kakor prej in da se ne bo no smeli več privoščiti luksuza — napak, ki so bile tako značilne za naš dilantizem tudi v tem pogledu. Naj ob tej priliki opozorimo le na eno posebno slabo publikacijo, ki je bila slaba usluga pospeševanju turizma v Sloveniji.

Lani je izšel v Zagrebu nemški turistični vodič za vso državo »Reiseführer durch Jugoslawien« Knjiga v osmiki je precej obširna, obsega 232 strani s 106 fotografijami in skico železniškega omrežja. Tiskana je na dobrem papirju in budi kolikor toliko zaupanja na prvi pogled, toda kmalu se preprčamo, da takšne publikacije ne spadajo med dobre turistične vodiče, zlasti ne med takšne, s kakršnimi bi smeli predstavljati pred svetom našo tujsko prometno propagando. Ne spuščajmo se v oceno te publikacije, temveč hočemo le mimogrede opozoriti na grobe napake v tistem delu »vodiča«, k je posvečen Sloveniji.

Slovenija je odrinjena na zadnje mesto, kar: nas pa ne boli, tako so vsaj nekoliko skrite napake. Težko je reči ali je to vodič ali zbirka oglasov. V turističnih vodičih bi nikakor ne smeli dopuščati oglasov med tekstom. Če že brez oglasov ne gre bi jih bilo treba objaviti za vse večje gostne obrate, navedene pri opisih posameznih krajev, kajti sicer kričasta reklama gosta lahko zavede, zlasti če se za hotele proglašeni tudi obrati, ki nimajo za pogojev. Takšna propaganda je ne-rezna in širi pri tujcih nezaupanje.

Pri vsem tem je najhujše, da ustanove za pospeševanje turizma podpirajo takšno dilantno delo, kakršno je zagrebški vodič, ki ga je sestavil neki Niko Kličan. Ne smemo reči, da ga je napisal kajti v resnici ga je le prepisal iz raznih prospektov in publikacij. To bi se ne bilo najhujše, ko bi moč znal vsaj točno prepisovati. Če primerjamo besedilo za 35 slovenskih krajev v nemškem prospektu »Dalmatien von Rab bis Neretva« sprevidimo da je to samo prepis tega prospekta, a žal ne niti brez pravoslovnih napak. Sestavljenec vodiča si je sicer mnogo prizadeval, da bi nabral v Sloveniji čim več oglasov, ki jih je nabral po svojem akviziterju založenem zelo dobro z različni priporočili, ni se pa niti potrudil da bi zbral podatke, kakor se pravilno pšjejo naša krajevna imena. To bi smeli pričakovati od njega, saj je oglaševal računalni ter je zahteval za celo stran 1.100 din, za pol strani 650 din. V Sloveniji je nabral 20 oglasov.

Vseh napak ni mogoče naštet. Pri najbolj volji tudi ne moremo avtorja opriječevati zgolj na račun tiskovnih napak, saj so nekatera krajevna imena pisana dosledno napačno (in tudi precej zabavno), kakor n. pr. Dravograd-Neža, Skrlatica je prekrščena v Šrlatico in Škrletico, Mojstrovica v Mojstrovsko, Begunje v Begunja, Rateče-Planca v Rateče-Planina, Solčava v Sočava itd. Tekst za mnoge kraje je tudi prepisan po seznamu letovišč »Slovenien Verzeichnis der Sommerfrischen Hellbäder und Alpenheime«. Po kakšnem kriteriju je Kličan izbral kraje za svojo imen tno knjigo, je težko reči. Najbrž se je oziral na prospekte, ki jih je imel pri rokah in na — oglašje. Če iz nekaterih krajev ni dobil oglasov, se mu ti kraji tudi niso mogli zdati dovolj pomembni za tako odlično knjigo. Menda je zaradi tega izpustil Logarsko dolino. Pri

naševanju krajev se mu tudi ni zdelo potrebno navajati nadmorske višine.

Avtor se s to publikacijo ni mogel pravičiti, toca ni mu šlo toliko za sivo kap, sp vidimo že po tem, da je nabral za okrog 50.000 din oglasov, a razen tega prodaja svoj umotvor po 40 din. Ideja ni slaba, zlasti, če pomisli mo da se tujci sicer lahko poslužujejo brezplačnih prospektov in seznamov letovišč. Tujci misli, da kupuje jugoslovenskega Bideckera, a ko sprevi, da je kupil le zbirko slabo prepisanih prospektov, je že prepozno.

Ali je pri nas dovolj za pisanje vodičev, če si dober nabiralec oglasov? Po te knjigi sprevidimo da ni potrebno jezikovno in strokovno znanje. Pri tem se nam vsiljuje vprašanje zakaj pisarne in uradi za pospeševanje turizma odločno ne od klanjajo prodaje takšnih publikacij in za kaj ni mogoče preprečiti šarlatanstva, k mu pri nas nudi tako zvano propagandno delo za turizem v nekaterih oblikah tako ugodna tla.

Sedaj, ko je treba sestaviti program za propagandno delo v novi sezoni — tako nezanesljivi v teh kritičnih časih — nam je potrebna kritičnost zlasti pri zbiru propagandnega gradiva in sredstev. S posebnim odločnostjo je pa treba nastopiti proti vsemu zlorabljanju na račun propagande za tujski promet proti šarlatanstvu raznih priživnikov propagandne službe za turizem. Vsak pr mer zlorabe —

Oliver Stanley o vojni

Novi, komaj 44 let stari angleški vojni minister se je med svetovno vojno boril v Flandriji

Se preden je novi angleški vojni minister Oliver Stanley prevzel po imenovanju od kralja svoje posle, je sprejel poročila pariškega lista »Paris Soir« in mu povedal, kako bo opravil svojo novo odgovorno dolžnost v vladi.

Oliver Stanley je visok in slok in ima obraz, katerega ne postarajo natančno niti sivi lasje na glavi, pripoveduje poročevalci. Novi minister za vojsko me je sprejel v svojem stanovanju v mirni Komney Street. Na pisalni mizi sem opazil sliko lorda Derbyja, očeta mladega državnega tajnika. Lord Derby je vnet prijatelj Francije.

Takole je s to zadevo, je izjavil novi tajnik v War Officeu v angleščini, ko je izbruhnila svetovna vojna, mi je bilo 18 let in sem moral zapustiti vse ter oditi na fronto. Danes je moral moj sin, ki mu je 18 let, pustiti vse in oditi na fronto. Sedaj pa je dovolj tega. Ni mogoče, da bi morala še naprej vsaka mlada generacija okuati vojno kakor prej nje. Nekaj je treba narediti, da bo svet naposled živ in trajnem miru.

Francija in Anglija sta vstopili v to vojno stoodstotno. Kot bivši trgovinski minister lahko rečem, da smo skupno zastavili vse svoje gospodarske in trgovske vire, da dobimo to vojno, kar pa velja tudi za vse naše vojaške sile. Pripravljeni smo na vse žrtve. To vojno moramo dobiti in jo bomo dobili. Poslužili se bomo za doseg zmage prav vsega, kar imamo, če bo potrebno. Nevarnost, ki preti, mora biti za vselej odstranjena.

Te besede je novi minister Stanley zaključil s besedami, ki jih je ob zgodovinski uri izrekel Chamberlain: Il faut en finir! (Tega mora biti konec!)

Oliver Stanley je v nadaljnjem razgovoru izrazil željo, da bi rad kmalu spoznal vrhovnega poveljnika francoske in angle-

ške vojske generala Gamelina, ki ga osebnostno še ne pozna.

Poznam pa generala Georgesa, je nadaljeval, spoznal sem ga pred 21 leti. General Georges, ki je bil tedaj polkovnik, je prišel včasih v angleško poslanstvo v Parizu. Kdo ve, ali se me še spominja.

Nato je govoril o svojih spominih na svetovno vojno. Med svetovno vojno je bil major pri poljski artiljeriji. V aprilu l. 1918 je bil ranjen na fronti v Flandriji od drobec granat.

Svoj dopust kot rekonvalescent je preživel v Parizu pri svojem očetu lordu Derbyju, ki je bil angleški poslanik v Parizu. V letih 1916 in 1917 je bil lord Derby angleški vojni minister. Iz vojnega ministrstva je prišel za poslanika v Pariz.

V l. 1918 smo doživeli najbolj kritične čase svetovne vojne, je pripomnil Oliver Stanley, večkrat smo se znašli samo nekaj pedit oddaljeni od poraza. V takih časih sem imel priliko spoznati Clemenceauja in Focha. Clemenceau in Foch nista pokazala niti v najtežjih časih najmanjšega dvoma ali strahu glede izida vojne. Vedno sem ju videl mirna, odločna in zaupljiva. Clemenceau je v Fochov duh še živi.

V oktobru l. 1918 je bil Oliver Stanley drugič ranjen na fronti v Flandriji. Zopet so ga ranili drobec granat, ki je eksplodiral v njegovi bližini. To pot je bil ranjen na nogi. Za hrabrost na fronti je bil odlikovan s francoskim vojaškim križem in z angleškim »Military Cross«.

Ko sem se boril ramo ob ramo s Francozi, sem spoznal francoskega vojaka in sem ga vzel za prijatelja. Oliver Stanley. V bitki na Somni sem pripadal diviziji, ki je bila postavljena na skrajnem desnem krilu angleške armade in tvorila zvezo s francosko. Moji kanoni so bili pomešani s francoskimi kanoni. Skupno smo opravljali težko nalogo in angleški topničarji smo obudovali francoske topove. V bitki pri Moreuilju l. 1918 je naša pehota nadomestila francosko, ki se je več dni borila s sovražnikom. Topovi mojih baterij so podpirali napadajočo francosko pehoto. Da, videl sem od blizu francoskega vojaka, in vem da je hraber.

Pripravljal sem se, da bi vprašal novega angleškega vojnega ministra o njegovih načrtih za bodočnost, tedaj pa je vstopila njegova žena lady Maureen Stanley, hči markiza Londonderryja, bivšega letalskega ministra.

Lady Maureen je ena izmed najlepših angleških žen, štejejo jo pa tudi med najbolj inteligentne Angležinke. Znano je, da je najboljša govornica v stranki konservativcev.

Nisem mogel več nadaljevati pogovora z Oliverjem Stanleyem, ki je 44 let star in najmlajši angleški minister, ki mu je domovina poverila nadaljevanje vodstva v uradu, v katerem odločajo o potih in ciljih v tej vojni.

Angleška vojska v Franciji

Britske čete na poti skozi Pariz v Maginotovo linijo

Mobilizacija žensk

Prostovoljna ženska služba v vojni

Angleško notranje ministrstvo se je na pobudo znane angleške javne delavke že lani spomlad zavzelo za ustanovitev »ženske prostovoljne službe« v pasivni obrambi. Ta organizacija si je nadelala nalogo, da zbuda med ženskim zanimanjem in smisel za obrambo domovine. K ustanovitvi so bile povabljene vse ženske vzraste: kmetice, učiteljice, mater, zaščitnih sestric, delavk, družtev za državljanske pravice itd., skupno 70 ženskih zvez! V upravnem svetu te ogromne narodno-obrambne organizacije je 70 članic, katerih vsaka zastopa svojo zvezo. Sedež »ženske prostovoljne službe« je v Londonu, upravno delo opravljajo od države plačane moči in prostovoljne delavke-članice družtev. V tem pogledu je vsa Vel. Britanija razdeljena na 13 okrožij. Žena, ki načeluje vsakemu okrožju, ima pravico in dolžnost, da v vsakem večjem kraju ustanovi podružnico »ženske prostovoljne službe«. Načelnica dovoli sporazumno s odborom podružnice osebo, ki prevzamejo skrb za pasivno obrambo: evakuacijo prebivalstva, prevažanje, nastanjanje, ustanavljanje bolnic... Podružnice se registrirajo tudi prostovoljke, ki se lajavajo v službo državne obrambe, in jim odredajo delo po sposobnosti: bolničarke, soferke, kuharice, perice, pisarke itd. Vse to delo in razporejanje se izvaja po sekcijah. Vsaka prostovoljka mora dobro poznati kraj, kjer b v primeru potrebe delala, obenem pa mora biti oseba, ki uživa spoštovanje

in zaupanje v lastnem kraju. Žene, ki bi šle v vojno službo kot pustolovke ali iz kateregakoli podobnega razloga, v vojni nimajo mesta, kakor se je dogajalo pred 30 leti!

Predstavnice »ženske prostovoljne službe« in podružnični odbori delajo vedno sporazumno s krajevnimi oblastmi. Poleg tega, ki usposablja ženske prostovoljke v najrazličnejših strokah, imajo podružnice široko razprazeno agitacijo za narodno obrambo, prirejajo predavanja, izdajajo brošure in letake, objavljajo članke td.

Podobno narodno-obrambno organizacijo imajo tudi Francozinje, »Les Françaises au Service de la Nation«. Že januarja l. 1. so na francoskem izdali zakonsko nalogo, po kateri vsak francoski državljani, ki ni vojak prostovoljno sprejme dolžnost, da stop v službo države v primeru vojne ali kakor druge velike nesreče. Glede na to naredbo so se vse ženske zveze na francoskem zedinile in ustanovile pod okriljem notranjega ministrstva »Obor velikih francoskih ženskih organizacij«. Odbor je takoj začel organizirati po vsej deželi krajevne odbore. Osrednji odbor je že v marcu razposlal tiskane vprašalnike, po katerih se lahko vsaka francoska žena, ki se prostovoljno jav v službo državne obrambe, odloči, za katero stroko je sposobna ali bi se hotela usposobiti. Vprašalnik obsega poleg običajnih formalnih vprašanj tudi točke: Koliko otrok imate?

Ali b. vaše družinske obveznosti v primeru vojne dovoljuje, da se sedaj pisмено zavezete za častno ali plačano službo? Koliko razpoložljivega časa? Ali ste usposobljeni za kakšno stroko, kot bolničarka, učiteljica, soferka ali biciklistka, telefonistka, računovodkinja, in drugo administrativno delo, tipkanje in stenografika? Katere jezike znate? Gospodinjstvo? Poljsko delo? Za katero drugo delo ste usposobljeni? Kakšno delo bi imela najraje in v katerem kraju? Ali hočete sporazumno z možem podpisati uradno obveznico, da boste v primeru vojne opravljali poverjeno službo?

Iz vseh teh vprašanj je razvidno, da je bil sestavljen sporazumno z vojnimi ministrom seznam žen, ki so se prijavile v obvezno službo na določenem mestu za primer vojne.

Znana gospa Brunswig, bivša ministrica

za narodno prosveto, je kot voditeljica Francoske ženske zveze poslala vsem družinam nujen poziv: naj se čim več žen priklasi v vojno službo. V poslanici je govorila tudi tistim ženam, ki bi se kot pacifistke ali feministke, ki se čutijo prizadete, ker jim država do danes ni dala volilne pravice, obnavljale ali naj bi pomagale v vojni.

Nobeni pomisleki, pravi Brunswigova, ne smejo danes ovirati, nobene francoske žene, da ne bi izpolnjevala dolžnosti do naroda, kadar je v krvavi vojni zato, da brani svojo domovino, svojo neodvisnost in svobodo. V takem vzvišenem trenutku mora biti vsaka žena, kamor jo kliče dolžnost: pomagati, mora krvavečim in trpečim sinovom, možem, bratom in očetom. Ni ga razloga, s katerim bi mogla kate-rakoli žena opraviti odklanjanje te svoje vrhovne dolžnosti.

Odlikovanje angleških generalov

Šef francoskega generalnega štaba, general Gamelin, pripinja odlikovanja na prsi generala Ironsidea in generala Gorta

Brat bivše cesarice Zite na Finskem

V Kodanj je dospel pred dnevi princ Rene de Bourbon Parmski, odkoder je takoj odpotoval na švedsko ter odot na Finsko, kjer je vstopil kot prostovoljec v finsko vojsko.

Princ Rene je brat zadnje avstrijske cesarice Zite in brat prince Sikista in prince Ksaverja Parmškega. Princ Rene je oženjen z dansko princezo Margerito, hčerjo prince Valdemarja. Prebival je zadnja leta v Franciji. Znan je kot navdušen in pogumen sportnik. Princ Rene je bil tisti, ki je rešil zadnjega avstrijskega cesarja Karla iz valov Soče med svetovno vojno, ko je cesarjev avtomobil zavozlil v reko.

Ze ob koncu julija lani se je princ Rene prijavil za vstop v francosko armado, kar je storil tudi grof Pariski, ki ga monarhisti v Franciji smatrajo za legitimnega naslednika francoske kraljevske dinastije Burbonov, zakon iz l. 1886 pa prepoveduje potomcem Burboncem in Guiseov služiti v francoski armadi.

Princ Rene je 43 let star. Izjavil je, da ne more ostati ravnodušen sprčo tragedije, ki se odigrava v Evropi. Da bi se uvrstil med tiste, ki se bore za svobodo, se je prijavil kot prostovoljec v finsko armado. V Stockholmu je princ zvedel, kakšen vojaški položaj mu je podelil maršal Mannerheim.

Preveč pšenice v Avstraliji

Dočim se je po svetu marsikje silno podražila pšenica zaradi vojne, imajo sedaj v Avstraliji silne skrbi, ker je bila lani letina preveč dobra. Lani so pridelali v Avstraliji okrog 179.000.000 bušljev pšenice, za 10.000.000 več, kakor je bil povprečni pridelek v zadnjih 10 letih, ali 25.000.000 bušljev več kakor prejšnje leto. Avstralija sama porabi na leto le okrog 55.000.000 bušljev pšenice, zato jo ima sedaj okrog 120.000.000 za izvoz.

Nedavno je bila določena cena za avstralsko pšenico v avstralskih pristančih na 3 šilinge in 1 penny. Anglija pogubi večino avstralskega pridelka pšenice, vendar je to v zvezi z velikimi transportnimi težavami, zlasti sedaj, ko nimajo dovolj lažjav, da ta namen in ko je prevoz otežkočen zaradi vojne. Po zanesljivih virih bo Avstralija prisiljena prodati svojo pšenico tudi z izgubo, če bo vojna trajala dalje časa. Avstralija lahko proda pšenico v Orientu, vendar ne po primernih cenah.

Film o koncentracijskem taboru

Filmski avtor Johannes Fethke namerava izdelati dokumentarni film o trpljenju Nemcev v poljskem koncentracijskem taboru Bereza Kartuzska. Namen tega filma bi naj bil pokazati, kako so Poljaki trpinčili Nemce in žide v svojem koncentracijskem taborišču.

Kaj se zgodi v eni uri

Španski statistik Berndt je izračunal, da umre v eni uri na svetu 4430 ljudi, rodi se jih 5540, porok je sklenjenih 1220, zakonov pa loči 85. V eni uri popijejo ljudje na svetu milijon litrov žganja, 50.000 skodelic kave, 200.000 skodelic čaja, pokurijo 1000 ton premoga, izdelajo 7000 avtomobilov in se pripeti 17 smrtnih avtomobilskih nesreč. Pošta razdeli 1141 milijon dopisov, tiskarne natisnejo 1.6 milijona izvodov časopisov in 742 knjig. Se zmorete zaznamovati v eni uri 12 potresov.

Koliko tehta človeštvo

Po računu američkega statistika tehtajo vsi ljudje na svetu okrog 90 milijard kilogramov, če računamo povprečno težo za človeka 60 kg. Če bi hoteli prepeljati vso to težo, bi potrebovali 120.000 tovornih vlakov po 50 vagonov. Ta teža je pa samo 66 bilijonov težje zemlje.

Prerokovanja za leto 1940

Pariški listi tudi letos niso prekršili svoje tradicije. Obrnili so se na sloveče vedeževalke v vprašanji, kaj prinese človeštvu novo leto. Odgovori niso posebno razveseljivi.

Vedeževalka S. — cenzura ni dovolila objaviti njenega imena — je dejala, da prinese konec sovražnosti Franciji notranje nemire. V letih 1940 do 1943 se bo Francija znova stabilizirala in morda dobi tudi drugo vlado. Ta vedeževalka je sploh pesimistična. Napoveduje smrt slavnega generala in strašno železniško nesrečo v južni Franciji. Pariški listi priobčujejo samo njena prerokovanja, nanašajoča se na Francijo. Neka druga vedeževalka pravi, da si bo Francija od sedanjega vojne mnogo prej opomogla nego Anglija.

Klepetanje na gramofonskih ploščah

Ameriški trgovci so zelo iznajdljivi, zato se poslužujejo tudi nenavadnih pripomočkov za rek'amo. Prizadevajo si tudi, da bi zvedeli, kaj mislijo ljudje odkrito o njihovem blagu. V ta namen so začeli zadnje čase montirati v izložbena okna majhne sprejemne aparate za izdelovanje gramofonskih plošč, da bi tako zvedeli, kaj govorijo ljudje o razstavljenem blagu, ko mislijo, da jih nihče ne posluša. Ta iznajdba se je baje zelo dobro obnesla, vendar samo tistim, ki so dovzetni za kritiko kupcev. Te metode se poslužujejo zadnje čase tudi hotelirji in drugi podjetniki. Hotelir na pr. postavi skrivaj v hotelsko sobo aparat, da zve, o čem se pogovarjajo njegovi gostje. Seveda ga toliko ne zanimajo razni intimni razgovori, kakor to, če se gostje pritožujejo nad stenami. Sedaj izdelujejo v Ameriki že na debelo take sprejemne aparate, ker je konzum zelo velik. Mali preprosti aparati, ki pa niso posebno občutljivi, so po 50 dolarjev, boljši z zelo občutljivim mikrofonom pa po 125 dolarjev.

Gledališki ploskači in Sarah Bernhard

Baje je bila tudi slava slovite igralki odvisna od plačanih organiziranih ploskačev

Organizacija gledaliških ploskačev, če tako imenujemo ljudi, ki izražajo organizirano svoje simpatije ali tudi sovraštvo do avtorja ali igralcev, nikakor ni izum našega časa. Ze cesar Neron je imel, ko je nastopal kot pevec ali recitator v rimskem cirkusu, dobro organizirane privržence, ki so ga slavili ter proslavljali s ploskanjem. Po velikem cirkusu so bili razpostavljeni njegovi dvorjani, ki so dajali občinstvu znamenje, kdaj naj ploska, in ga izpodbujali: »Plaudite, cives!« (Ploskajte, državljani!) »Slavno občinstvo« se seveda ni upalo upirati Neronu in tako je imel vladodržec vselej zagotovljen uspeh.

Najbolje je bilo ploskanje organizirano vselej v pariških gledališčih. Ploskače so imenovali »romains« v spomin na ploskanje v antičnih rimskih gledališčih. Pozneje so jih tudi imenovali »vitezje lestence«, ker so vselej sedeli na zelo dobrih prostorih pod lestencem. Brez ploskačev si pariških gledališč prejšnje čase sploh niso mogli misliti, saj je bil od njih v največji meri odvisen uspeh predstav in tako tudi posredno obstoj gledališča samega. Zato so imele uprave gledališč vselej velik interes na organizaciji gledališkega ploskanja in nekatera gledališča so celo izbirala vodje in organizatorje ploskanja. Nekateri izmed organizatorjev ploskanja so bili pravi mojstri v svoji stroki. Kakor ustvarjajo danes filmski režiserji slavne filmske igralkice, tako so prejšnje čase ustvarjali organizirani ploskači slavne gledališke igralkice. Talent sam na sebi je bil brez pomena, če ploskači niso bili naklonjeni igralcem. Eden izmed posebno spretnih organizatorjev gledališkega ploskanja je posebno mnogo storil za slavo avtorjev gledaliških komadov. Ob neki priliki je razdal svojim ploskačem žepne robe in jim ukazal, naj jih ob določenem času marljivo uporabljajo, si brišejo oči, posmrkavajo in tudi ihtje. Uspeh je bil ogromen: ploskači so potegnili za seboj vse občinstvo, nekega večera celo tako da je avtorjev sovraznik, ki je sedel v prizemlju, odprl dežnik, da bi ne bil premočen od solz.

Sarah Bernhard

bo igra uspela ali ne. Občinstvo namreč ne ceni mnogo časopisnih ocen, temveč sodi o igri po tem, kakšno je bilo ploskanje pri premieri. Tudi o usodi igralcev odločajo ploskači. Če je igralka pripravljena plačati organiziranim ploskačem primerno vsoto, lahko nastopi pogumno, saj mu bodo ploskali na odprti sceni. Nekateri tudi trdijo, da so organizirani ploskači storiili mnogo za slavo slovite Sarah Bernhardove. O tej igralki sodijo nekateri kritiki, da ni bila nič boljša od nekaterih svojih soigralk v Comédie Française.

Magna charta ostane v Ameriki

Magna charta, zbirka zakonov iz l. 1215, ki predstavlja temelje britske ustave, ostane zaradi vojne v Zedinjenih državah. Na sliki stiska angleški poslanik lord Lothran (na desni) roko knjižničarju kongresne palače, ki je prevzel zgodovinsko listino v skrambo

Uspešna borba proti jetiki

Lani je bila umrljivost zaradi jetike na najnižji stopnji po svetovni vojni

Ljubljana, 20. januarja
Ko presojamo zdravstveno stanje večje mesta, pogledamo navadno najprej na številke o umrljivosti in rojstvih, takoj nato pa na številke o jetiki. Po številu smrti za jetiko sodijo in po podatkih protituberkuloznega dispanzerja, socialno-zdravstvene razmere v Ljubljani niso slabe. Govorice o nezdruženosti mesta ter o velikem številu obolelih za jetiko med ljubljanskim prebivalstvom, zlasti med otroci, so pretirane oziroma neresnične.

Smrti zaradi tuberkuloze je bilo v Ljubljani res precej v letih po svetovni vojni, toda kaj hitro si je Ljubljana opomogla in je danes umrljivost zaradi jetike v Ljubljani tako nizka, kakor jo v drugih mestih naše države in tudi v zdravstveno visoko organiziranih mestih v drugih državah ne najdemo pogosto.

Jetika je pobrala 127 ljudi

Umrljivost zaradi jetike je v Ljubljani od svetovne vojne dalje stalno padala. Do leta 1918 umrlo se je 29 do 30 ljudi izmed 10.000 prebivalcev, je ta številka od leta do leta padala in se ustalila v 1.1931 na nizko stopnjo 11 smrti na 10.000 prebivalcev. Od 1.1935 pa kaže ponovno tendenco k ustaljenju na stopnji 9,07 na 10 tisoč prebivalcev. To povprečje pa kaže v lanskem letu ponoven padec na 8,75.

Iz teh podatkov je razvidno, da je bila umrljivost zaradi jetike v 1.1939 od svetovne vojne na najnižji stopnji. Tudi glede na smrti nedomačin, torej bolnikov, ki so se iz drugih krajev prišli zdraviti v Ljubljano, pa so tu umrli, je bila umrljivost v 1.1939 na nizki stopnji. Lani je umrlo v Ljubljani zaradi jetike 77 domačinov in 50 nedomačinov.

Izmed 77 domačinov, ki so umrli lani zaradi tuberkuloze, je bilo 46 ali 59,7% moških in 31 ali 40,3% žensk. Vseh smrtnih primerov med Ljubljani je bilo zaradi tuberkuloze 8,92%, torej tudi manj kakor v 1.1938, ko jih je bilo 9,5%. Izmed 50 umrlih nedomačinov je bilo 33 moških in 17 žensk.

V 83,2% smrti zaradi tuberkuloze je bilo obolenje v pljučih, v 6,5% je bil vzrok smrti tuberkuloza kosti, v 5,15% tuberkuloza možganskih ovojnic in v 5,15% tuberkuloza drugih organov.

Otrok do 15. leta starosti je umrlo 5, od 15. do 30. leta starosti je umrlo 17 ljudi, ostali pa so bili lani enakomerno porazdeljeni med posamezne starostne dobe.

Umrljivost po posameznih mesecih lani ni bila tipična oziroma taka, kakor smo jo bili vajeni v prejšnjih letih z največjim številom žrtv v pomladanskih in jesenskih mesecih. Največ ljudi je umrlo lani zaradi jetike v maju in juniju. Tipično pa je, da je največ smrti zaradi tuberkuloze med temi meseci in je bilo med njimi 25 ali 32,4% vseh smrtnih primerov zaradi tuberkuloze. Da je umrljivost zaradi tuberkuloze tako pomembno padla, je pripisati v glavnem zboljšanju splošnih socialnih razmer med ljubljanskim prebivalstvom, močno razpredenemu zdravstvenemu opremljenosti, ki je v teklu let po vojni znatno dvignila zdravstveno kulturo v mestu. Velik del zaslug je pripisati organiziranemu delu zdravstvene oblasti, predvsem pa uspešnemu naporu protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani.

Obsežno delo dispanzerja

Protituberkulozni dispanzer krajeve protituberkulozne lige v Ljubljani je bil ustanovljen 1.1931. Za njegovo vzdrževanje prispeva mestna občina 100.000 din na leto, manjše prispevke pa dajeja tudi protituberkulozna zveza in okoliški urad za varovanje delavcev, ki daje na razpolago prostore in rentgenske aparate. V teku lanskega leta sta bila pravno in formalno ločena dispanzerja za Ljubljano in za njeno okolico, oba pa začasno poslujeta še vedno v istih prostorih. Skupni dispanzer upravlja kuratorji z zastopniki ljubljanskega in okoliškega dispanzerja.

Protituberkulozni dispanzer je lani izvršil 5595 zdravniških preiskav, v 1321 primerih je bila ugotovljena tuberkuloza. V 30 primerih je bila ugotovljena odprta tuberkuloza. Dispanzer je opravil nadalje 5756 rentgenskih pregledov, 83 preiskav izmečka in 366 sedimentacij krvi. V teku lanskega leta je bilo izvršeno 401 zdravljenje z pneumotorakom. Vseh pregledov je bilo opravljenih 11.795, sestre so obiskale 428 domov, intervencij za socialno pomoč pa je bilo 257.

Zaradi majhnih sredstev je bila podeljena socialna pomoč le v redkih primerih in so znašali stroški zanjo samo 1.968 din.

V dispanzerju so izvršili sistematske kakor tudi periodične preiskave šolobvezne mladine, šolskih učiteljev, dijaskih gospodinjav, vajencev in sportnikov. Samo med vajenci je bilo sistematsko preiskanih 830 vajencev.

Dispanzerski sestri sta razen notranjega dela v dispanzerju posvetili vso skrb obiskom družin bolnikov po domovih ter iskali socialne pomoči pri socialnih in dobrodelnih društvih in organizacijah.

V vsakem primeru odprte tuberkuloze pljuč in ogrožene okolice, posebno, če so se v tej okolici nahajali novorojenčki in nedorasli otroci, je dispanzer skušal izvršiti najstrožjo izolacijo bolnika, kar je v večini primerov uspelo. Le v nekaterih primerih je bilo potrebno poklicati sodno ali policijsko pomoč.

Sodelovanje z bolniškimi blagajnam in z zdravstvenimi ustanovami je bilo z malimi izjemami zelo tesno, kar je dispanzerju zelo olajšalo delo. Težave so pa bile s potujočimi bolniki, ki hodijo od kraja do kraja in povsod prosijo ter se pritožujejo. V socialno-higijenskem pogledu je bil dispanzer v trajni zvezi s socialno-političnim uradom mestnega poglavarstva, socialno-zdravstvenim odsekom banske uprave ter z ostalimi socialnimi in karitativnimi organizacijami v našem mestu. Vse dajatve socialnega značaja za pomoč tuberkuloznim bolnikom in družinam so izvršale po večini iz sredstev zgoraj omenjenih uradov in ustanov ter so znašale lani 2500 din. Brez tega sodelovanja bi dispanzer s svojimi skromnimi sredstvi 120.000 din na leto ne bil sposoben, da vzdržuje osebe, ki nudi tudi socialno pomoč svojim bolnikom.

Vprašanje prostorov in osebja

Tudi v preteklem letu so bile težave z oddajanjem otrok v zdravilišča. Ugotovljeno je bilo, da je nad 75% bolnikov, ki so bili potrebni zdravljenja v zdraviliščih, moralo predočiti čakati na mesto. Ker niso bili sprejeti v zdravilišče, se je zdravje mnogih tako poslabšalo, da zdravjenje ni bilo več potrebno ali pa so med tem že umrli. Nujno potrebno je, da se vsaj za zdravljenje tuberkulozne mladine preskrbi več mest v zdraviliščih, da se ohrani toliko dragocena življenja.

Od 1.1931 opravlja osebje dispanzerja svoj nevarni poklic brez fiksnih namestitve in brez upanja na zaščito v primeru osemoglosti. Nujno potrebno je, da se vse osebe čim prej prevzame v sestavo osebja mestnega poglavarstva, ki je po zakonu dolžno, da ustanovi in vzdržuje svoj lastni dispanzer.

Prostori sedanjega dispanzerja v poslopju okoliškega urada so pretesni in tudi iz higijenskih razlogov neprimerni zaradi dvojnega obiska. V istih prostorih ordinira tudi specialist za tuberkulozo za člane OUZD.

S prevzemom protituberkuloznega dispanzerja bi nastalo veliko vprašanje novih, današnjemu stanju epidemiološke vede primernih prostorov. Pojavlja se obremenjenost namestitve več drugih zdravstvenih in socialnih ustanov, tako mestnih, banovinskih in državnih ustanov, ki so raztresene po mestu v javnih in zasebnih hišah. Čas je, da dobi moderno mesto, kakor je Ljubljana, tudi primeren Dom zdravlja, kjer naj bi dobile krov vse ustanove socialno-zdravstvenega značaja v Ljubljani, tako mestne, banovinske, državne in druge.

Za skupen dom zdravja

Čuli smo, da je prišel tudi agliti Rdeči križ akcijo za ustanovitev lastnega doma, kjer naj bi imela svojo streho neregovna bolnišarska organizacija, kjer naj bi bili prostori za javna zdravstvena predavanja in za druge socialno-zdravstvene akcije.

Ali ne bi kazalo, da bi se vse sile občasti, javnih in zasebnih ustanov in tudi Rdečega križa združile v eno skupno akcijo za ustanovitev Doma zdravlja.

Potrebna je bolnica za jetične

Velika ovira za pobiranje tuberkuloze v Ljubljani je nemožnost izolacije bolnikov z odprto tuberkulozo. Zeleni je, da se končno le posreči ustanovitev bolnice za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov z izolirano za bolnike z odprto tuberkulozo, ki so svoji okolici nevarni.

Izkušaja kaže, da za mnoge bolnike zaradi prenapolnenosti ni dovolj prostora v bolnici in da se mnogi bolniki odločno protivijo zdravljenju v bolnici, kjer razmere

tudi za lažje bolne na pljučih niso primerne. Zato mnogi raje ostanejo doma, se ne zdravijo redno, medtem pa se bolezen slabša in postane nevarna za okolico. Brez izolirnice, ki pa mora biti takšna, da se je bolniki ne bodo bali, v mnogih primerih ni možna izolacija članov družin, zlasti otrok.

Potreben je tudi azil za jetične

Druga težka ovira za uspešno borbo proti tuberkulozi so bolniki brezdomci, zlasti bolniki z odprto tuberkulozo. Po večini niso pristojni v Ljubljano ali pa so celo tuji državljani. Le redko se posreči takega bolnika spraviti v pristojno občino. Občine se branijo takih bolnikov ali pa jih ne

priznajo za svoje občane. Tem revežem je treba dati možnost za skromen obstoj, ker jim ni mogoče dopovedati, da s prosjačenjem od hiše do hiše okužujejo zdrave ljudi. Za vse take ljudi je nujno potrebna ustanovitev vsaj začasnega zavetišča ali azila, predvsem za brezposelne z odprto tuberkulozo, ki nimajo stalnega bivališča. Zeleni bi tudi, da bi bila kmalu v Ljubljani ustanovljena gozdna šola v korist jetičnih otrok in v čast mesta. Ako hočemo rešiti problem tuberkuloze, pa je končno potrebno, da se zboljša socialni položaj najsihibejših plasti prebivalstva, predvsem pa je potrebno, da se vendarle dokončno odpravijo nehijska kletna stanovanja, adaptirana podstrešja in stanovanja po barakah.

Bežigradjci se ne pustimo smešiti

Odgovor na neprimisljen epiz

Ljubljana, 20. januarja

Gospod urednik! Vs. naši dnevniki naglašajo pri vsaki priliki, da je naš Bežigrad najbolj zdrav in v svojem naglem razvoju modern del Ljubljane z najlepšo bodočnostjo. Imamo najlepšo in največjo gimnazijo, največjo in najlepšo meščansko in narodno šolo, široke ravne ceste in dobro upravljane ulice, ob Tyrševi cesti visoke nove hiše, sodobno kavarno in vrsto dobrih gostiln. Ob ulicah pa imamo lepe, z vsem komfortom (vodovod, elektrika, plin) opremljene moderne vile sredi najskrbnejše gojenih vrtov. Naš Bežigrad je od začetka pomladi do zime en sam velik vrh cvetočih gred in plodnega sadnega drevja. Posestniki hiš in vil naravnost teknujejo med seboj v gojenju cvetja in ovočja. Lepo je pri nas tem bolj, ker nam je treba le par minut hoje, pa se šetamo med zelenimi travniki in njivami, ob logih in gajih ter se pri tem naslanjamo nad krajno panoramo naših slikovitih kamniških in sosednjih planin in snežnikov.

Ko leži pri vas v sredini mesta, a še huje proti južni strani, čista megla, je pri nas le rahla zamoglost, ko vas poleti duši vročina in tšče vsi mogoči neprijetni duhovali, prihajajoče ne le iz Ljubljaničine struge, temveč tudi iz starih pravih ulic, pihlja pri nas za Bežigradom navadno takoj od opolne načale rahla sapa. Tako ni pri nas nikoli soparice in smradu temveč vlada zmerom prsten gorenjski zrak. Samo solnce je pri nas, po drevju pa pojo vse leto cele jate ptic, kosov, sinic, ščavkavcev, liščkov in kajpa veselih vrabčijh pretopčev.

Ponavljaj torej da je lepo, zdravo, zelo prijetno pri nas za Bežigradom. In zmerom napredujemo, se lepšamo, razsemo, se raztezamo. Avtobusse zveze imamo, tudi že javno uro in upamo, da kmalu dobimo še cestno železnico tja na Posavje. Ko kontno moderno urede Tyršovo cesto in bo mesto nadaljevalo s hodniki ob obeh straneh, ko dobimo še več žarnic in obločnic po ulicah, ko Bežigrad docela zadovoljen.

Zato pa smo strmeč, ko smo čitali, kako je ljubljanski pisatelj tam iz Sentpetra v 10. številki Gledališkega lista skušal osmestiti in ponižati naš Bežigrad. Avtor je profesor Od profesorjev smo vajeni temeljitosti in znanstvene objektivnosti. Pa čeprav lapeševce in dramatik se vendar ne sme dati zanesti po svoji domišljiji tako, da je njegov opis napaden in krivičen.

Takole nas je naslkal g. profesor Ferd. Kozak, ko je pisal o svojem »Prof. Klepecu« (str. 79):

»Ta malo smešna in brčkone tudi malo žalostna zgodba se odigrava v omejenem ljubljanskem predmestju, na Viču, za Bežigradom ali drugod, kjer so za hrbtom starih, napol kmečkih hiš na kredo prižigali vrsto svetlo prepleksanih kurnikov iz betona. V svoji lezavji gospoščini se zde brez pravih korenin postavljeni tja in kakor bi ne bili do kraja izgotovljeni.«

Odgovarjam le za Bežigrad, ker Vič se lahko sam otrese takih neresnic. G. profesor piše o nas, da smo »moderni« (z narekovanji), torej tudi, da nismo moderni. Naše hiše in vile pa so projektirali oziroma zgradili arhitekti Šubici in Mušiči, priznani moderni mojstri in so torej tudi njih objekti moderni (brez narekovanja).

Pa naj vpraša g. profesor nestrokovnjak modernega strokovnjaka vseuč. prof. dr. Kasala. Kejkop ko naše hiše in vile svetlo prebarvane (ne prepleksane), saj smo v Beli Ljubljani in menda vendar niso našemu dramatik terno barvane stene lube? — In kurniki? Kje jih je videl? Morda misli s kurniki male vile le za eno družino? Prav hiše so sredi vrtov, popolnoma v slogu vrtnega predmestja ter na-

tančno po predpisih modernega mestnega stavbnega reda. Kaj je gimn. profesorju lažnja gospoščina in kje jo je videl? Res je, da naše hiše in vile nimajo pravih korenin, ker niti za Bežigradom betonski temelji ne poganjajo korenin. Če pa hoče g. profesor reči, da je lastniška stalnost teh poslopj dvomljiva, je taka trditve breznačrta in netaktna. Lastniška stalnost je edino naša skrb, plod naših trudov in naše štednje, ki si je ne damo celo smešiti. Podjetnost iz lastnih žrtv je samo hvalevredna. G. profesor pa se ji posmeje in nam je vrge v obraz očitke: na kredo t. j. na dolg ste zidali, smešno bahavi berač!

G. Ivan Hribar, v svojem času najpomembnejši in najodličnejši ljubljanski župan, je izjavil pri neki priliki: »Dolgevete? Prav je. Kdor ima kredit, ima dolgove. Tudi jaz jih imam in jih ima čezni predsednik! Kdor nima dolgov, gotovo nima kredita, ker je slab, zupanja neveden človek. Treba je le dolgeve v reči odplačevati in jih znova delati in zopet odplačevati: le tako svet napreduje.«

Sicer pa je večina hiš in vil pri nas bila takoj je že dolge ali pa bo kmalu plačana, torej brez dolga.

Za vsem Bežigradom in sva hrbtom starih napol kmečkih hiš ali vil enačiatna rih, napol kmečkih hišic nobenih novih hiš ali vil. Ene sama kmečka hiša z vsemi gospodarskimi poslopji je v bivši gramozni jami, solidno, ugledno gospodarstvo in v lepem redu. Pač pa uate celo sreči ljubljanskega mesta vrste starih, kamnitih, zatolnih podrtj in celo hišev.

Pa celo na Bežigradska srca in opremo naših sob se je skopal preveč ambiciozni profesor s svojo kritiko. Takole je zapisal:

»Človeška srca žive tod (namreč za Bežigradom, v čem in drugod) kakor v mize kovinske škatle zaprta z verovano v kričee slagerje radia in v sentimentalne kinematografske operete.«

Odkod, za vraga ima g. profesor tak vtisk? Ali ni bil še nikoli pri nas? Morda on sam »stoji ob stran resnega življenja ter se je umeknil v neki svoj, resničnosti tuj svet? Pri Bogu, Kozarjeve igre nisem videl, toda iz navedb v ocenah mi je vzrasla brčkone malo žalostna slutnja, da je »Profesor Klepece morda — avtobiografirčen.«

Mi Bežigradjci v svojih sna kredo pozidanih kurnikih iz betona in v svojih »mrzlih kovinskih škatlah« — torej v dveh sortah poslopji! — prav gotovo nimamo zaprtih src, temveč nasprotno kar na stečaj odprta. Za svoje familije, za svoje otroke delamo po službah po svojih obitih, trgovinah in podjetjih, najazličnejša društva imamo, bomo za vse mogoče socialne in kulturne namene, pa čitamo pridno knjige in časopise, zahajamo vrtaj na koncerte in v gledališče ter smo torej duhovno prav razgibani. Kar se tiče kričee slagerje in operet iz radia, pa daleč zaostajamo za središčem mesta, kajti pri nas goji le vrste umetnost le troje četvero gost in, dočim imate v centru radio-aparatu za tak repertoar nič koliko. Ne mi nismo topon pasivni in do razvoja vseh, tudi pozitivnih, problemov apatični, skratka pri nas ni Petrov Klepece.

Pa kako je v svoji domišljiji naslaskl notranjost naših stanovanj! Poslušajte!

»Stene po stoh: praznola diha med njimi in edina sled domčnosti je mlačni duh po kuhinji... Vsa oprema je kakor bežast smeh obestnega brezokusa malomeščanske periferije. Tu se družijo tovarniška šara s podčodovnimi odtitmi naslanjač... Po stenah barvisti tiski... brezdušna povprečnost, bahata v svoji našarjenosti... itd.«

Ne vem, če diši po naših hišah tako kakor pri Flogovcu, pri Slamiču ali pri Se-

stici, vsekakor pa zdaja naš »mlačni duh« ne le sled domčnosti, temveč tudi sled nepravilnih stih. In mislim, da ta »stela« niti liriku prof. Ferd. ni zopr. Praznola in našarjenost se zlikujeta. Da ima večina tudi pri nas tovarniško pohištvo, je res, toda koliko Ljubljaničani si je neli dalo specialno zase po posebnih arhitekturnih projektirani in po posebnih mizarjih izdelati notranje opreme? Nove vile pri nas imajo večina novo pohištvo in kar imajo podčodovnih kosov, so te prav posebn, ne le pietetne vrednosti. Morda prof. Klepece niti tega ne ve, da je najstarejšo pohištvo vseh najbolj dragoceno.

In barvisti tiski po naših stenah! Res je, mnogo jih je, a še mnogo več po hišah starega mesta! Čelo profesorju, avtoru, ti in trgovci jih imajo. Toda za Bežigradom je tudi več hiš, ki nimajo več niti enega barvističnega temveč izključno le izvirne slike, grafike in celo »zrtne kire«. Ta trditve ni bahavost, nego čista istina in je generalizirajoča pametovanje izraz brezdušne povprečnosti in navadnosti.

Obično smo morali zavrniti lahkomišelnosti zasmeš g. profesorja ne samo morda iz naše lokalne občutljivosti, temveč iz načelnih razlogov. Mar naj se začne med ljubljanskimi mestni deli tekma v medsebojnem zafkavstvu in bahanju? Ali naj Prule zasmejujejo Sentpetrčane, Mirjevali Šikarje, Bežigradjci Močane itd in jim očitajo kurnike na kredo in brezdušnost? To bi lahko storil vrak topoglav pisum, toda javnost bi ga učarila po prstih.

Zakaj vsi smo enakopravni meščani enakih dolžnosti in zahtevamo medsebojno spoštovanje. Rame in pravične kritike se ne bojimo v nobenem, najmenj v Bežigradskem delu mesta, puhlo smešenje pa občino zavrnemo.

Hvala vam, g. urednik, za svobodno besedo!

Bežigradjci

56 let »Kmetovalca«

Z 12. številko je končal kmetijski strokovni, stanovski in gospodarski list »Kmetovalec« 56. letnik izhajanja.

Čeprav »Kmetovalec« ni potrebna bučna reklama, vendar želimo opozoriti na ta list, ker je kmetu, ki hoče napredovati nujno potreben. Sicer so to spoznali že mnogi kmetje sami, saj so klub pomanjkanju gotovine, še vedno našli denar za naročnino, Kmetovalec jim je pa bil strokovno vsestranski svetovalec, ki ga pač niso hoteli pogrešati.

Posredoval je nove izsledke v stroki, kadar so bili praktično upotrebljivi in prikazovali za naše prilike, sicer pa je opozarjal na načela kmetijske znanosti ter praktična dogajanja in izkustva, ki ravno v kmetijstvu nikoli niso in ne bodo dovolj naglašena in izčrpana. Koliko tega gradiva je »Kmetovalec« objavil in s tem slovenskemu kmetu pomagal k napredku, dokazuje splošna uporaba teh nasvetov v praktičnem gospodarstvu na naših kmetijah. Dokazuje pa tudi bibliografija kmetijske strokovne literature, ki jo je pred kratkim izdala Kmetijska zbornica. V tej knjizi, kjer je zbranih čez 10.000 razprav in knjig iz kmetijske stroke, niso večina značilo K., kar se pravi, da je dotično razpravo prinesel »Kmetovalec«.

»Kmetovalec« ni samo strokovni list, temveč tudi gospodarski in stanovski. Nikoli se ni spuščal v brezplodne polemike, dokler vprašanja niso dozorala za reševanje. Predno pa je nastopilo takšno stanje, vedno je list nastopil v obrambo gospodarskih in stanovskih interesov kmetu z tehtnimi razlogi in odločno zahtevo. Ta stroga nepristranost v vseh obravnavanih vprašanjih je v naši javnosti splošno priznana in temu je tudi pripisati priljubljenost glasila med kmeti.

Gornji tradiciji zvest je tudi letošnji letnik. Vredilo bi nas predreči, ako bi našli vse objavljene tehtne razprave. Omenimo le, da je vsebina pestra ter vsestransko poučna in da so se v listu obravnavale vse panoge kmetijstva, s čimer se do sedaj noben drugi kmetijski-strokovni list ne more ponasati. Posebej opozarjamo na poljubno pisane in praktično poučne prispevke g. Gorčičana pod naslovom »100 nasvetov in pobud«, kakor tudi na razprave o znanstvenih in praktičnih poizkusih naših priznanih strokovnjakov. Med stanovskimi in gospodarskimi razpravami, pa bi omenili temeljite uvodnike, kakor tudi važne razprave iz zadružništva, zunanje in notranje trgovine.

Razni drugi strokovni listi v državi radi prinašajo ponatise iz »Kmetovalca«, kar dokazuje, da ima slovenski kmet glasilo, ki se tudi drugod upošteva.

DEDNOST IN DEDIŠČINA

— Ali je podedovala po očetu tudi lepota?

— Ispoto? Še mnogo več, celo parfume-rjo.

Rijavec Vladimir:

Pogled nazaj

Dan za dnem vprašujemo gospoda učitelja, kdaj bo nastopila tista važna ura, ki nam je toliko pripovedoval o njej. Pa se le hudomušno smehlja in skomiga z rameni. Nadzornik da pride vedno popolnoma nepričakovano... ko se ga bomo najmanj nadejali, takrat bo vstopil... mogoče, da že v tem trenutku prisluškuje pri vratih. Bog ve! Vse je mogoče! Zato mir, mir, mir!

In v razredu je mir. Poslušni smo; odgovarjamo tiho, zagrnjeni, kakor bi se bali lastnega glasu. Nekaj nas tišči, nam ne pusti dihati. Vedno nam je pred očmi velik, ogromen... s strogimi očmi... z dolgo črno brado... z ostrim, grobnim glasom, da se še med odmorom nobeden ne upa iz razreda, kaj razreda, niti iz klopi ne! Počasi, previdno drobimo vsak svoj kos kruha, ki po licih sodim, da ne tekne nikomur.

Le Jeršek se ni spremenil! Govori glasno, pokuka sem pa tja na hodnik in nas straši: »Videl sem ga! Videl sem ga! Tako je hud da kar šine zvenkečje... in čisto mraz je na hodniku! Brrrr!« — Se smeje nato našim velikim očem in bledim obrazom. Seveda on se lahko! Repetent je in je šla ta nadse važna ura že davno mimo njemu! Lanko leto menda.

A lepega dne:
»Jutri... Da da, jutri! Nikar me ne glajte tako drbele!« Preveč neradno so padle usodne besede da bi jim moral verjeti!... Vse prevč strahne so! Strašne, da bi človek mimogrede zbehal od njih!... Ne, ne! Gospod učitelj se nabiž šali!

Mama mi je povedala, da sem se ponoči hudo premetaval po postelji. Kalo se ne bil... Ta mama niti ne ve vsega it.

boljše, da ne ve: sploh nisem zatnil očesa! S prebujajočim se jutrom je rastele nemir v meni.

Na poti v šolo sem dohitel Jerška.

»Danes torej...«

»Kaj danes?«

»Nadzornik...«

»Prava reč!... Ali to ti rečem!... Sve-tla resnica! Kol nosi s sabo in na mrtvo premlati vsakega, ki kakšno narobe zine! Tudi velik je in izgleda še večji, ker nosi cildinder!«

Tako? — V kolonih mi je klečilo. Sredi stopnice sem se ustavil... in premišljam: bi-li stopil v razred ali obrnil prstidomu... Se je čas... Se je čas... Ne, nič več: sluga je z velikim zvonom oznanil osmo.

Mir, popoln mir. Gospod učitelj niše po tabli riše računa. Kreda cvili pod njegovimi kremkimi prsti da me strasa in je ves hrbet v kurji polti. Najrajši bi pobegnil. Komorkoli!

Ze pol ure dvigujem palec. Strašno slabega se počutim v trebuhu in nogah. Pa nič! Gospod učitelj piše, piše, piše... in se ne zmeni za nikogar. Stiskam zobe. Ne, ne bom zdržal dolgo! Vem, da ne bom! Gospod učitelj...! Napeto zrem v njegova pčica: reka me že boli... Uuuu! Kaj če mi zgođi kot se nečtetokrat Jerini? Dviguje palec cin ga dviguje, vzdihuje, steka, mrmra, se znoji... in ko mu gospod učitelj nemigne naj pihli, kamor treba, le vedno še prenozo. Bog nas varuj! Kličejo slugo, ki pokuka pri vratih reče: »Ab!« iz-girne in se kmalu spet pošavi z mletjo ter zvrhano smetlično žaravino v rokah. Uuuu!... Pred očmi megla... mrak... tma...

»Dobro dan Jerška!« — Nadzornik... — A...! Nili... Miliha, gospod brez cildinda, brez brade in brk. Prijazno se smehlja in

je podoben Ogrizkovemu očetu. Le plešast...

Pa je le nadzornik! Gospod učitelj je skotil k njemu ter ga spoštljivo pozdravil.

»Vstanite!« — In mi kot sveči! Tudi jaz!... Slabost? Kakor je prišla, tako je minila!... Jeršek pa pošteno laže!... Sveta resnica, ph!... Mimogrede sem se ozrl in ga ujel, kako je izplazil jezik. Še bolj kakor Nandi!... in sem smatral do tedaj Nandita za absolutnega mojstra! No!

Spet je živahnejše v razredu. Mora je pobegnili, dihamo laže, gorijo nam lica...

Gospod učitelj spruše. Poštevanko, slovnico. Gladko teko odgovori — le kdaj pa kdaj kdo zastane in zardi pri tem ko kihan rak.

Plešast je, plešast, gospod nadzornik! Debele načrtnike nosi, da so njegove oči, kakor me pogleda šila ogromne in izbuljene. Levo roko tišči v žepu, z desno si pridržuje brado in se venomer spreha. Sedaj je pri tabli, potem pri vratih... sedaj pri Jeršku... ob meni... pri oknu. Desni čevlji mu nalikajo škriplje. Zk-krak-žk-krak-žk.

Dovolj! — S prijaznim glasom vprašuje, katere pesmi znamo na izust. Stefan de-klamira... tiho, skoro brezglasno... ka-šlja... preneha... sede... Če zna kdo še katero, ki je ni v šolski čitavici!

Molk. Kratke nemir v zadnjih klopih...

Začuden učiteljev pogled... Jeršek? Za-res Jeršek? Je to mogoče?

Gospod nadzornik mu dobrohotno

Radioprogram

Nedelja, 21. januarja.
8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Kmečki trio. — 9: Napovedi poročila. — 9.15: Prenoš cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (rav. Jože Jagollec). — 10: Komorni zbor (plošče). — 10.30: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 12: Pismo polje (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Ruski sekstet in duet harmonik (brata Golob). — 17: Kmet. ura: Zbiranje bolezni in škodljivcev na trti (Vladimir Kureti). — 17.30: Pevski zbor »Zora« s Slov. Javornika. — 18.30: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 19: Napovedi poročila. — 19.20: Nac. ura: Ob stoletnici muzejskega društva za Slovenijo. (Dr. Rajko Ložar). — 19.40: Objave. — 20: Koncert radijskega orkestra. — 21.15: Violinski koncert prof. Jana Šlajsa (pri klavirju Ruža Šlajsa). — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Lahki neg. naokrog (plošče).

Ponedeljek, 22. januarja.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Odmevi iz češke glasbe (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldnjski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvena ura: Mladeničem in mladenkam (dr. Antan Breclj). — 18.20: Slovanske rapsode (plošče). — 18.40: Doba čitalnic in taborov na Primorskem (dr. Jože Lovrenčič). — 19: Napovedi poročila. — 19.20: Nac. ura: Pero Burman o 25letnici smrti (prof. Safet Burman). — 19.40: Objave. — 19.45: Več manire — pa brez zamere (Fr. Govekar). — 20: Donatka zabava (plošče). — 20.45: Ura slovenske glasbe, sodelujejo: pevski zbor »Sloga«, solisti Polčka Rupnikova, Tone Pe-

trovič in povečan radijski orkester, dirig. Heri Svetel. — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Kvartet mandolin.

Torek, 23. januarja.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Skrivnost krvi (Rafael Bačar). — 12: Prihujbeni napravi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldnjski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Vsakemu nekaj (plošče). — 18.40: Filozofija gospodarstva malega naroda (dr. France Veber). — 19: Napovedi poročila. — 19.20: Nac. ura: Državna gospodarske Jugoslavije (Kosta Popović iz Beograda). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Paul Whiteman n. njegov orkester (plošče). — 20.20: Dve zabavni enotanki: 1. Čili Kečev: Pačec trgovca Petra Baharja (zvočna igra iz časa po svetovni vojni). 2. Joci Korhan: V zaklonišču. (zvočna igra iz naših dni). Izvajajo člani radijske ter družine, vod. ing. Iv. Pengov. — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

Sreda, 24. januarja.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Poljski napravi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Veseli spomini (plošče). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: a) Nastanek in razvoj padala (Janjo Colnar). b) Za mlade naravoslovce (g. Miroslav Zor). — 18.40: Slovenske pravne starine (dr. Joci Zentari). — 19: Napovedi poročila. — 19.20: Nac. ura: Reportaža z otoka Brača (Luka Fertit iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenoš iz ljubljanskega opernega gledališča, v I. odmoru: glasbeno predavanje (Vilko Ukmar), v II. odmoru napovedi poročila.

MALI OGLASI

deseta 50 par. davek posebej Prekliti izjave deseta Din 1.— davek posebej
za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

Pernice

izgotovim na željo tako po izbiri perja Razne PERICE in PTH vedno v velikih količinah na razpolago

RAZNO

deseta 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5.— Din

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke.

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

MALI OGLASI

»Slov. Naroda«

inajo

sigurno uspehi

MIZARSKE STROJE

nove in rabljene, nudim iz zaloge v Ljubljani, odnosno za takojšnjo dobavo iz tovarne. Zalogo si lahko brezobzorno ogledate. — Specialna trgovina strojev DOVŽAN IVAN, Ljubljana, Franciškanska 4, telefon 45-42. 334

SNEŽNE ČEVLE

in galoše popravlja »Express«, Sv. Petra cesta 6. 349

VSAROVKINSKO POMISLOVO še vedno po starih cenah dobavljamo v moderni in solidni izdelavi tvrdka »Oprava«. Celovška 50. Sprejemajo se naročila 6. L.

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14.

50 PAR ENTANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic Velika zaloga perja po 7.— din »Julijana«, Gosposvetska c. 12 4. L.

RETŠEJE

ENO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

DIJAKA SPREJMEM

na vso oskrbo za ceno din 400 mesečno. — Naslov v upravi »Sl. Naroda«. 368

PRODAM

deseta 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5.— Din

OREHOVA JEDRCA

nova, sortirana cvetlična med in medicinsko dobite najceneje v

MEDARNI

Ljubljana, Zidovska ul. 6 2 L.

OGLAŠUJ

»Slovenskem Narod«

DOBRE SMUČI

kompletne s palicami in vezavo za odrasle od 150.— do 180.— din in sanke dobite pri izdelovalcu Fajfarju, Trnovska ul. 25. Prva skakalne smuči po naročilu. 350

KROJASKO PEČ

malo, prodam. Kavškova ul. 13 pritičje desno. 358

KUPIM

deseta 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5.— Din

ZAGINE ODPADKE

jelove in smrekove, suhe, kupujemo vsako količino. Pogoj je, da so brez skorje. Ponudbe na Zagrebačku dioničku tvornicu papira, Zagreb 2. 351

VOZICEK NA PERESIH

dobro ohranjen, kupim. — Magovec, Križovljan pri Varazdinu. 364

SLUŽBE

deseta 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 5.— Din

PERFEKTNJA KUHANICA srednjih let, želi mesto v Kraju ali izven Ljubljane. Naslov: Marija Sinkovec, Medvode — pošto ležeče. 365

15 LET STAREGA FANTA bi rad dal učiti, najraje za mizarja, ker ima za to veselje. Brejč, Zadruga, p. Duplje na Gorenjskem. 366

DOPISI

Najmanjši znesek 5.— Din
deseta 50 par. davek posebej

MLADO VDOVO ALI LOČENKO

priklupne zunanosti, do 30 let staro, po možnosti z lastnim stanovanjem, želi radi trajnega prijateljstva spoznati premožen gospod. — Ponudbe na upravo »Sl. Naroda« pod šifro »Eros«. 360

LEPO PRIJATELJICO

ki se ji hoče življenja, želim spoznati. Starost do 20 let. — Ponudbe po možnosti s sliko na upravo lista pod šifro »Ljubezna«. 363

VDOVEC

50 let star, brez otrok, s stalnim zaslužkom, se želi poročiti, ev. skupno gospodinjstvo. Naslov v upravi »Sl. Naroda«. 357

SMUČI

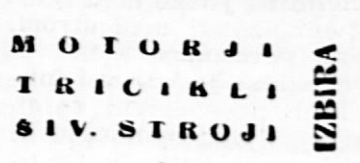
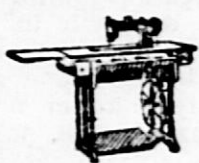

kompletne s palicami za otroke din 150.— za odrasle od din 195.—

BANJAI — Ljubljana,
MIKLOŠICEVA CESTA 20.

SIV. STROJI

NAJNOVEJSI OTR. VOZICKI

igracni vozicki, skiroji, avtomobilski, kolezni deli

TRIBUNA F.B.L. LJUBLJANA

Karlovska c. 4 — Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26
Ceniki trankoi

SAMO NEKOJIKO PAR VEC
in Vaše zarave je sigurno zavarovano

Neprimerno bolj fina in zdrava

Najboljši vodnik na radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

spoređi evropskih postaj na vseh valovih, strokov. članki roman. novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled nagradnih natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran.
UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.
Mesečna naročnina samo 10.— dinarjev!

NARODNA

TISKARNA

LJUBLJANA

KNAFLJEVA 5

IZVRŠIJE VSE VRSTE TISKOVNI
PREPROSTR IN NAJFINIŠE

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težki izgubi našega nepozabnega soproga, očeta, brata, tasta in deda, gospoda

dr. Otona Papeža

predsednika deželne sodišča v p.

s tolažilnimi besedami lajšali žalost, ki so spominu predragega pokojnika poklonili lepo cvetje in ga prijateljsko spremlili na njegovi zadnji poti.

LJUBLJANA, dne 19. januarja 1940.

Zalujoča soproga z otroci
in ostalo sorodstvo

E. C. Bentley:

„Skok skozi okno“

ROMAN

Zaključujem: V noči umora je pripovedoval dozdnevni Manderson v spalnici gospe Mandersonove zgodbo, ki jo je bil povedal že Martinu, da je namreč Marlowe na poti v Southampton. Ko je storil ta previdnostni ukrep, je ugasnil luč in legel oblečen na posteljo. Čakal je, da bo — kakor je domneval — gospa Mandersonova zaspala. Potem je pa vstal, odšel v nogavice skozi sobo s pokojnikovo obleko in čevlji pod pazduho. Z roko je še nekoliko bolj odprl okno, preskočil železno ograjo balkona in padel na mehke travnike. Vse to se je lahko zgodilo pol ure po njegovem prihodu v Mandersonovo spalnico, v katero je vstopil po Martinovem pripovedovanju ob enajstih. Kaj sledi iz tega, naj presodijo čitatelji in oblasti. Truplo je bilo najdeno naslednjega dne zjutraj obločeno. Marlowe se je pojavil ob pol sedmih zjutraj v Southamptonu.

Končam to poročilo v svoji sobi v hotelu v Marlstonu ob štirih zjutraj. Odpeljem se z opoldanskim vlakom in takoj po povratku izročim rokopis v vaše roke. Prosim vas, da sporočite njegovo vsebino policiji.

PHILIP TRENT

X.

Prihodnji mesec je bil za Trenta čas, kakršnega še nikoli ni bil doživel. Gospo Mandersonovo je vi-

30

del večkrat in vedno ga je begala hladna vljudnost, držeča se prav sredi poti med površnim poznavstvom in prvo stopnjo tesnejšega zblizanja. Bilo mu je jasno, da se je zgodilo nekaj nezakonitega. Nudilo se mu je nekaj prilik, ko je čutil, da se je hotela vrniti k zadnjemu razgovoru, toda vedno se je temu v strahu izognil. Nekega dne ga je povabila na čaj. Sprejel je povabilo. To je pomenilo, da ga neposredno izziva na boj.

Ta čas, ko je nalivala čaj, se je s tako lahkoto pridružila njegovemu nekoliko nervoznemu pripovedovanju. Je upal, da je izpremenila svoje nazorje. Zdelo se je brezskrbna in nasmejana, izprehajal se je po sobi in mu kazala svoje drobne zaklade, med tem se je pa njegovim vprašanjem glasno smejala in zbijala šale. Ko jo je prosil, naj zaigra kaj na klavir, je takoj privolila.

— Rojeni ste za glasbo, — je dejal, ko je končala. — Vedel sem to, še preden sem vas slišal igrati.

— Igram mnogo in dolgo. Toda kdaj ste odkrili svoj talent? Zato, ker ste me videli v operi?

— Ne, — je odgovoril Trent, — vedel sem to že, ko sem vas prvič videl. — Pri tem se je zavedel, kaj govori in naenkrat je obmolnil. Preteklost je bila priklicana, nastal je molk.

Gospa Mandersonova se je ozrla nanj in naenkrat se je obrnila proč. Obraz ji je jela zalivati rdečica, potem pa je brž vstala od klavirja in sedla v naslanjač nasproti njemu.

— Vaše besede so naju privedle k tistemu, kar sem vam hotela reči. Prosila sem, da bi prišli da-

nes k meni, ker tega ne morem več prenašati. Vedno znova sem si zatrjevala, da nima pomena, kaj si mislite v tej zadevi o meni in da gotovo niste mož, ki bi drugim pripovedoval o meni, saj ste vendar zadržal svoj rokopis, da ni bil objavljen. Vendar pa ves ta čas čutim, da je to važno. To, kar domnevate, namreč ni res.

Pogledala je Trentu v oči. Trent ji je vrnil pogled.

— Od trenutka, ko sem vas spoznal, — je dejal počasi, — sem bil ...

— Hvala, — je dejala, ko ni izgovoril svojih misli do konca. toda naenkrat je zardela. Igrala se je z rokavico. — Toda zdaj bi rada, da bi zvedeli resnico. Nisem vedela, da vas bom zopet videla, — je nadaljevala, — toda čutila sem, da moram govoriti z vami, ko se je to zgodilo. Mislija sem, da to ne bo težko, kajti zdelo se mi je, da ne razumete. Razen tega lahko omožena žena bolje pove nekatere reči, kakor dekle. Potem sva se srečala in spoznala sem, da je to še mnogo težje, nego sem mislila. Vi ste to tudi otežkočili.

— Kako to?

— Ne vem. Ali pa vam. Ker ste ravnali z menoj tako, kakor bi tega nikoli ne bila pričakovala od vas. Vedno sem pričakovala, da me boste zopet ošili s tistim trdim, strašnim pogledom, kakor takrat, pri svojem drugem vprašanju. Namestu tega ste bili pa kakor vsi drugi. Bili ste prijazni in uslužni. Jela sem razumovati, da nočete govoriti o tem. Ali je tako?

Prikimal je.

— In zakaj?

Molčal je.

— No, naj povem do konca, kar sem hotela reči. Ko sem to spoznala, sem bila neodločna. To bi ne bilo mogoče, če bi bila kriva. Danes ste prišli k meni. Govorila odkrito.

Premagala je plahost, govorila je iskreno.

— Povem vam vašo zmotu, — je nadaljevala, ko jo je Trent vprašujoče pogledal. — To boste morali verjeti, gospod Trent. Vi veste, da sva se bila z mojim odtujila in veste tudi, kaj to pomeni. Znano je vam, da je bil zavzel napram meni sovražno stališče in bila sem dovolj neumna, da sem se temu upirala. Pojasnila sem vam to: moj mali družabni talent. Toda videla sem, da niste bili prepričani. Mislija sem, da je bil moj mož ljubosumen na Marlowa. Niste se motili. Vedla sem se neumno, ko ste mi namignili na to. To je bil tak udarec vprav ko sem mislija, da je moje pokore in težkih trenutkov že konec. V resnici ste me vprašali, dali je bil možev tajnik moj ljubček. Moram omeniti, da boste razumeli, zakaj sem bila vsa skrušena. To ste smatrali za priznanje. Mislija ste, da sem kriva ali vsaj skrivaj na zločinu. Morda sploh niste mogli imeti drugačnega mnenja. Toda to je bilo kruto.

Trent je povesil glavo.

Ko sem si nekoliko opomogla, ste bili že odšli, — vstala je, stopila k pisalni mizi, odprla predalček in vzela iz njega zanečateno kuverto. — Tu je rokopis, ki ste mi ga bili pustili. Prečitala sem ga večkrat in obdnevno sem vašo spretnost.

Nekdanje hude zime v naših krajih

Tudi naše prednike je zeblo — V hudih zimah so bila posamezna naselja po več tednov, pa tudi mesecev od rezana od sveta

Izredno ostra zima, ki je pritisnila nad vsa Evropa, nas spominja na ono v letu 1929. Tudi takrat je oklepal nenavadno hud mraz od juga do severa ter od vzhoda do zahoda vse evropske države. Toplomer je kazal takrat celo hujši mraz kakor sedaj, do 30 stopenj pod ničlo. Pa ljubljanski humor tudi v oni hudi zimi ni zmrznil, temveč je pogruntal, da so imeli v Gmejninih takrat 90 stopenj mraza. Nenavadno huda zima je bila tudi v južni Evropi, in zgodilo se je čudo, da je snežilo celo v Aleksandriji in Kairu v Egiptu. Poročila iz starih časov nam dokazujejo, da so tudi naši predniki mnogo trpeli od hudih zim.

Hude zime na Kranjskem

V starih časih promet še ni bil tako razvit kakor dandanes in je trajalo v hudih zimah pogosto po tedne in mesece, da so prišli ljudje iz samotnih, zasneženih gorstih vasi v dolino. Mnogo so trpeli od snega, zametov, mraza in gladi. Marsikdo je v snegu običal in zmrznil. V mnogih primerih pa so bili ljudje sami vzrok take smrti, zlasti na veselem Dolenjskem. V visokem snegu in hudem mrazu so se vračali, obteženi od preobilo zaužite kaoljice iz vinskih hramov, ter za večno zaspali v globokih zametih.

Cepprav poročevalska služba današnjega časopisa v starih časih ni bila tako razvita kakor dandanes, vendar imamo v tem pogledu tudi iz one dobe zanimive podatke. Bleweisove Novice so poročale 12. marca 1853 iz Gozda pri Kamniku: »Na višjih krajih kamniške okolice kakor na Gozdu, v Luči in Cernevcu se je pretečen mesec toliko snega naložilo, da ga tukajšnji prebivalci že od leta 1830 takšnega ne pomnijo. Na enih krajih, kjer ga je burja skup nanosila, doseže visokost 3 sežnjev, drugej je sploh po sežnju visok. V Luči pri Raku, mejašu med Kranjskim in Štajerskim, je celo 9 pedit visok. V sprico rečenega vam pričujočo žalostno prigodo podam: Simen Urh, po domače Kveder iz Spodnjega Hriba Nedeljske fare nad Kamnikom je dva dni zaporedoma čez Cernevec v Gornji grad na Štajersko pešal, se je revček javljati ni nadjal, da je bila zadnja pot. Ni ga bilo nazaj. Na Cernevcu je v snegu običal ter zmrznjen svojo dušo izdihnil. Vdova s 5 otroci joka po njem.« Leta 1854. so pisali s Koprivnika na Gorenjskem: »Od vseh Svetih L. L. do božiča ni bilo todu družega vidi to kosta in merna megla, ki je ravnala po vejah dreves, ne ivja, tudi pozelec, ampak nekaj garjev led, ki je vsaki dan težji prihajal. Imenovana zmrznelina je bila ostra kot žaga, da je človeku, ki je skozi hosto šel, če se varoval ni, obraz razpraskala, in vedno težji na drevesnih vejah prihajajši je verhe in močnejše veje pokvečala in do čišesa sadnemu drevu in po gozdiščih napravila to, da bi mrtvič do gozda ne toča

pobila. Dreve povsod štule kvišku moili. Deset let bo preteklo, preden se bodo gozdi in sadno dreve obrasli.« Dne 30. januarja 1855 so točili z Gorenjskega, da je pritisnil tako hud mraz, da so vse fužine zamrzle in so ljudje ob vsak zaslužek. Dne 16. februarja 1856 pa so pisali z Bleda: »Na sv. Tomaža dan smo imeli — 17 stopenj R. Led se je na jezeru trikrat napravil: na novo leto, 17. dan januarja, tretjič 30. januarja si pa nismo upali derast. Povpraševal sem stare može, pa nobeden trikrat v eni zimi ledu na jezeru ne pomni.«

Z Dolenjskega so poročali 7. februarja 1858: »Potoki in reke so letos tako zamrzli, da se po ledu čez nje hodi. Ceravno se majhno nad Catežem stekate Kerka in Sava, je vendar vsa voda tako stisnjena bila, da je pri Cateškem brodu Sava tako zamrznila, da so ljudje po ledu čez Savo hodili; zavoljo varnosti so bile nekatere lestvice po ledu in na nje deske položene, to je trpelo od 10. do 13. t. m. Ze več kot 50 let, kakor pravijo ljudje, ni bila Sava tako zamrznila kakor letos. Za veden spomin naj se to v Novicah ohrani.«

Volkovi in medvedi so pritiskali

Iz Zveznikov so pisali 5. decembra 1859: »Po besedah pratike se nahajamo še v jeseni, ali bela oprava cele narave in mrzla burja nam dejansko spričujeta terdo zimo. Gruudno sneg je jeklen, pravi narodni pregovor. Kar že mnogo let ne, se je letos pripetilo, da sta se ris in volk pritepla v naše hribe. Posebno volk je hudo gospodaril in je nekemu nasamnemu kmetu deset glav drobnice pokončal. Pri svojem okrutnem početju se je obnašal tako prederzo, da je res čuda, kako ga ni puška zadela. Sledilo so ga celo v ravnini in iz tega prerokujejo ljudje hudo zimo. Zdaj se je nek zatepel v poljansko dolino in slišali smo, da ima tudi tam še vedno nabrušene zobe.«

Tudi sicer topla Bela Krajina je v hudih zimah mnogo trpela. Iz Crnomlja je poročal dopisnik 1. februarja 1868: »Huda zima z nenavadnim snegom, kakoršnega se tukaj v južnem kraju kranjske dežele že dolgo ne spominjamo, je cele trume divje zverine iz kočevskih in hrvaških hribov pritirala. Pretekli teden je pogumen lovec v Poljanah staremu medvedu, ki je ravno čez Kolpo primahal in se še ni dobro vode otresel, s kroglo »pos« prdpisal, da je mahoma bležal. Ker je deželni zbor

premijske za divje zverine odpravil, se ne zna, da bi toliko volkov pobitih bilo. V prejšnjih letih se je v Crnomlju vsako leto 70 do 100 goldinarjev za pobite volkove plačalo, to nas v mislih potrjuje, da se je za nekaterga na bližnjem Hrvaškem, kjer se že davno niso premije plačevalo, ubitega volka iz kranjskega deželnega žepa lepi forinti plačali. Gotovo bo pa tudi sedaj lovec rad volka pokončal, ker mu koža in meso, kateremu ljudje tukaj posebno čudodelno moč pripisujejo, kakih 10 goldinarjev vrže. Pravil je nek kmet, ki

je neki dan dva volka ubil, da je v malo dneh vse meso prodal, drago ko maslo. Naj »Novice« razglasijo to neumno vražo in ljudem dopovedo, koliko bolj koristno bi bilo, ako bi namesto funta volčjega mesa, ki stane znatni kakih osem grošev, osem funtov živinske soli kupili. Premije za ustreljene volkove so bile pozneje povisane, in sicer so znašale za volkuljo 50 goldinarjev, za starega volka 40, za mladega pa 20 goldinarjev. Vraževerni ljudje so za drag denar kupovali in sušili volčje meso, kot dobro in uspešno sredstvo proti raznim boleznim, zlasti proti mrzlici in živčnim boleznim, katere so imenovali »volčiči« (v vimeni, na parkljih, pod kožo itd.). Z volčjim mesom so hoteli pregnati »volčiče«.

O zelo hudi zimi v januarju 1880 so pisali s Crnega vrha nad Polhovim gradcem: »V soboto 22. t. m. popoldne so ljudje videli velikanskega medveda, ki je lagotno korakal čez njive pod cerkvijo in potem v bližnjem gozdu izginil. Naglo se zbero 4 lovci in ga zasledujejo. Niso še dolgo hodili, kar ga lovec Sovov Francelj stoječ na meter visokej skali zagleda komaj dobrih 10 korakov pred seboj ležečega za grmom. Vesel malo zakriči po domače: »Je že tukaj!« da bi prihiteli še drugi lovci. Na ta vzklik vzdigne medved glavo, vstane in pogledata se s Francetom. Le ta akoravno res junak, kakor sam pravi, se ustraši in — pozabi, da ima puško! Gledal ga je, ne da bi streljal. Ko so prišli njegovi tovariši, jih je medved zaslišal in odkorcal v gozd, kjer je od same jeze lomil veje. Odšel je proti Poljanski dolini. Drugi dan so napravili gonjo, vendar pa mu niso mogli slediti, ker je sneg med tem že skoneel. Kaj bi naredili ljubljanski lovci, če bi bilo to na Rožniku?«

Kraška burja in zameti

Ze od nekada so bile znane kraške hude zime, burja in sneženi zameti. Se več pa so trpeli ljudje zaradi nenavadno ostrih zim v sončni Gorški in mlem Primorju. »Novice« so pisale 3. decembra 1853: Vožnja med Ljubljano in Trstom je zaradi debelega snega že 12 dni ustavljena. Vozniki so bili primorani na poti ostati in brez zaslužka v gostilnicah denar tratiti. In 10. decembra iz Komna na Krasu: Letos nas je zima zlo prehitela, ker je že čez en čevlj snega pri nas padlo, še veliko repe in zelja je pod njim. — Dopis iz Istre 27.

E. Justin: »Zimax, lecoras

januarja 1858 javlja: Silni sneg, ki je 5. t. m. zapadel, ne le našo Učko in druge hribe, temveč celo do morja in tudi po sedmih otocih, nam je napravil zimo, da že osem let ni bilo take. Šest dni je zastala vsa vožna pošta. — Iz Zagorja na Notranjskem so pisali, da so ljudje zmrznili blizu vasi; iz Senožeč, da je zaradi hude zime »beračev sedaj več ko zvezd na nebu.« — Z Nabrežine je poročal dopisnik 6. januarja 1864: Zavoljo sneženih zametov so trije hlapci (lokomotive) med Nabrežino in Trstom v snegu zaostali. Pošto štafeto so

morali v Trst in čez hribe in doline peš posiljati in po telegrafu ni bilo mogoče naznanil posiljati. Veliko popotnikov je bilo prisiljenih te dneve tukaj prebiti: državni minister Schmerling je bil primoran zavoljo hudega vremena v Gorici ostati. Vojvoda modenski iz Laškega prišedi je s posebnim vozom pot do Trsta srečno zmogel. Med Nabrežino in Devinom so v tem hudem vremenu trije popotniki zmrznili. — Iz Trsta so poročali 9. januarja: Novo leto nam je prineslo strah in grozo. Uže prvi dan je vstala močna burja in sneg je šel, kakor bi cunje trgal. Ponoči je nastopil mraz in dobili smo led skoraj po vsem mestu, burja je rasla in 4. dne tako

narasla, da je dimnike podirala. Naši ljudje pravijo, da od leta 1802 ni bilo take vihrine in da se je zgodilo tisoč nesreč. V pristanšču so bile skoro vse ladje poškodovane, več ljudi je burja ubila, v mestno bolnišnico so prinesli 24 hudo in nad 100 lažje ranjenih. — Iz Gorice so pisali 9. novembra 1878: Takega vremena že nismo imeli leta in leta kakor sinoči. Burja je hotela vse unesti: korce je metala s streh. — Tudi strašna zima 1879—80 ni prizanesla Gorici: ter so poslali od tam 25. januarja poročilo: Led na Soči — po mestih čez in čez! To je redka prikazen pri nas.

In prinesel nam je ta dan tisti god, o katerem pravi laški pregovor: San Bastian porta la viola in man. (Sv. Boštjan nosi vijolico v roki.) Res sred preteklega tedna smo imeli poštenih 9 stopenj mraza, kar je za Gorico — Nizzo celo nenavadno. Zapisano naj ostane v Noviški kroniki za potome, kakor so tudi naši stari nam pustili zročilo, da so nekda »cele lodrice vina po ledu čez Sočo vozili.« Mraz tem bolj občutimo, ker piše ona tenka burja, ki človeku gre skozi kosti in mozeg. — Leta 1890. je poročal dopisnik iz Ajdovščine: Pri nas je razsajala 28. decembra tako strahovita burja, da je kar strehe odkrivala ter korčevino in kamenje z njih s tako silo metala, da ni nobeden upal na ulico. Metala je po tleh ljudi kakor muhe in eno ženo ubila. Tudi takega mraza ne pomnijo ljudje že mnogo let. Ipava zmrznila je čez in čez, kar se ni zgodilo od leta 1866. — Tudi poznejše zime 1893 in 1895 so bile zelo ostre.

Na štajerskem je zmrznilo vino

Tudi štajersko deželo, kjer poleti vroče sonce žlahtno grozdje meči, so prizadele v preteklih časih hude in ostre zime. Tako so pisali 1. januarja 1854 s Štajerskega Novicam, da je nastopila zelo ostra zima. O božiču je bilo 22 stopenj mraza in je Savinja popolnoma zamrznila. — Od sv. Trojice v Slovenskih goricah so pisali 9. februarja 1858: Pri nas je zima huda tako, da se voda v vodnjakih suši, tako da moramo daleč ponjo hoditi; tudi za živinico je hudo, ker jo moramo daleč napajati goniti, pot je pa zamernjena. Ters ali vinska trta je tu in tam pozebla. — Na Martinovo 1858 je tožil mariborski dopisnik: Posestniki vinogradov, kateri niso še obrabli, z žalostnim obrazom hodijo po svetu. V vinogradih naših je še dosti grozdja potergati. Večji posestniki so polovico spravili na prešo, ker je sneg zadnji dan oktobra se že prikazal in do 8. t. m. prav globoko tersej pokopal. Nekteri so v snegu brali, al iz 42 Brent (put) komaj polovnjak dobili. Drugi počakajo lepšega vremena. Tako na priliko so presvetli nadvojvoda Janez prepovedali svojemu vinogradniku, naj ne bere, dokler toplo vreme grozdja ne otali. — Iz Maribora so pisali 29. decembra 1879, da je Drava zamrznila, od ledu zajezila, vse nižje kraje izpremenila v ledeno morje in več sežnjev na debelo led natisnila. Po ustnem izročilu ljudje že 81 let niso pomnili take zime. — Z Bizeljkega so poročali v januarju 1880, da je vino v mnogih kleteh tako zmrznilo, da ga ni mogoče točiti. — Iz Celja so pisali 5. februarja istega leta, da je Savinja popolnoma zamrznila in je cestar Sajko z dinamitom uspešno razbil led na Savinji pri mostu ter tako most iz nevarnosti otel. Tudi iz Ptujja so poročali, da je Drava naplavila silne množine ledenih plošč. Južno vreme je nato podrla mnogo mostov zaradi plavajočega ledu. Skoro vse reke so prestopile begrove. — Leta 1890. je sporočil ljubumerski dopisnik, da so imeli 20 stopenj pod ničlo.

Tudi stari Ljubljančani so zmrzovali

Zime v stari Ljubljani se niso mnogo razlikovale od sedanjih, mogoče edino v tem, da je sneg še malo dalje obležal na ljubljanskih ulicah. Hišnim gospodarjem je zadostovalo, da so odkidali sneg tik izpred vrat, toliko, da so mogli v hišo, vse nadalje pa je opravilo pomladansko sonce. Krivda za vso zimsko nadlogo se je zvrčala na magistrat. Ta pa se tudi ni ganil in si je mislil: Bog ga je dal, Bog ga bo tudi vzel.

Zelo huda zima je pritisnila leta 1858. Novice so poročale 1. februarja: Takega mraza kot to zimo že ni bilo veliko let. Mraz je bil sicer že hujši, pa tako stanovitven ne. To se je videlo na Ljubljanci, ki je bila kmali nad malim grabnom zamrznjena. Samo v hudi zimi 1829—30 je bila tudi zamrznjena kot vedo ljudje pripovedovati. — Enako so pisale tudi 15. januarja 1862: V soboto in nedeljo je padlo toliko snega, da se je vožnja po vseh železnihžakasnila. Tudi po mestnih ulicah se vé, da ga je bilo vse polno; al naš gospod župan Ambrož, zapustivši tudi v tem staro kopito, po katerem je veliko najetih delavcev, ki so sneg nakladali, čakalo na malo voznikov, ki so sneg odvažali, je to reč pametno onosoval, da se prihrani mestni kasi nepotrebnih stroškov in se sneg veliko hitrejši iz ulic spravi. Kakor iz mravljijša pridno mravljinci svigajo na vse strani, tako so s snegom obloženi vozovi križem po mestu dirjali te dni, da je voznike pot polival. Kdo jih nek podi, da tako hitro delajo? je vprašal nekdo. Vsek se nam priganja, da s svojim konjičem več zasluži. Za vsaki voz ki si ga mora sam naložiti pa tudi sam sprazniti v Ljubljano, dobi 5 krajcarjev. Bolj ko je priden, tem več 5 krajcarjev vjame, marsikdo si zasluži po 2 goldinarja na dan. Da se ve, koliko je kdo zvozil, prejme vsak spraznjeni voz marko. Dobra ta naprava je tudi drugod posnema vredna.

Uredništvo Novic je poročalo leta 1871: Ljubljanski »gemeinderath«, ki bi zdaj moral posebno skrb obračati na to, da mesto ni podobno zanemarjeni vasi, da bi se tedaj veliki kupi snega odstranili vsaj od tatich krajev, kjer so ulice ozke in kjer se ob tržnih dnevih shaja veliko ljudi, ki preklinjajo nečimernost rotovža, se raji sprejaha v tatich sklepah, kateri kažejo, da — namesti da bi teptal sneg s svojimi nogami — tepta pravice naroda slovenskega v solah. — V februarju 1876 je pisal Slovenski Narod: Vse ulice so še polne snega kakor na kmetih. Od hiš ne kidajo sneg, pa saj niti magistrat svoje dolžnosti ne stori. Zadnje nedeljo zjutraj je bil tak mraz, da je Ljubljana na močvirju čez in čez zmrznila, kar se pri nas redko zgodi.

Zima leta 1879—80 je bila posebno huda in dolgotrajna. Ze omenjeni list je poročal 6. januarja: »Po kratkem presledku nov mraz. Pota po mestu so vsled tega zopet nevarna, ker je na nekaterih mestih gladko, kakor bi po steklu hodil, a nikdo se ne potrdi, da bi tja vrgel pest smeti ali peska. Na to paziti je se vé dolžnost magistrata, ali kaj hočemo!« V tej hudi zimi so se dobri ljudje zelo zavzeli za stradalce ljudi in živali. Po trgovinah in gostilnah so se pojavile lesene hišice z napisli: »Prosim piče za uboge tiče.« Nadalje zelo hude zime so bile v letih 1890—91 in 1892—93 ter izredno huda z velikimi množinami snega v potresnem letu 1895. V tem letu je izdala mestna občina Ljubljanska za k' danje in odvažanje snega nad petnajst tisoč goldinarjev, kar je bila za tisto dobo pač silno velika vsota. Takšne so bile ljubljanske zime v preteklem stoletju, kar je bilo pa novejših, jih imamo še v živem spominu. R. D.

Edo Deržaj razstavlja

Ljubljana, 20. januarja. Ljubitelji slovenske likovne umetnosti bodo jutri zopet imeli priliko uživati v Jankopčevem paviljonu dela slovenskega slikarja, ki se je popolnoma posvetil planinskemu slikarstvu. Edini je med slovenskimi likovniki, ki neguje te vrste slikarstva, lahko bi rekli sistematsko. Jutri ob pol 11. bo otvoril svojo razstavo olj, akvarelov in grafik g. Edo Deržaj, ki se je lani v jeseni tako odlično predstavil prvi kritični zagrebški publikli ter s svojo prvo razstavo pri bratih Hrvatih popolnoma uspel. Po tej razstavi smo poročali, kako laskave so bile kritike zagrebških recenzentov, kakšno navdušenje je vladalo za Deržaja v Zagrebu, čeprav čas za razstavo zaradi političnih dogodkov ni bil ugoden, in kako je uspel tudi v tem pogledu, da je večino svojih večjih del v Zagrebu prodal.

Ko je Edo Deržaj prvič razstavil v Ljubljani, je s svojim delom prepričal, da je izredno talentiran in sposoben slikar, ki išče lepoto v gorah z marljivostjo in vztrajnostjo, ki je lastna samo nekaterim slovenskim likovnikom. Z nadaljnjimi razstavami svojih »hribovskih« slik se je Deržaj popolnoma uveljavil in dosegel lani naravnost triumfalen uspeh v Zagrebu.

Na razstavi, ki bo jutri otvorjena, bo Edo Deržaj pokazal povečini nova dela, ki so nastala lani v juliju in avgustu v slovenskih gorah, posebno pozornost pa bodo brez dvoma zbudila njegova dela, ki so nastala v septembru in oktobru v Srbiji, ko je bil vojak v Skoplju. Ze za laika je Skopje s svojo okolico eno najbolj zanimivih mest in si zato lahko predstavljamo, kakšen vtis je mesto naredilo na slikarja-umetnika. Krasni akvareli iz te dobe pričajo o slikarjevem mojstrstvu v akvarelnem slikanju, ki je najtežja slikarska tehnika, ki pa obenem daje bolj kakor druge slikarju možnost za oblikovanje svojih impresij.

Okrog 120 del bo to pot razstavil Edo Deržaj. Med njimi bodo tudi nekatera starejša dela. Z zanimanjem bomo še vedno ogledovali Deržajeve motive iz Anglije, v kateri se je mudil l. 1933. Novejša slikarjeva dela kažejo znaten napredek v obvladovanju tehničnih sredstev in v poglobitvi umetniške vsebine. Deržajeva umetniška razstava bo odprta do 4. februarja.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
		11		12		13	
14	15		16		17		18
19		20		21		22	
	23		24		25		26
27		28		29		30	31
32	33		34		35		36
37		38		39		40	
41			42		43		44
45				46			

Pomen besed

1. unesek, obraba, 5. angleški državnik, 9. poljedelec, 10. vrstni števec, 11. svojini zaimek, 13. ujeđa, 14. del voza, 16. ozični zaimek, 18. nota v skali, 19. svetopisemska oseba, 21. vodna žival, 23. ruska reka, 25. del parnega stroja, 28. kemijena prvina, 30. ptič, 32. iniciali slovenskega pisatelja, 34. riba, 36. osební zaimek, 37. možko ime, 39. del cerkve, 41. egiptčanska sveta žival, 43. veznik, 45. prislov časa, 46. drobiž starih Grkov.

NAVPIČNO

1. slovenski skladatelj, 2. površinska mora, 3. industrijska rastlina, 4. svetopisemska osebnost, 5. vrsta pesnitve, 6. glasbena nota, 7. hlapčija tekočina, 8. poljska reka, 12. planina v Srbiji, 15. posoda, 17. jugoslovanski otok, 20. poljski pridelek, 22. del strehe, 24. del glave, 26. prislov kraja, 27. živo bitje, 29. možko ime, 31. možko ime, 33. slovansko drevo, 35. geslo, 38. kratica za valuto slovanske države, 40. nesvoboden človek, 42. kem. znak za prvino, 44. predlog.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

VODORAVNO

1. gama, 4. Oger, 7. os, 8. ris, 10. ti, 11. safir, 12. oh, 14. kip, 15. Ga (galij), 16. bor, 18. tor, 19. močeril, 20. čep, 21. pav, 23. ar, 24. vim, 26. re, 27. vojak, 28. ep, 30. dan, 31. te, 32. kava, 33. Agis.

NAVPIČNO

1. golob, 2. as, 3. arak, 4. Osip, 5. et, 6. Rihar, 9. Ifigenija, 13. Homer, 15. Golar, 17. rop, 18. tip, 20. Capek, 22. Veles, 24. voda, 25. mana, 29. pa, 31. ti.

DVE RAZLIČNI BESEDI

Zena obuja spomine: Prav danes je minilo 15 let od dne, ko si me na kolenih prosil, naj bi izgovorila čudodelno besedo, ki bi te osrečila za vse življenje. Mož: No, ti si pa izpregovorila ravno napakno besedo.

NA ŽENITOVANJSKEM URADU

— Ali ste vi ženin te dame?
— Ah ne, jaz sem nevtralan.

zapor samo nekaj vsiljivih beračev, ki prihajajo v mesto z dežele, kajti še vedno so najdejo ljudje, ki jim radi naklanjajo po potrebi v denarju. Denar berači običajno piježenejo v raznih beznicah za zganje. Sicer še so bili spravljeni trije popolnoma pijani berači v zapor, kjer so se iztezili še davci. Dalje je policija aretirala te črni po sumljivih ženski, ki so lovile moške okoli kotlovdora in jim sledile v razne lokale kotlovdorskih ulic. Tatvine v mestu so s prav pogoste, zato se je odločila policija da kamnito zapor pred lov na sumljivih brezposelnih, ki se posebno radi skrivajo po premetstvih in šele na večer prihajajo v mesto za plenum.

Radiojski naročniki dobro vedo, da lahko njihove prijatelje obvesta o najnovejših dogodkih. Če pa hočete svoj sprejemnik pravilno uporabljati in biti točno poučeni, lahko oddajajo različne postaje poročila in nastalo, morate biti naročnik »Našega vala«, ki je najboljša slovenska radijska rešitev in prinaša obsejne sporede vseh važnejših evropskih radijskih oddajnih postaj. Številka »Našega vala« za prihodnji teden objavljamo med drugim tudi članek o važnosti radijskega prometa, dva zabavna filijona, poučno rubriko »Radio in televizija« in še marsikaj zanimivega, poleg tega pa tudi poseben izdelek najboljših oddaj za prihodnji teden. Zanimajte se za članek na ogled brezplačno številko, ki vam jo bomo uprva takoj poslali: »NAS VAL«.

—li! Pregled obveznikov pasivne zaščite v Ljubljani. Te dni razpislija mestni zakonit urad pozive za obvezni pregled vseh moških in žensk, ki so po čl. 20 uredbе o zaščiti pred kakršnimi napadi obvezani, da opravljajo kakršnokoli službo pri pasivni zaščiti mesta pred zratičnimi napadi. Po tem zakonitem določilu so lahko poklicani na to službo vsi moški, ki v vojni ne pripadajo operativni vojski in so stalno nesposobni, torej vsi stalno nesposobni moški starosti 21 do 49 let ter vsi moški od 50 do 60 leta, prav tako pa tudi vse ženske od 17. do 40. leta. Pregled naj ugotovi, kateri obvezanci so sposobni za pasivno zaščito in za katero vrsto službe so po svojem poklicu in strokovni izobrazbi najbolj sposobni, torej nekateri za sanitetno-kemijsko, gasilsko, tehnično ali policijsko-naravno. Opozarjamo torej vse prebivalce

— Upokojevalci državnih zveznic, ki so člani bolniškega fonda, se bodo 24. t. m. oglasili na postaji Marbor—Studencl. S seboj bodo prinesli članske liste bolniškega fonda.

— Iz reskega odbora RK. Bolničarji in bolničarke, ki so izvršili bolničarski te-

ki odličniki ter predstavniki, med drugimi
poveljnik mariborskega vojnega okruža
polkovnik Radovanovič kot zastopnik me-
stnega poveljnika generala Golubovića, na-
čelnik magistratni direktor Rodosek kot
zastopnik mestne občine, poveljnik 45.

24. septembra zalili naš narodni čut.

LEP IZGOVOR

Učitelj: Kaj pomeni zopet to šumenje?
Učenec: Oprostite, gospod učitelj, Jože
je odprl atlas na strani, kjer so niagarski
slapovi.

pa se je jel šele ob 16.10 pomikati proti Ljubljani. Zaradi te občutnih zamud pro-
biti med vsekakor zelo trpi. Manjše zamude
imajo vlaki na lokalnih progah.

Višina sedanjega snega je po opazova-
njih tezenske meteorološke postaje 29 cm.
To velja seveda le za ravnino, dočim desne
ga vrh Pohorja, Uršlje gore in Pece višini
snega ponekod meter in pol. K sreči je bil
sneg, ki je zapadel, precej suh in drobna-
tako da ne čutimo znaenkrt motenj in po-
sledice v prometnih stikih s Slovenskimi go-
ribi, Dravsko dolino in Koziakom kar-
bi se nedvomno že zgodilo, ako bi bile sne-
žinke večje in gostejše. Vsekakor pa se ču-
tijo posledice predvsem na mariborskem
trgu, ki je bil te dni izredno slabo in pičlo
založen, tako da so odhajale mariborske
gospodinjke malone praznih rok s trga do-
mov. Sneg in strupen mraz preprečujejo
našemu obsejnejemu kmetu, da bi dovažal
večje množine svojih pridelkov in svojega
blaga na mariborski trg.

pravišajo kakršnokoli službo pri pasivni
zaščiti mesta pred zračnimi napadi. Po
tem zakonitem določilu so lahko poklicani
to službo vsi moški, ki v vojni ne pri-
dajo operativni vojski in so stalno ne-
posobni, torej vsi stalno nesposobni moški
starejši 21 do 49 let ter vsi moški od 50
do 60. leta, prav tako pa tudi vse ženske
od 17. do 40. leta. Pregled naj ugotovi, ka-
keri obvezanci so sposobni za pasivno za-
ščito in za katero vrsto službe so po svo-
mem poklicu in strokovni izobrazbi najbolj
sposobljeni, torej nekateri za sanitetno-
kemijsko, gasilsko, tehnično ali policijsko-
varnostno. Opozarjamo torej vse prebival-

Predavatelj je v klenih izvajanih segel v najdavnjedo preteklost Maribora, ki se je v teku stoletij razvil do sedanje podobe. Nato je opisal razvoj Maribora v sedanjosti, v kateri se je naša obdavska prestolnica sijajno razmahnila. V glavnem je predavatelj povzel misli, ki jih je o razvoju Maribora v sedanjosti zbral v »Kroniki«. Tretji del poučnih izvajani pa je bil namenjen bodočemu razvoju Maribora. Predavatelj je omenil, da ne bo Maribor nikdar revolucioniral in da bo ostal

- Na valnem smučarju Za danes in jutri smo napoveduje pravečati valni smučarjevalni Pohorje. Napovedanih je več posebnih proženj z avtobusi. Z Grajskega trga vozil popoldne poseben smučarski avtobus v Ribnico na Pohorju. Na vseh pohorskih postojankah je zapadlo te dni obilo snega in ugodnega praha, ki vzbuja našim vsem dilčarjem in dilčarkam najlepše nade za letošnji smučarski sezon. Po belih potanjah v bližnji mariborski okolici proti Trem ribnikom, ob Meljakem hribu in vzhodno Pohorja je zadnje dni izredno razbrihan življenje.

- Upokojenci državnih telesnih, ki so člani bojniškega fonda, se bodo 24. t. m. uglasili na postaji Maribor-Studenec. S tem bodo prinesli članske liste bojniškega fonda.

- Iz prejšnjega odbora R.R. Bojničarji in Bojničarka, ki so izvršili bojniški te-

Izpred sodišča

— Iz tujega gozda sekal drevesa. Mariborski mali kazenski senat je včeraj dopolne obsodil 44letnega zidarja M. haela Skudriha na mesec in 7 dni zapora ter na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 2 let, pogojno za 3 leta, ker je meseca julija leta 1936 v gozdu v Gmajnici nad Mežico posekal 10 mecesnov, vrednih okoli 2000 din.

— Obsojena ribja tatova. Pred maribor-

— Obsojen, ker je žalil naš narodni čut. V tajni razpravi je mariborski mali kazenski senat obsodil 28letnega najemnika Maksa Vezovnika iz Rembika na mesec in 15 dni zapora ter 300 din globe, ker je 24. septembra žalil naš narodni čut.

LEP IZGOVOR

Učitelj: Kaj pomeni zupet to šumenje?

Učenec: Oprostite, gospod učitelj, Jože je odprl atlas na strani, kjer so niagarski slapovi.

Učitelj: Kaj pomeni zopet to šumenje?
Učenec: Oprostite, gospod učitelj, Jože je odprl atlas na strani, kjer so niagarski slapovi.